

Петър Дънов
НОВОТО
ЧОВЕЧЕСТВО

избрани беседи

Библиотека „КУЛТУРА НА ДУХА“
Под редакцията на Емил Елмазов

ИЗДАНИЕ НА ВЕСТНИК „НАДЕЖДА“

ПЕТЪР ДЪНОВ

НОВОТО ЧОВЕЧЕСТВО

Избрани беседи.

Том I

Г. С. Г.
G. S. G.

СОФИЯ

1990

Тази книга първо е била изговорена от Петър К. Дънов, когото по-нататък ще наричаме с уважение Учителя. В подготовката ѝ предпочетохме да запазим нейната изговорност, естествените каприки на беседата, завъртулките и арабеските на живата реч, носталгичните ѝ връщания и веселите отбягвания далекó напред. Дано бъдем простени от взискателния читател.

Докато нижехме на нова низа тези мъдри текстове, все по-ясно чувствахме как човешкият дух наподобява повече дете, отколкото възрастен, свикнал да заляга на предварително скроената мисъл.

От съставителя

НАУКА И ВЪЗПИТАНИЕ*

УВОД

Светът, в който човек живее по необходимостта на своята природа, е пълен с тайни. На всяка стъпка, възрастващият ум на човека среща безброй явления, които привличат неговото внимание. Тези явления произвеждат разнообразни впечатления в човешката душа и подбуждат ума към дейност с всичките му сили и способности, като го карат да търси причините на тези явления и да открива законите, по които те се извършват, а така също да разбере значението, което те имат за човешкия живот.

Несъмнено, всички тия явления, колкото и загадъчни да се стрували първоначално на човека, се управляват от известни закони. Те са резултат от работата на известни сили, които действуват в природата за осъществяване на някаква мирова цел. Към тази цел именно се стреми и цялото човечество, макар и несъзнателно.

Но по какъв път ще може човек да постигне и разреши задачата, която му била възложена още от появата му на земята? Отговорът на това питане е: посредством способността му да наблюдава, да разсъждава и да съзерцава, както и чрез силата му да разбира и проумява всичко, което се явява като обект на неговото проучване. Още отначало единственото средство за разрешаване на неговата задача се оказало знанието. То е било първото нещо, което придало умствен характер на неговия живот и му спечелило първенство на земята. То е било първото оръдие, с помощта на което човек започнал да се бори против природните сили, първият наставник, който го научил да преодолява и побеждава пречките и мъчнотиите, които срещал по своя път. Уметвеният живот на човека обаче трябвало да се подготви по един разумен

* Първо издание — 1896 г., второ издание — 1949 г., печатница „Житно зърно“, София.

и правилен начин. Необходимо било да се възприемат и усвоят преди всичко известни истински принципи. А това е могло да се постигне само по пътя на възпитанието. Самото естество на човека е показало нуждата от тази духовна храна, единственото средство за запазване на душевния организъм в здравословно състояние. Под влиянието на неговата могъща сила душевният живот на човека добива характер на духовна дейност. Умствените сили и способности получават правилна насока и напътствие за разрешаване основната задача на човешкия живот. А тази задача се състояла в повдигането на човека и избавянето му от властта на невежеството и от робството на природните стихии, които са го тласкали най-безмилостно насам-натам, като са изтощавали силите му в безполезна борба. Разбира се, човек и днес още не е свободен от властта на тия стихии.

Физическият свят всякак е съдействувал за отклоняване на неговите благородни подбуди и стремежи. Поддавайки се на низките наклонности на своето животинско естество, човек много често се оставял на нисшите си влечения, които са го отдалечавали от истинското му призвание. Неведнъж той е продавал своята свобода, подобно на блудния син.

В течение на хиляди години той е бил роб и сляп, верен поклонник на вещественния свят, раболепствувал е пред силата на управляващите, молил се на природата, принасял ѝ жертви, за да добие нейната милост и благоволение. Но неговите молитви и жертвоприношения са оставали без резултат. Природата, на която поетите са пеели химни зарад нейното могъщество, зарад нейното величие и красота, ни най-малко не се интересувала от детинските мисли и желания на човека. Най-сетне, необходимостта го заставила той сам да се погрижи за своето бъдеще и сам да започне да го изгражда, като използва ония условия и материали, с които е разполагал в дадения момент. Той разбрал, че всичко друго са празни мечти, защото редът, който царува в природата, е и си остава неизменен. Дали човек е бил гладен и жаден, слаб или силен, болен, страдащ или здрав, това е било напълно безразлично за природата. Тя равнодушно го посрещала и изпращала въвн от своите владения. И колко често

той е бивал лишаван от всичко, което му е било най-скъпо! Горчивият опит, който човешката душа е почерпила от своите страдания, голяма част от които се дължали на нейното невежество, е намерил следният израз в писанията на древните поети и мъдреци: „Не вика ли мъдростта? И не издава ли разумът гласа си? Глупави, придобийте остроумие и вие, безумни, придобийте разумно сърце; послушайте, защото езикът ми ще говори изящни неща. Елате и яжте от хляба ми и пийте от виното, което размесих. Напуснете глупостта и бъдете живи. Ходете в пътя на разума!“

Човек не е могъл да остане завинаги глух към този призив на мъдростта. Трябвало е най-сетне да се пробуди от съня на невежеството. Неговата духовна природа го заставяла да мисли за своето бъдеще, да се стреми и развива в пътя на истинското знание. Рано или късно, трябвало той да съзнае, че неговото избавяне няма да дойде отникъде другаде, освен от човешкия род. Трябвало да отправи надеждата си към великия дух, който живеел у него и който наистина притежавал лек за неговите рани и философския камък за неговата сполука. Онази мисъл, която вдъхнала в душата на човека надеждата, че има изходен път от тежкото положение, в което се намирал, отбелязва велика епоха в неговия живот. Тази пътеводна звезда, която го повела към обетованата земя, му показала истината с окото на вярата. Тя му разкрила, че в неговия живот и в живота на земята ще настъпят големи и съдбоносни промени. Тя му показала, че той няма да бъде вече роб на природата, която поразявала неговия ум със своите загадъчни явления; хвърляла го в ужас със своите страхотни стихии; карала го да тръпне от суеверен страх; будила е в непросветеното му съзнание плахи предчувствия и го карала да пада на колене пред нея като роб пред своя жесток господар. Природата изглеждала такава на човека, защото той не разбирал нейния език. Това впрочем и днес е така за голяма част от хората. Но когато един ден човек започне по-добре да разбира езика на природата — неговата майка; когато започне да се вслушва в нейните съвети и да изпълнява нейните заповеди, тя ще измени своето поведение към него и ще му покаже светлото си лице. Тя ще бъде

готова да му служи и угажда като нежна майка и да му приготвя всичко, от което има нужда. Времето за това е наближило. Ние сме в началото на тази светла епоха.

Ала, преди човек да влезе в новата земя, към която духът го ръководи, за да получи своето наследство и свобода като пълновъзрастен, той трябва да научи основните принципи и закони на истинския живот. Той трябва да се научи преди всичко да обуздава нисшите си наклонности, да владее животинските си влечения и страсти. Той трябва да се стреми да изкорени от себе си всички себелюбиви желаниа и стремежи — извор на злото в личния и обществен живот. Той трябва напълно да възприеме началата на разума; да се проникне от неговите закони; да развие в себе си ония сили и способности на висшето си естество, които ще му дадат ключа на истинския успех и ще го въведат в оня свят, дето умът намира най-високото си призвание — да употреби природните сили за своето повдигане от положението на роб и слуга до положението на господар и владетел в царството на природата. Тогава човек ще съзнае, че той не е само едно материално същество, но разумна душа, надарена с ум и воля.

Но по какъв път и по какъв начин човечеството ще може да постигне и осъществи своите заветни цели? — Само с помощта на науката и възпитанието. Това твърдение може би ще предизвика недоразумение в някои умове, защото на съвременното общество не липсва ни наука, ни възпитание, и все пак то не е напреднало до такава степен, че да може да се издигне до онова възвишено състояние, за което се загатна по-горе. Достатъчно е да се хвърли поглед на обществения живот в коя да е страна, за да се види, че въпреки широкото образование, което днес се дава на младежта, въпреки грижите, които се полагат за нейното възпитание в културно и особено в морално отношение, хората в своето мнозинство седят още твърде низко. Може ли да се твърди тогава, че науката, сиреч образованието и възпитанието ще изиграят онази важна културна роля, за която се спомена по-горе?

И все пак, ние твърдим, че ако съвременните об-

щества страдат от сериозни недъзи; ако те не са достигнали онова високо културно равнище, на което се надяваме, че може да ги издигне науката и възпитанието, това се дължи на слабите възможности на последните, на тяхната немощ като културни фактори, а по-скоро на тяхното неправилно разбиране и прилагане в живота. То се дължи по-скоро на липсата на истинска наука и истинско възпитание. Защото известно е, че болестите и недъзите в органическия свят не произтичат от прилагане на здравословните хигиенични закони, а напротив, от неспазването на тези закони. На същото основание може да се каже, че личното и обществено зло не произлизат от образованието, а са следствие на егоистичното естество на хората, чиито умове и сърца са заразени от отрицателни мисли и желания. На такива хора, колкото много и колкото добро образование да се даде, ако тяхното естество не се измени по същина, те ще запазят стария си нрав, старите си възгледи и разбирания. За тази именно истина се загатва в народната поговорка, която гласи, че вълкът по-лесно променя козината си, отколкото нрава си. Дълбоките причини за този факт се коренят в закона на наследствеността, който действа по един неумолим начин в природата. Такива опасни човешки микроби, в което и да е общество, горе-долу цивилизовано, рано или късно ще се открият от неговото колективно съзнание, което ще ги изхвърли навън от социалния организъм. Този социален организъм не може дълго време да търпи разстройство и анархия в себе си. Това е впрочем общ закон в природата. Един организъм, какъвто и да е той, според този закон трябва или да изхвърли от себе си вредните вещества и зародиши, или да престане да съществува. По тази именно причина всеки разумен човек се пази от гибелните влияния на известни среди. Животът е тъй устроен, че всяко дело, каквото и да е то, получава своята заплата според вътрешната си стойност. Това е едничкото върховно мерило на природата.

Ето защо въпреки недостатъците, които констатираме в съвременното образование, не подобава на хора просветени да поддържат онази изтъркана мисъл както невежите, че светът щял да се свърши от много уче-

не и много учени. Действително, светът ще се свърши, но кой свят? — Ще се свърши светът на невежеството, на заблудите, на неправдите, на беззаконията. Светът на стария грешен Адам, да употребим един библейски образ, трябва наистина да погине безвъзвратно, за да може новият свят — светът на просветения и разумен човек, да се развива и напредва. Защото в този именно свят на Адама владее невежеството, съпътствувано от лоши навици, пороци, страсти и желаня, които, неправилно насочени от едно егоистично образование, докарват най-големите нещастия на човечеството. Ясно е, следователно, че истинските начала на науката едва са хванали корен в човека. Възпитанието също е едва в своите пелени. Неговото облагородяващо влияние едва се усеща от сърцата на хората, закоравели от порока.

Може да ни се възрази, като се дадат за пример едни от най-образованите и културни страни, като например, Англия и Америка, и се посочат големите недостатъци и злини, от които те страдат. Ние не отричаме това. Но пак твърдим, че личните, семейни и обществени недъзи, които съществуват у тях, ни най-малко не се дължат на науката и възпитанието. Ще обърнем вниманието на читателите върху факта, че в Англия и Америка, дето науката и възпитанието са хванали по-дълбок корен и дето предразсъдъците са изгубили своето средновековно влияние, се е развила по-разумна и човеколюбива свобода, създали се повече благотворителни общества и учреждения, има по-голям интерес към общо добруване. Общественото мнение в тия народи седи на по-твърда основа. То е поставено по-високо от управлението. Недъзите не се прикриват, нито се поощряват и защищават. Там се употребяват всевъзможни средства и начини за изкореняване и премахване на обществените злини, и то не само от управляващите, а от самото общество, което е силата и двигателят на всички благородни почини. В тия държави разни човеколюбиви общества и дружества харчат ежегодно големи суми и правят всевъзможни пожертвования за просвещаването и духовното издигане на широките маси. За това впрочем свидетелствува статистиката. Тук изпъква очевидната истина, че под влияние на благородните сили

-на живота и неговите духовни подбуди, тези хора са започнали по-дълбоко да съзнават своя дълг спрямо другите и спрямо изискванията на великия закон на живота.

Този закон, изразен на обикновен език, може да се изкаже така: „Добрият живот и благоденствието на твоя ближен са необходими както за него, така и за тебе — за твоя живот и благоденствие.“ Това е един биологичен факт, който никой просветен човек не би могъл да отрече. Кой не знае, че от правилното функциониране и от доброто състояние на органите зависи общото здраве и дълголетие на тялото? Една малка болка в кой и да е орган на тялото изведнъж се отразява върху целия организъм на човека и нарушава неговия мир и спокойствие. А това, което е вярно за телесния живот на отделния човек, е вярно и за живота на социалния организъм. Очевидно тук оперира един и същ природен закон, само че приложен на по-широка основа. Онова, което е необходимо за здравето на тялото, е необходимо и за благоденствието на обществото. От правилното разбиране на този закон зависи доброто бъдеще на хората. Разбира се, като части от един общ организъм и членове на едно голямо семейство, ние не можем да избегнем последиците от общата, колективна дейност. От друга страна, добрият или лош характер на отделния индивид ще окаже неизбежно своето влияние върху общественото благосъстояние. Не само това — то ще остави неизгладим отпечатък и върху бъдещите поколения. Зародишите както на доброто тъй и на злото ще се пренесат от един род в друг, като по такъв начин станат семена на бъдеща жетва. Кой от тези зародиши ще успеят да се развият, ще зависи много от външните и вътрешни условия, при които се развива социалният организъм, а до голяма степен и от волята на човека. Защото от човека зависи да възприеме едни или други зародиши и да им даде място да виреят и растат у него. Възприети и загнездени веднъж по този начин, те очакват вече благоприятен момент да проявят своите заложби. В това предразположение на волята, да храни лоши зародиши и желаниа в душата, лежи една от най-големите опасности за успеха на просветата. Подтиквани постоянно от вътрешните

пориви на животинското си естество, хората често избират онези идеи за свой идеал и онези обекти за своя цел, които влекат след себе си най-лошите и гибелни резултати, спъващи духовното им развитие. Това развитие засяга целия им душевен живот, а не само част от него, както мислят някои. Този факт се потвърждава в историята на човешкия напредък. Духът на просвещението винаги е имал да се справя и бори със заблудата, лъжата, измамата, неправдата, порока и беззаконията.

Изглежда, че човешкото сърце е по-разположено засега към тия неща, отколкото към истината, добродетелта, правдата и човешината. Това личи от факта, че поради изопачените си понятия за живота, хората постоянно пренебрегват истината и нейните изисквания. Вследствие на това те постоянно страдат за своето упорство. Какви ли не злини и нещастия са ги постигали за този им единствен грях! Понякога хората са готови да жертвуват всичко в този свят, само да не приемат истината. Като че ли те нямат още ясно понятие за върховните цели на своя живот. Главни подтици в живота и днес още са: илюзиите на славата, сластолюбието, егоизмът и жаждата за забогатяване — подтици, които не би трябвало да движат човека, който е разумно същество. За съжаление и днес още хората се кланят на златния телец, както старите езически народи. Без съмнение, светът постоянно мени своя образ — идолопоклонството е взело днес друг вид и друга форма, но то все още съществува.

Разумът е даден на човека не за друго, а да го научи да познава истинските си нужди и интересите на своята душа, която се нуждае от здравословна храна, която може да се придобие само със съзнателна работа и постоянствуване в доброто. Лъжливата философия, която твърди, че нямало значение какви средства употребява човек за постигане на своите желания, че целта оправдава средствата, е и си остава едно чисто езуитско учение. Колкото и да се оправдават постъпките на хората с целта, която преследват, в никой случай те не могат да бъдат оправдани, щом се приложи абсолютната мярка на върховното добро, така както тя съществува в природата. За благородни цели се изискват и благородни средства. То-

ва е общ закон в битието, това е неизменният критерий на истината. Така работи и действа духът, когато произвежда и ражда нещо добро. „Според семето и плодът“, казва поговорката. И действително, фактите показват, че всички велики хора, благодетели на човечеството, се родили от добри и благородни майки. Следователно, за да постигнем великата цел на живота, необходимо е да живеем като разумни човещи, като братя, произлезли от един баща и свързани с тясната връзка на любовта. Ако всички хора се ръководеха и вдъхновяваха от това начало и изпълняваха изискванията на този велик закон, той непременно щеше да произведе присъщите нему резултати и щеше да принесе своите плодове на мир, благоденствие, успех и духовен подем. При такива условия у човека ще се развият онези благородни чувства и качества, в основата на които лежат доброто и истината. Духът му тогава ще се радва на една съвършена среда, много по-фина от ефира, която ще разкрие пред ума му, посредством своите трептения, величието и красотата на една жива вселена. Тя ще му разкрие един необятен свят, дето тупти пулсът на вечния живот, който постоянно въздига и оживотворява човека.

И тъй, като се основаваме на фактите, почерпани направо от живота, не можем да не приемем, че по силата на своята универсалност науката и възпитанието са два мощни фактора за развитието на народите, както и за тяхното сближаване. Поради това, че в тези две области природата е впрегнала ума и сърцето на човека, както и силите на неговата воля, човек трябва да очаква от тях своето освобождаване от мрака и невежеството и от робството на себелюбието, което е причина на всички злини и нещастия в живота му. Този порок, както това се вижда от Дарвиновата теория за еволюцията, е останал у човека от онази епоха, когато той е минавал през разните етапи на своето физично и органично развитие; когато борбата за себесъхранение, борбата за живот са били на своя връх; когато всички други човешки благородни качества и способности са спали дълбоко, потиснати под игото на тая всевластна по онова време сила. И действително, в естеството на човека все още тлеят

хитростта на лисицата, лукавството на змията, алчността на акулата, свирепството на тигъра, жестокостта на горилата. Колко хиляди години е трябвало на човешкия дух да се освободи от тия животински недъзи. Колко хиляди и милиони невинни жертви е трябвало да се принесат, докато човек дойде до онова съзнание за смисъла на своето битие, докато прозре, че той има по-важна длъжност в този свят. Той не се е родил само да яде, да пие и да умира като животно, а да се усъвършенствува и крепне в сила и мощ и посредством силата на разума, прозиращ общия план на мирозданието и на пробудените сили на своята безсмъртна душа, да се възвиси до понятието за нравствения свят. Така съзнанието на човека ще се издигне до оня духовен свят, където любовта и истината действуват непрекъснато в душата на човека и я подтикват да се стреми към неизвестните за нея области на мировия живот.

Тук може да се повдигне друго възражение. — Добре — ще кажат някои, — като поддържате, че науката и възпитанието са единствените средства, от които човек трябва да очаква своето спасение, къде остава вярата в Бога и религията, които през толкова хиляди години са ръководили човечеството и са го наставляли в изпълнение на неговите длъжности към Бога и към ближния? На това питане ще отговорим направо. Истината е истина през всичките векове. Тя има същото влияние и сила върху душата, под какъвто вид, форма и образ да е представена, стига те да са действителни представители и същински въплъщения на висшето добро. Религията ще си стои там, дето е била досега. А ако иска занапред да има какво-годе влияние в живота, тя трябва да промени своя настоящ наклон. Тя трябва да се съобрази с научните истини и да напусне старите си нрави и обичаи, които по неведение е допуснала за свой частен, а не за Божи интерес. Необходимо е тя да започне да проповядва истината такава, каквато е — без да я изопачава. Тя трябва да започне да проповядва истината, която единствено просвещава и която е в съгласие с целостта на живота и с разума — живата истина, която облагородява и възвисява човешката душа и я укрепва в добродетелта.

Онази религия, която служи на живия Бог, ще запази същото място в душата, каквото е имала отначало. А онези учения или религиозни системи, които нямат за върховна цел подобрието на духовния ни живот, ще изчезнат пред съда на разума.

При това трябва да правим разлика между понятията вяра и религия. Вярата е духовна способност, една от силите на ума, която играе важна роля в живота на човека. Религията, напротив, е душевно произведение, произтичащо от известно настроение на душата към известен обект, от който се предполага, че зависи нейният вътрешен живот. Това произведение на човешката душа може да се мени по форма и степен в зависимост от умственото и духовно развитие на човека. На този именно факт се дължи обстоятелството, че това, което е религиозно за едного, съвсем не е религиозно за другиго. Така например вярването в непогрешимостта на папата, един елемент от веруюто на католика, е до висша степен противорелигиозно за православния и протестанта. Този факт се потвърждава впрочем и от постоянните стълкновения на религиозните системи. Разбира се, всичко това произтича от разликата в убежденията на хората, чиито умове са различно настроени. Това обстоятелство ни навежда на заключението, че един и същ предмет може да се разглежда от различни точки и положения, които са свързани с интереси, нямащи нищо общо със самата същност на предмета. Обаче тия частни интереси упражняват голямо влияние върху душевното настроение на човека и много пъти го заблуждават и отклоняват от пътя на духовното му растене. Ето защо е необходимо да подлагаме на преценка всяко религиозно произведение, за да видим дали почива на истината, или не. Щом намерим, че то не е съобразно с истината, наш дълг е да го отхвърлим като човешка заблуда. Истинската религия трябва да се освободи от всички останки на миналото, от всичко онова, което се е натрупало в нея по силата на известни частни, чисто човешки съображения. В света няма вечни форми. Всичко се мени според вътрешните си нужди. Всичко расте и се развива, съобразно онзи вечен закон на живота, който изменя и преобразява нещата в природата в съгласие с общата дейност.

Ние сме създадени да мислим, да преценяваме, да правим избор между нещата и да следваме пътя на разума, а не да приемаме всичко за безпогрешна истина, излязла сякаш направо от Божията уста. Без съмнение, Бог говори истината, ала човек, по причина на своето невежество и слабо развито морално съзнание, говори и истина, и лъжа. Тук именно лежи една от опасностите за успеха на истинската религия.

Не е така обаче с вярата. Тази сила на душата, благодарение на която човек от самото начало на своето възраждане е почнал да питае любов към онава невидимо същество, създател и крепител на цялата вселена, тя е извършила велики подвизи и дела. Тя е вдъхновявала душата на човека с велики и свещени мисли, с възвишени идеи за добро, истина, красота. Тази вяра и днес е един от най-мощните двигатели на науката и възпитанието. Тя е силата, която се таи в любовта към познаване на истината и която ни кара да се стремим да издирваме и изпитваме всичко. Каква самоотверженост се развива днес в душата на човечеството благодарение на вярата. Какви жертви се правят от всички високо-напреднали и благородни хора, за да ни се даде възможност да видим поне външните прояви на онази дейност, която се извършва дълбоко в недрата на природата. Само който е изпитал това, може да знае каква радост изпълва човешката душа, когато сполучи да надникне във величественния дом на природата! Това е едно велико преживяване, което грее като светлина в живота на човека и пробужда ума му и душата му към велики подвизи и дела.

Дотук ние разглеждахме въпроса за наука и възпитание в най-общи черти. Сега ще разгледаме по-конкретно, що е наука и що — възпитание. Науката и възпитанието представят два различни процеса, свързани с двойката дейност, която се извършва във вътрешния живот на човека. Те разкриват сложното душевно естество на човека, който е заставен от върховните природни закони да работи за организиране на своя вътрешен свят и за поддържане на ред и хармония в него. Мислите и желанията, въз основа на същите закони, които действуват и във физическия свят, се стремят към центъра на тежестта, т. е. към

началото на нещата. Този стремеж на мислите и желанията към техния гравитационен център става извор на непрекъснатата душевна дейност, която се проявява в постоянни действия и противодействия, в постоянни смени на състоянията, характерни за душевния живот на човека. Характерът и естеството на тия душевни процеси създават условия за нашето правилно или неправилно развитие. Ако нашите мисли и желания се подбуждат от истински принципи и се привличат от висши цели, то и резултатите от това ще бъдат благотворни за нашето развитие. В противен случай ще се получат обратни резултати.

— Вътрешната сила, която действа в живота на човека, има за цел да организира мислите и желанията в ума и сърцето му. Тя има за цел правилното и истинско запознаване на неговата душа с формите и силите на природата. От правилното разбиране на тия цели зависи истинското повдигане на човека. Тук именно ни идват на помощ науката и възпитанието.

Науката е резултат от мисловната дейност на ума, който наблюдава явленията в природата, изследва ги и се стреми да открие законите, които ги управляват. А възпитанието е резултат от познаването и прилагането на вътрешните закони, които управляват душевния живот на човека. Истинското възпитание е необходимо, за да се даде права насока на умствената дейност и разумно прилагане на придобитото знание, което трябва да спомага за съграждане на живота, а не за негово разрушаване. Образованието, в най-широкия смисъл на думата, не е нищо друго, освен процес на въплощаване благородни мисли и добри желания в живота на човека. Следователно, колкото повече образовани хора в посочения по-горе смисъл, притежава един народ, толкова той е по-издигнат и по-развит духовно.

Днес благодарение на широко развитото образование познанията на науката, придобити от дълги наблюдения и експерименти, подредени систематично и направени достъпни за всекиго, могат да проникнат всред широките маси. Наистина полето на съвременната наука е твърде тясно — то се ограничава почти изключително във физическия свят. Предметът, който ни занимава, има двойк характер: външен и вътрешен.

Външният характер съставя физиологическата страна на умствения живот, а вътрешният характер съставя психобиологичната страна на умствения живот. Но в сравнение например с науката на древните гърци — която, както е известно, се е разпадала на седем клона: граматика, риторика, музика, логика, аритметика, геометрия и астрономия — нашата; западноевропейска наука, е направила огромен напредък. И това е понятно, защото от гръцко време до днес са станали големи промени в умствения и духовен живот на човечеството.

Със започване на християнската епоха науката е направила гигантски крачки почти във всички клонове на познанието — в областта на физиката, химията, астрономията, математиката, геологията, анатомията, физиологията, биологията, психологията, а в последно време и в областта на френологията*. Тя разкри не изчерпаемите природни богатства, от които днес хората се ползват тъй безогледно и тъй безотговорно, и даде на ума оня ключ, с който да отваря различните стаи на природната съкровищница, в която има всичко необходимо за задоволяване всестранните нужди на човешкия живот. Днес науката, подпомогната от огромното развитие на техниката, е станала мощен двигател преди всичко в икономическия живот на хората. Този подтик на човешкия дух към знание, към наука, е спомогнал образованието да стане общо. А с това грубото невежество всред широките маси значително е намаляло. Човек започва да гледа умствено на света със съвсем друго око. Езикът на природата му станал понятен.

При това благодарение развитието на анатомията, физиологията, биологията, днес човек има по-ясна представа за себе си като жив организъм. Той познава доста тънко устройството и отправленията на своя мозък и нервна система, на своето сърце и дробове, на своя стомах, жлези и пр. Мозъкът например благодарение на дългите проучвания, не се счита само за една хомогенна маса, която действа като нещо цяло. Той се счита за седалище на всички душевни сили и

* Настоящата беседа е записана през 1896 г. по времето, когато френологията се намираше в своя разцвет. (Бележка на издателя от 1949 г.)

способности. Той е, да се изразим образно, столицата, в която заседават всички представители на душата, под председателството на ума, който е главният ръководител на общите работи. Що се отнася до душата, бихме могли да я уподобим на една сфера от психично-жизнена сила, която приема впечатления от целия космос, чрез всяка точка на своята безкрайно чувствителна повърхност. Умът от своя страна би могъл да се уподоби на една жизнено-магнитна игла, чийто връх се движи и привлича с неописуема бързина към всяка точка от свръхчувствителната сфера на душата. По този начин вътрешните и външни въздействия се приемат и предават от един център на друг.

В природата, която ни изглежда като един величествено устроен свят, пълен с разнообразие, има наистина нещо достойно за почуда и възхищение. Цялото мироздание, което чувствуваме и възприемаме като нещо цялостно, е построено от дребни, невидими с просто око частици. И наистина според съвременната наука материалната вселена е съставена от атоми, които не са прости и неделими, както се считаше до неотдавна, и представят цели планетни системи, дето електроните играят ролята на планети. Те са толкова малки, че погледнати и през най-прозорливия микроскоп, остават невидими. Можем да си представим каква е онази могъща сила, която е произвела, събрала и съчетала всички тия дребни частици, като образувала от тях милиарди светове, които е пуснала в пространството да се движат с неописуема бързина около определени центрове на тежестта. Ала не само това — същата тази сила е почнала да ги населява с живи и разумни същества, които се интересували от нейната работа и се стараели да отгатнат нейните замисъл и цел.

Онова, което е събудило съзнанието на човека и го накарало да тръгне по пътя на познанието, произтича от дълбока вътрешна нужда на неговия дух, вложена у него от върховните закони на живота. Тия закони заставят човека чрез постоянна работа да се стреми към съвършенство. И наистина, кой би работил и се трудил, ако не го заставяше гладът — тази въпиюща нужда на органическия живот? Кой би си блъскал главата да мисли, кой би се лутал да вникне в бъ-

действието, ако не го заставяха известни сили и събития, които произтичат от един свят, стоящ много по-високо в своите действия от физическия? Кой би работил да се домогне до по-висш духовен живот, ако не съществуваха онези дълбоки подтици в душата, които я карат да люби ближния си? Без съмнение една неотразима нужда на умствения и духовен живот е заставила човешкия дух да излезе от ограничената си животинска черупка и да започне да мисли и да разсъждава за бъдещето. Тройният живот на човека го подбудил да се развива в три различни направления. Той почва с физическия живот като основа, съгражда и развива умствения като среда и пробужда духовния като връх над всичко в своята душа.

Първоначалният подтик към наблюдаване и съзерцаване, колкото и малък да е бил той отпърво, колкото и малко да се е съзнавал от човека, е послужил за основа на неговия умствен живот. От това първо начало на знанието, което се зародило в духа на човека, се е развила човешката култура. Наистина, много култури са загинали, но причината за това е, че се лишавали от ония безсмъртни елементи, които са на същна храна за поддържане на духовния живот на човека. Добрата храна е необходима за поддържане на който и да е организъм. Без това ѝ качество тя произвежда в органическия свят хилавост, в умствения — заблуждение и мрак, а в духовния — развъртане на човешките общества и нравствен упадък. Трябва да се има предвид, че законите на природата са еднакви навсякъде, във всички области на живота.

Когато се говори за развитие и просвета, подразбира се общ стремеж на целия духовен живот към усъвършенствование в доброто. Деятелният дух на науката иде да поднесе своите услуги на човечеството и да му помогне в трудния подвиг, който му предстои да извърши, преди да дойде до истинското царство на мира, което Христос нарича Царство Божие. Както Той сам казва, това царство е вътре в нас, и то ще дойде в своята сила само когато бъдем напълно готови да го приемем. Това царство предполага изчезване на всичко старо, установяване на един нов ред, който ще бъде вечен. Преди обаче да дойде това време човечеството трябва да възтържествува над физиче-

ския свят. Силата на духа трябва да го повдигне и освободи от материалното и преходното, което така силно още го държи привързано към земята. Човечеството в известен смисъл прилича на червей, който едва е изпълзлял изпод земята. Разбира се, че при това състояние на земята не може да съществува някаква особено висока култура.

Но да се повърнем на въпроса. „Истината е кръг“, казва проф. Бородин, а знанието — многоъгълник, вписан в този кръг. Всяка година, всеки ден ние умножаваме страните на този многоъгълник и се приближаваме към кръга. Ние можем да го достигнем, само когато допуснем като условие вечността. Тогава значи ли, че не трябва да се интересуваме от науката? Разбира се, не. Винаги е далеч от истината онзи, който упорито се отвърща от нея.

Във вселената съществуват вечни условия за усъвършенстване на умствените и душевни сили. Каква ли дивна картина би се открила пред нашия умствен поглед, ако би могла да се повдигне завесата, която ни отделя от най-напредналите същества, силни в знание, мъдрост и добродетел? Макар че науката сама по себе си не може да измени великия ред на природата, все пак тя има достатъчно сила да ни убеди да живеем съобразно с този ред, тъй като нашият успех зависи от съобразяването със законите на висшата разумна природа, които са закони и на нашия живот. Към това именно духът ни постоянно се стреми — да се научи да живее в пълния смисъл, съобразно законите на своето естество.

- За да приключим с въпроса за науката, ще дадем едно последно определение. Науката, взета в най-дълбок смисъл, е произведение на човешкия дух, който е свързан с Великия Дух на Битието. В човешкия дух е вложен отначало стремеж да усвои по вътрешен път пътеките на истината и да схване законите на природата, за да може да впрегне енергията ѝ за своите нужди, да положи здрава основа за своето съществуване в добро и красота — най-възвишения идеал на разума.

След това определение на науката можем вече да пристъпим към въпроса: кое е полето или областта, в която науката може да оперира? Това е един спорен

въпрос, по който между учените и философите съществуват различни възгледи. Без да се спираме на тия спорове и разисквания, ние ще определим областта на науката, както я познаваме.

Сегашният ред във вселената се управлява от три главни и основни закона: гравитация, мисъл и биос.

Законът на гравитацията подразбира материята, мисълта подразбира ума, а биос подразбира душата. Тия основни закони управляват различни области на великия миров свят и се отличават както по степен на развитие, така и по същина.

Законът на мисълта владее в умствения свят, седалище на мислите, дарбите, способностите и силите на ума. Царството на този закон е безпределно. То се простира по всички светове и вселени, дето живеят различни същества. Този закон е основата на всяка разумна самостоятелност. Основните му положения са еднакви навсякъде, без изключение. Разбира се, те се различават по форма и степен, но не и по същина. Тъй например геометричните истини, че цялото е равно на своите части; че правата линия е най-късото разстояние между две точки; че две отсечки, равни на трета, са равни и помежду си; че точките, които образуват окръжността, са еднакво отдалечени от една централна точка — навсякъде в умствения свят се разбират по един и същ начин. Тези аксиоми не могат да се разбират другояче, освен както са внушавани първично в нашите умове. Понятията за добро и зло също не могат да бъдат разбирани иначе, освен така, както се диктуват от върховния закон. На оновова, който убие брата си или ограби ближния си, не може да се гледа другояче, освен като на престъпник.

В която част на вселената да се пренесяем, нашият характер ще се преценява от всички разумни същества по един и същ начин: той ще се мери с една и съща мярка, сиреч, с мярката на истината. Злото у кое да е духовно същество не може да се счита за добро, понеже както доброто, така и злото имат свои отличителни качества, които ги характеризират като такива.

Законът на биос царува в духовния свят — извор на живота, на чувствителността, на усещанията, желанията, чувствата и емоциите на душата, както и си-

лата на волята ѝ да възприема и усвоява онова, което ѝ се диктува от вътрешни мотиви.

Из недрата на биос произлиза цялата органична дейност, а тъй също и истинските понятия за добро и зло, за правда и неправда, за любов и ненавист. В границите на този закон започва нравствената свобода на избора, чрез който се определя от какво естество е всяка духовна дейност и какви качества притежава. Тук всяко разумно и нравствено същество по свой избор и свобода решава да посвети живота си в служене на едни или други начала. Това е едничкият духовен закон, който населява всички светове с живи същества. Той е, който превръща енергията във вселената от едно състояние в друго и я впряга да служи на душата за нейното повдигане. Той е, който пръска навсякъде благословение, който пълни сърцата на всички живи същества с вяра и любов, с мир и радост. Биос е вечната основа на Битието, първият и последният във всичко.

Гравитацията, както споменахме, господствува във физическата вселена, която е дом на всички живи същества. Границите на този закон са самата безпределност. Откъде почва и къде свършва неговото действие, съвременната астрономия не е в състояние да ни каже.

Отде почват и де свършват границите на този закон, не се знае. Според следните кратки данни ние можем да си съставим най-повърхностно понятие за обширното владение на този закон.

Най-близката до нас звезда е Алфа Центавър (α Centaurus). Светлината от тази звезда идва до нас приблизително за четири години, като всяка секунда изминава по 300 хиляди километра.

В астрономията поради грамадното разстояние от нас до звездите е въведена нова мярка, наречена светлинна година. Това не е нищо друго, освен разстоянието, което светлината изминава за една година. Ако искаме да превърнем в километри светлинната година, трябва да умножим: $60 \times 60 \times 24 \times 365 \times 300\,000$, но тъй като цифрите в астрономията говорят малко, приета е в звездната астрономия светлинната година, като нова мерна единица. Има и други мерни единици например парсек, която обаче не ще употребяваме тук.

Вселенската система, от която ние съставяме частіца, наречена „Галаксия“ или „Млечен път“, се очертава според новите изучавания, на космогонията като една двойно изпъкнала леща от безброй много звезди (слънца), една част от които образуват спираловидни разклонения. Диаметърът на тази система в екваториалната ѝ равнина е около 100 хиляди светлинни години. Това ще рече, че най-бързият кюриер във физическия свят — светлината, ако е нужно да премине от единия до другия край, ще трябва със скорост 300 хиляди километра в секунда да пътува 100 хиляди години.

Новите космогонични-изучавания допускат, че нашето слънце е част от една по-малка група звезди, която образува една по-локална система, която, макар и вътрешна част от Млечния път, се намира доста настрана от неговия център. Цялата галактическа система не е неподвижна. Тя се върти около ос, която минава през центъра. Намерено е, че нашето Слънце прави едно засбикаляне около тази ос, приблизително за 240 милиона светлинни години! Около 30 милиарда звезди (слънца) образуват тази звездна система.

И това е само една от вселените на големите вселени. Много такива вселенски острови са пръснати в безбрежното пространство на всемира. Но ние не сме в състояние да обхванем цялото величие на светострое-нието с нашите, макар и усъвършенствувани, но все пак оскъдни средства за наблюдаване.

Каквито и да са хипотезите на съвременните астрономи за вселената, колкото и да са различни техните схващания върху това, дали тя е крайна, или безкрайна, по необходимост ние трябва да допуснем, че броят на звездните вселени, действително съществуващи, макар и невидими за нас, на дело е безкраен. Нека си представим, че имаме крилата на един ангел и можем, следователно, да излезем вън от пределите на нашата ограничена за погледа ни вселена на едно разстояние толкова голямо, щото разстоянието, което ни отделя от най-отдалечената звезда, видима за нашите най-мощни телескопи, да се счита просто като една стъпка в нашето небесно пътешествие. Какви ли чудеса на мирозданието биха се открили пред нашия смаян поглед? Пред нас, може би, щяха да се открият

звездни системи от по-висок ред. Пред тях нашите видими небеса биха изглеждали просто като пясъчно зрънце край брега на океана. Ние, може би, ще пътуваме милиони и милиони години в разни направления и все пак бихме срещнали все нови и нови слънца, нови светове, нови вселени, които постепенно ще изплават из вечността и ще се приближават към нас. И, може би, тогава ще се попитаме няма ли край, няма ли свод, няма ли небе, което да ни спре? Винаги ли пред нас ще се разкриват нови простори? И сигурно тогава ще разберем, че сме едва в преддверието на вечността, чийто център е навсякъде, а окръжността никъде. Истината на велики мисли ни навежда вселената със своята необятност — мисли, които са пълни със смисъл за ония, които разбират. И тъй, безпределно е царството на гравитацията, безкраен е светът на ума, необятен е светът на биос. Тия три свята именно, със своите сили и субстанции, със своите закони, които ги управляват, съставят областта на истинската наука.

Този троен състав на космичния свят, въплътен и в естеството на човека, е причина да се развият в неговото съзнание понятията за материя, ум и душа.

В случая веществото представя формата, умът — силата, душата — живота. Тези понятия са станали предмет на три главни школи или философски системи: материализъм, който приема само материята за съществена, идеализъм, който приема само ума за действителен, и спиритуализъм, който приема само духа и душата за абсолютно реални. Всяка от тия философски школи тълкува и изяснява по свой начин, явленията в природата. Науката обаче не е отговорна за едностранчивите и погрешни тълкувания на тия философски школи. Тези три течения в умствения свят упражняват голямо влияние върху обществения живот, обуславяйки миогледа на хората в дадено време. Според това, кое от тези учения преобладава, мени се съответно и умонастроението на хората. Тези влияния са спорадични. Те се проявяват в известни периоди на човешкото развитие, като вземат най-различни форми. Умът на един човек може да мине и през трите влияния. Наклонността ни към едно от тия течения ще зависи до голяма степен от устройството

на нашия ум, обуславящ начина на нашето мислене. Именно френологичните изследвания показват, че ако в умствената организация на един човек преобладава способността да мисли отвлечено, умът ще приеме за мироглед идеализма. Ако в умствената организация на човека преобладават наблюдателните способности — способностите на обективния ум, — той ще приеме за мироглед материализма. Ако пък в умствената организация на човека преобладават хуманните и морални чувства, той ще приеме за мироглед спиритуализма. Или, да се изразим по-конкретно, на френологичен език: ако предните центрове на мозъка, съответстващи на челните издатини, са по-развити от долните, умът клони към идеализъм. Ако пък долните центрове (над веждите) са по-силно развити от горните и предните, умът клони към материализъм. Ако, най-сетне, горните центрове, локализирани в коронната част на главата, са по-силно развити от долните и предните челни центрове, умът клони към спиритуализъм.

Науката е показала вече, че каквото направление и да вземем, животът ни ще се определи от общи и неизменни закони. Никой не може да живее извън тия закони. Ето защо, ако човек иска да избегне излишните страдания, трябва да се съобразява с изискванията на своя духовен живот, който се корени много по-дълбоко от коя и да е друга душевна дейност. И единственото спасение за човека от превратностите на този свят е приобщаването му към оня живот, който дава свобода, самостоятелност и благородство на характера. Накрая ще добавим, че един от въпросите, които се разискват с особен интерес от учени и философи, е въпросът за характера и стойността на така наречените „научни истини“. Не е тайна, че много „истини“ в науката е трябвало да рухнат под удара на нови научни факти, на нови открития. При това съвременната наука има много теории и хипотези, които се сменят понякога не през векове, а през години. Къде е тогава, ще попитат някои, критерият за различаване на онова, което е истинно в науката, от онова, що е неистинно и преходно? Хъксли е дал едно правило за преценка на научната истина. То гласи: Не давай неограничено съгласие на никакви твърде-

ния, освен на онези, чиято истинност е тъй очевидна, че са въвн от всяко съмнение.

При произнасяне на тази първа заповед на науката съмнението се е настанило в нея. Науката го е пренесла от седалището на покаянието, дето то било турено между най-ужасните грехове. Тя обаче го поставила на видно място, сред първите задължения, които ѝ приписва научната съвест. Това съмнение, което науката допуска в своята работа и което Гьоте нарекъл научен скептицизъм има обаче стремеж да превъзмогне себе си. То не е онова неверие, родено от тъпоумие и невежество, чийто стремеж е само да съществува и да извинява себе си за своята леност и равнодушие. Задачата на науката е да изработи прави съждения и истински възгледи за целокупния живот, който функционира в мирозданието. Нашият ум се нуждае от истински идеали, които да му вдъхват сила да ръководи живота ни в пътя на знанието и мъдростта.

ДВА ВЕЛИКИ ЗАКОНА ЗА РАЗВИТИЕ

В-природата има един общ план, един общ стремеж и една обща цел. Чрез тия три неща природата се проявява като едно велико единство, като едно цяло, чиито части са тясно свързани по силата на едно вътрешно сродство. Най-важното за нашия наблюдателен ум е да проследи тази връзка, това тясно сродство, което се установява на всяка крачка в природата. Една от най-великите задачи на разума е да разбере смисъла на законите и естеството на силите, които създават тази пълна хармония, това единство в нейната система. Освен това той трябва да ни запознае и осветли чрез положителни факти за отношението им спрямо нас, разумните същества. Той трябва да покаже задълженията, които се налагат на нас и на всички други същества, по силата на една вътрешна необходимост, съобразно законите на разумната природа, чиито действия по същина остават неизменни. Тия закони и сили, с всички условия, които съдържат в себе си, са оня крайъгълен камък, върху който е положена основата на живота. Тук, в недрата на тия условия, душата придобива онази тайнствена способност, с помощта на която започва да изгражда своето жилище — организъм. Чрез него тя започва да проявява своите скрити сили и способности при развитието си и да се подготви за една по-висока предстояща дейност. Върху тази здрава основа умът може смело да изгради своето положително знание за истината — единствената храна за поддържане на неговото съществуване. Върху същата основа и разумът добива сила да гради своя величествен „храм на възпитанието“. И тук строител е духът на истината, който вече действа в душата на човечеството. Под покрива на този храм човек трябва да се възпита в три главни и основни начала: истина, добро и любов. От тоя храм всички трябва да излязат като благородни граждани на

бъдещото царство. И това царство не е далеч. То работи вече в света, пътят за идването му се строи, и рано или късно то ще се въдвори, на земята. То е царство на истинския дух, царство на правдата. В него човек ще се повдигне над силите и стихии на физически свят и ще ги овладее. Той ще съзнае, че не е роден да бъде роб, а свободен; че не е създаден да върви сляпо, а разумно; че не е роден да се управлява от страстите — едни от неорганизираните, бушувачи сили на животинската природа, — а от духа на знанието, което ще му донесе мир и свобода. Тази велика мисъл е вече дълбоко проникнала в човешката душа. Със сигурни крачки човечеството се движи към онзи нов живот, дето цари пълна свобода и дето любовта ще бъде общ закон за всички.

Но да не мислим, че за постигането на това царство са достатъчни само мечти. Не, хората трябва да бъдат дейци, съзнателни работници за изграждане на това велико дело. То е необходимо условие за всички. Защото ясно е, че за да се извърши каквато и да е промяна и преустройство в човешкия живот, изискват се условия, изискват се съзнателни усилия, изисква се непреодолим стремеж за постигане на поставената цел. Ала не стремеж стихийен и инстинктивен, а с определена насока, очертана от човешкия разум, разполагащ с всички придобивки на науката. За да се създадат условия, да се предизвикат усилията и да се пробудят стремежите, необходима е енергия и душевна мощ, която да е проникната и въодушевена от великите заветни цели на живота. Тези цели включват преди всичко духовно повдигане на членовете на обществото, което може да се постигне само при наличността на добра почва, благородни средства и разумни начала.

Нека не си въобразяваме, че може да има и друг изходен път от мъчнотиите и противоречията на сегашния живот. Досегашният опит показва, че колчем се е вървяло по други пътища, резултатите са били все гибелни. Ние не можем да се надяваме, че с нас ще стане някакво изключение. Едни и същи причини докарват едни и същи последици. Поне науката в това отношение е хвърлила достатъчно светлина и ни е избавила от опасността да мислим, че явленията и

събитията в природата могат да се извършват произволно. В областта на нравствения живот законът е същ. И в нравствения свят владеят закони, които изключват всякакъв произвол при преценяване на човешките постъпки. Според това, как човек е постъпвал — добре или зле, ще бъдат и последиците. Това е намерило израз във всеизвестната поговорка: „Каквото човек посее, това ще пожъне“. За земята това е очевидно — тя ражда жито, но ражда и бодили. Слънцето, топлината и влагата, които съответствуват на силите, действащи в нравствения свят, еднакво възрастват и житото, и бодилите. Както и да е, но фактите показват че в края на краищата човек получава равностойното на онова, което е дал или посял. Разбира се, срещу тия твърдения може да се повдигне не едно възражение. Но очевидността на тия твърдения благодарение на опита е така неоспорима, че всякакви възражения са излишни. Събитията в света не се управляват от нашата воля, нито пък животът, взет в неговата целокупност, се урежда и устройва според нашите детински схващания. В природата има закони, и то неизменни, които движат човека напред, без да го питат дали техните действия са съгласни с неговите възгледи, или не. Нима за нашето идване на земята някой ни е питал дали е по угодата ни? Кой създаде онази първоначална клетка, която става виновник за нашето съществуване? Лесно е да се разправя как тази клетка минава от едно състояние в друго и по този начин образува всички родове и видове животни. Но защо трябваше да мине тя през един такъв дълъг процес на развитие? Без съмнение, всичко това не е зависело от първоначалната клетка, а от онази върховна воля на мировия живот, която си има своите съкровени цели. Каквото и да си мислим обаче за нашето съществуване, каквото и да предполагаме за своето битие — дали то зависи само от материята, или пък и от ума, и душата, практически резултатът от нашите разсъждения ще бъде в края на краищата един и същ. Факт е, че ние се раждаме и умираме, без да щем, като при това понасяме известни страдания в живота, без някой да може да ни освободи от тях. Въпросът обаче не е дали да се раждаме, или да не се раждаме; дали да

умираме, или да не умираме. Въпросът е, след като вече живеем, как да подобрим условията на нашия духовен живот, който нито се ражда, нито умира, а постоянно расте и се развива.

Но да се върнем на предмета. Казахме, че за да се повдигне човечеството, необходима е добра почва, благородни средства и разумни начала. Как ще дойдат те? Добрата почва ще ни се даде от природата, щом почнем да работим съобразно нейните закони. Истинските и благородни средства ще ни се посочат от науката, почиваща на положителен опит. А разумните начала ще ни се вдъхнат от възпитанието, изградено върху споменатата по-горе основа. Истината, когато се разбере от ума и усвои от волята, става един от най-мощните фактори за възраждане, повдигане и напредък на кой да е индивид, на кое да е общество, на кой да е народ. Тя пробужда онази сила в душата на човека, която наричаме любов. Тази велика сила събужда и подтиква към развитие всички наши способности, като съгласува тяхната дейност с общата, колективна дейност на вселената. Под нейно влияние в човешкия дух се заражда великият стремеж да твори, да гради, да създаде култура.

Понеже любовта, носител на цял един свят от нови сили, живи и съзнателни, трептящи в по-висока гама, става вече главен двигател на живота, по необходимост човек трябва да се приспособи към ония условия, които тя носи. Не стори ли това, очаква го смърт. Това е впрочем общ закон в природата: само онзи организъм преживява всички кризи и преобразования в живота, който успее да се приспособи към новите условия. В естествознанието, в Дарвиновата теория за еволюцията, този закон е известен под името „преживяване на най-годното“. И наистина естественонаучните изследвания показват, че в живота устояват само онези животни, които са вървели в съгласие с последователните стадии на развитие. Човек, който се намира на върха на еволюционната стълба, подлежи на същия закон. От него обаче се изисква много повече, отколкото от другите същества. Това произтича от факта, че той е нравствено същество, одарено с разум, на което природата е отредила известни задължения, произлизащи от самото му естество. В чове-

ка впрочем съществуват две еволюции, за които ще говорим по-нататък.

— Погледнат като органическо същество, човек представлява един сложен, многоклетъчен организъм, каквито впрочем са и животните, и растенията. Макар естествениците-материалисти да твърдят, че той е само една сложно устроена машина, която е резултат от действието на физико-химични сили, фактите обаче показват — стига да се погледне непредубедено на тях, — че в устройството на човешкия организъм са взели участие разумни сили. Тези сили постоянно действуват в него. Организмът на човека не е един „саморегулиращ се автомат“ — една, може би, добре изкована, но нелогична научна измислица, — в него се проявява една вътрешна организационна дейност, от каквата в машините няма и помен дори.

Изобщо природата не е един безсмислен или несъзнателен механизъм, действущ сляпо по законите на случайността, както изглежда за погледа на найповърхностните умове. Впрочем мнозина учени с по-прозорлив ум, способни да четат езика на фактите, далеч не споделят този възглед на ония, които действително страдат от умствена слепота. Истината е, че природата е жива и пълна с живот навсякъде, де-то условията на върховните ѝ закони го допускат. В нея действуват разумни сили, които ние едва сега започваме да откриваме. Ако това не беше така, ние никога не бихме могли да споделим своите мисли един с друг. Не е ли чудно, че посредством движението на езика ние се разбираме с другите? И не е ли още по-чудно, че посредством известни знаци, поставени в определен ред, ние можем да разберем мисълта на техния автор, който, може би, отдавна е напуснал този свят. По силата на какви физиологични и психологични закони се извършва този процес в нашия мозък и как се предава истинският смисъл на известна идея, която така непосредствено преминава от външния свят в нашия ум и ни убеждава в съществуването и присъствието на друг един ум, който е мислил и е разбирал нещата като нас. Това е безспорно един важен въпрос, който още не е решен от науката. Действията на физическите сили, като топлина, светлина, електричество, магнетизъм се пренасят от едно място

на друго, посредством трептенията на етера. Това е поне една от най-разпространените научни теории. Но по какъв начин се пренасят нашите мисли от един ум в друг? Навярно и в случая съществува известна среда, която помага за разпространяване на мисълта. Само чрез допусчане на такава умствена среда ние можем да изясним явленията на умствения свят. Има философи и учени, които мислят противното. Но няма същността на Битието и реалността, така както съществува в природата, зависят от нашите предположения и възгледи? Ние можем да поддържаме една или друга теория, но за предпочитане е един разумен човек да познава и поддържа истината. Ценността на едно учение зависи от реалната стойност на фактите, с които то разнолага. Тия факти, изяснени в светлината на истината, която едничка е в състояние да просвети ума на човека, носят онази увереност в себе си, която от нищо не може да се поколебае. Тази увереност произтича не от една външна светлина, резултат от логичното изяснение на фактите, а от светлината на истината, към която душата на човека трябва да стане особено чувствителна. Разногласието, което привидно съществува сред учения свят, както изтъкнахме това в първата глава, е следствие от устройството на мозъка и от развитието и качеството на умствените центрове. Тази е причината, поради която хората различно разглеждат и преценяват един и същ предмет. Очевидно е, че в каквото направление се е развил най-много умът, в него той действа и работи с по-голямо усърдие.

Ще повдигнем сега един загадъчен въпрос, който често вълнува хората. Това е въпросът за смъртта. Какво нещо е тя? Наистина ние познаваме донейде действието ѝ, но причините ѝ остават скрити. Науката в своите изследвания идва до заключение, че не съществува абсолютна смърт. Смъртта; според нейните схващания, е нещо относително. Тя дори е необходима за такъв свят като нашия, с такова устройство. Там, казва тя, дето има смърт, има и живот. От това трябва да се подразбира, че смъртта съществува само в областта на органическия живот. Горното изречение обаче може да се вземе и в преносен смисъл. В непрестанната смърт е и проявата на непрестанния

живот. Докато човек умира, това е знак, че живее. Щом обаче престане да живее, ще престане и да умира. Това е физиологичната действителност. Погледнете човешкия организъм и вие ще видите, че в него едновременно се извършват два процеса — живот и смърт. От една страна, силите на смъртта действуват така, че турят край на всяка органична дейност, а от друга — силите на живота постоянно подновяват тази дейност. От една страна, агентите на смъртта постоянно подкопават основите на клетките, а от друга — агентите на живота постоянно поправят и подкрепват тези основи. От една страна, смъртта постоянно разрушава живите клетки в тялото, а от друга — животът постоянно ражда нови клетки, които заемат мястото на загиналите. От това следва, че смъртта е противоположен процес на живота. Той е, следователно, нещо частно, а не общо. Този процес произлиза от факта, че един живот поглъща друг. В действителност, нищо не се губи, нищо не изчезва. Изчезва само формата. Природата, допускайки смъртта, гони някаква тайна цел, която още не е напълно уяснена в нашия ум. Можем да кажем, че човечеството не умира, но че общият живот минава от поколение в поколение, като развива своите вътрешни възможности, разширява своя обсег, възраства в сила и мощ и се повдига към царството на духа. Животът има силата да се освобождава от лошите влияния, вмъкнати в него от известни същества или души, които неправилно са разбрали целта на живота. Те са ония малоценните в биологичен и психологичен смисъл на думата, които понижават общия уровень на човечеството.

И тъй, смъртта прави едно благодеяние на човечеството, понеже другояче органическият живот би бил невъзможен. Ако предположим дори, че той може да съществува във форма, подобна на настоящата, той никога не би направил нито крачка напред по пътя на усъвършенствуването. Това е впрочем един от изводите на естествознанието. Знайно е, че някои от нисшите животни се размножават с такава бързина, че едва ли можем да си представим какво би станало от земята след един век, ако смъртта се премахнеше. Навярно светът би се вмирисал само от изверженията на тази сган. И наместо да умираме полека, щяхме

да измрем изведнъж. Трябва да знаем, че разумната природа отдавна си е направила сметките, като е предвидила всички възможни случаи. И ако по наша преценка тя постъпва в някои случаи и нечеловеколюбиво, за което има сигурно дълбоки причини, които я наставят да действа по този начин, понеже тя е намерила, че от всички други начини той е най-добър. Целта на природата не е да увеличава и умножава органичния живот по количество, а да го развива и съвършенствува по качество. Нейният стремеж е да повиши трептенията му, да му спомогне да прояви своята вечна същина, която според закона на биос може да се пренася в коя да е част на вселената и да заема онова място и положение, което ѝ подхожда в дадения момент.

Вечният живот по силата на своето естество изисква и вечни условия, които не съществуват никъде другаде, освен в безпределността на вечната вселена. Тази е причината, дето в никой от материалните светове животът не може да бъде вечен, защото материалният свят не съдържа ония постоянни, неизменни условия, необходими за поддържане на вечния живот. Той е изложен на непрекъснати промени, които не могат да не произвеждат известни разрушителни действия. Така че смъртта, физически погледнато, е резултат от постоянните промени, на които са подхвърлени елементите в природата. Кислородът е първата отрова, която поглъщаме, казват химиците. Отрова в този смисъл, че произвежда горене и окисляване в нашия организъм, съпроводени с цяла верига химични реакции, които, от една страна, носят възраждане и закрепване на човешкия организъм, а от друга — смърт. Все пак, въпреки че смъртта постоянно подкопава нашия живот, мозина се надяват да намерят ключа за придобиване безсмъртие на плътта. „Ще дойде време, казва философът Спенсер, когато вътрешните условия на органичния живот ще бъдат в съгласие с външните условия на природата и тогава животът ще стане постоянен, ека кажем вечен. Онези, които придобият този живот, ще бъдат блажени.“

Но да се върнем на предмета си. Целта, която предва животът в природата, е двойка: първо, образователна и второ, възпитателна. Образователният про-

цес има за задача всестранното подготвяне на човека, а възпитателният — да приспособи силите му към живота и да им даде права насока. Благодарение на тези два процеса човек е добил способността да се ползува от богатствата на природата, приготвени за нуждите на неговия физически и духовен живот. Защото всяко живо същество със своето появяване в света изисква и съответни условия за развитие. Човек е бил призван на земното кълбо сред известни условия, отначало много трудни, да работи най-усърдно, съобразявайки се с наставленията, които му били предписани от нравствените закони. Тежките външни условия, в които се намирал той, държали постоянно нащрек неговия нагон за самосъхранение. Съдбата му наистина съвсем не е била лека. Изложен на постоянни борби за запазване на живота си от множество врагове, обречен на непосилен труд, мъчнотии и страдания, човек постоянно изпитвал нейните безмилостни удари. Природата, неговата възпитателка и наставница, не го оставяла ни минута в безделие, за да не се възвърне отново към живота на своето детинство, към онова първобитно състояние, когато в течение на хиляди години се скитал като животно, без да мисли, без да разсъждава и без да разбира защо и за какво се е родил. Природата, която зорко бдяла над него, не желала да го гледа лениво и безделно същество със спящо съзнание, което се пробуждало само под влияние на въпиющите физиологически нужди — глад, жажда, непосредствена опасност за живота и пр. Тя предвидила тази опасност за неговото развитие и за да го избави от пълно обезличаване и израждане, била принудена да го постави в такива условия и такава среда, където да е заобиколен с хиляди мъчнотии и опасности за своя живот. Борбата за съществуване се явила за него единствено средство за запазване от многобройните му врагове. Трябвало е той да се бори не само против хищните зверове, които го застрашавали всеки ден, а и против грубите сили на природата, които сякаш се превърнали за него в заклетии врагове. Той бил принуден да търси изходен път от това трудно положение, но докато намери изход и да си проправи път, изисквали се хиляди и хиляди години непрекъснатата работа. В борбата за живот, в която самата природа го хвър-

лила, трябвало е най-безпощадно да изтребва своите врагове и със силата на оръжието си да си проправя път по лицето на земята. Той бил принуден да премахва всички препятствия, които му се изпречвали на пътя. Трябвало е да работи упорито, за да подготви почвата на земята за своята бъдеща земеделска работа, която била едно от първите условия за поддържане на човешкия род. Само по такъв начин той могъл да се размножава по земята и да я направи поле на своята дейност. Дотук човекът е вършил своите работи несъзнателно. Той не можел да предвиди какво ще му донесат бъдещите векове и какво ще създадат бъдещите поколения. В него още не било пробудено съзнанието за духовен живот. Затова той не бил още в състояние да разбира онези духовни закони, които са имали мощната сила да го направят свободен и да пробудят у него великата способност да мисли и да се изказва. До това време човек се управлявал само от страха — законът на животинския свят. Той се бра-нел благодарение на своя нагон за самосъхранение — един от най-будните и деятелни инстинкти в животинското царство. Лесно е да се разбере, че ако човек бе останал подвластен само на страха, той не би се повдигнал над общото равнище.

Но Върховният Дух на живота предвидил тази опасност. Той знаел, че ако човек остане в това полуживотинско състояние, в недалечно бъдеще, той ще развие в себе си най-лошите склонности и в скоро време ще стане ужас за всички. Така че, вместо да създаде от него едно интелигентно и благородно същество, което да отговаря на своето първоначално предназначение, той би създал един човешки изверг, който щеше да потопи земята в кръвта на своите ближни. Ясно е при това, че нищо не би било в състояние да обуздае неговата природа, освен смъртта, която туря край на неговата жестока дейност. Този е естественият изходен път от кризата на живота. В това впрочем няма нищо необикновено. Подобна участ е постигнала много животни, които изчезнали безследно от лицето на земята.

Природата обаче в своите велики възможности е разполагала и с други средства, освен смъртта и унищожението, за да избегне една такава нежелателна

катастрофа. Ясно е, следователно, че всяко друго разрешение на този въпрос е било за предпочитане пред унищожаването на човешкия род, които представлял плод на онази космична сила на живота, работила непрерывно в течение на стотици и хиляди години, следвайки известен план. Ненапразно, тя е харчила енергията си за това същество, което облякла в плът и кръв, подобно другите животни. Обаче тя се показала някак по-благосклонна към него, като му дала много повече и по-богати условия, отколкото на останалите живи същества. Защо е сторила това, защо е отворила свободен път на човека и му дала вход в своя дом, да се ползува с нейните извънредни привилегии, които на другите животни били отказани? Това засега остава тайна за нашия ум. Ще загатнем само, че причината за това различие се корени в ония особени качества, които отличават човека. Макар човекът да се е явил покъсно от другите същества на земята, по своето вътрешно естество той е по-стар от тях. Това твърдение намира подкрепа в сложното устройство на неговия организъм и в развитието на духовните му сили, които у животните почти дремят. А знаем, че колкото един организъм е по-сложен, толкова повече време се изисква за неговото създаване и устройство. Човекът като отделен род в органическата еволюция се явил подир всички, но естеството му е съществувало преди всички. Редът, който ние виждаме в развоя на органическите същества, е перспективно обърнат в нашия ум. Всички форми на органическия живот са само стъпала, които показват откъде е минал човекът и по какъв естествен път е възлязъл до положението, дето го намираме днес. Душата му възлиза от бездната чрез клетката, а духът му слиза отгоре, посредством силата на живота.

В този период на човешкото възлизане по стъпалата на органическото развитие, някъде към края на природната стълба на първата еволюция, се ражда нова епоха за човешката душа. Напредналото естество на човека налагало необходимостта да се подчини на един друг закон — „великия закон на дълга“, — да се подложи на едно ново влияние — влиянието на най-великата сила в природата — любовта. Само тази сила, действаща в гълбините на душата му, е била в съ-

стояние да го избави от израждане и преждевременна смърт. Любовта съдържа условията, качествата и средствата, с които да обуздава влеченията на грубата му природа и да развие Божественото му естество, което единствено е в състояние да направи от него истински човек. Само любовта е обладала силата да го изтръгне от неговото варварско състояние и да му покаже правия път на неговото възрастване. Постигането на тия резултати в живота на човека било една трудна и деликатна задача. Трябвало да станат редица промени в неговия душевен живот. Неговите усети, неговата чувствителност, неговите душевни възприятия, неговите мисли, а заедно с това и умствените центрове на мозъка му претърпели коренно преобразование. А това дало нов тласък на неговата духовна еволюция, в резултат на която в него се оформили понятията за нравствен свят. След тази радикална промяна в естеството на човека той бил вече в състояние да разпознава правото от кривото, доброто от злото, истината от лъжата. Подчинявайки се на този мощен духовен подтик, произтичащ от любовта, той бил принуден да следва пътя на разума. В този път се налагало човек постоянно да се подвизава, макар и да е правил чести отклонения. Любовта вдъхнала в душата на човека нов живот, истински разбирания, добри желания. Тя породила у него стремеж към доброто, към истината и красотата.

От действието на тия два закона — закона за самосъхранение и закона за дълга в душата на човека се зародила борба. Тя се дължала на пробуждането на неговата духовна природа, която извикала да се яви човешкият дух на сцената на живота, да поеме управлението на човешките действия и отговорността за неговите дела. Без тази вътрешна борба, без това вътрешно възпитание, на което човек бил подложен при изпълняване изискванията на върховните закони, той завинаги би останал там, дето си е бил отначало, и не би се отличавал твърде от другите животни. В такъв случай нямаше нужда да се търси тъй нареченото изгубено звено, което го свързва с по-нисшите животни. Тогава това звено щеше да си е на мястото. Днес обаче то е изгубено. Ала това не трябва ни най-малко да ни безпокои, понеже с изгубването на

едно нещо, развитието на човека е спечелило друго, много по-драгоценно. Когато човек се изправил на двата си крака върху земята, той се научил да мисли.

Споменатите по-горе два закона — за самосъхранението и дълга, представят нещо като двете противоположни страни на нашето естество. Те са двата центъра, около които се върти цялата наша дейност в живота. Те са свързани с две истории, които ни разказват за началото на нашия живот, за миналото, настоящето и бъдещето на нашето съществуване. Тия два закона биха могли да се уподобят на две политически партии в една държава, които се борят за власт и първенство. И едните, и другите полагат всичките си усилия да убедят обществото, че техните стремежи, желаниа и цели са най-добрите и че с тяхното идване на власт всичко ще тръгне на добре. Колкото и да са убедителни техните речи, все пак единствено меродавен си остава опитът. Той ще разреши въпроса — дейността на коя от двете партии е наистина полезна за обществото. Впрочем всеизвестен е фактът, че всичко в природата се подлага на опит, за да може точно да се прецени. Нещата в природата се оценяват според тяхната стойност, а последната напълно зависи от тяхното естество. Силите, които действуват в живота, се ценят според качествата на произведената енергия, която причинява или полза, или вреда както за личността, така и за обществото. Ползата се явява във възрастване и съживяване на организма, в който душата действува, а вредата се констатира по разстройствата на този организъм.

От установяването на този общ закон нашият ум е придобил истинско мерило, което ясно показва, кои неща са подходящи и съобразни с истинската природа на човека, и кои не. С други думи, всяка дейност се определя по своите последици и резултати. Ако човешкият ум не бе подложен на влиянието на страстите, всеки човек, без изключение, би избирал онова, което е истинно и добро както за него, така и за другите. Но за жалост във всекидневния живот това не е така. Опитът показва, че страстите владеят, а разумът слугува. От това положение страда човешкото естество. Много често хората избират не онова, което разумът им диктува, а онова, към което страстите ги

влекат. Страстите обаче са слепи и неразумни и това не е само поетична метафора, а действителен факт. И историята многократно потвърждава, че всеки народ или общество, които се оставяли да бъдат ръководени от тях, безвъзвратно са пропадали и загивали под ударите на съдбата.

Ето защо трябва да се даде широк простор и пълна свобода на действие на разума; той е, който трябва да поеме ръководството на човешката дейност. Само тогава ще може да се поправи оня неестествен ред, който царува днес в човешките общества.

Но нека разгледаме накъсо отде е произлязъл този пълен с недъзи, обществен ред. Нека видим, защо човек е пренебрегнал повеленията на разума и защо върши дела, които далеч не отговарят на неговото истинско призвание, нито пък го препоръчват като разумно същество, притежаващо високо развити интелектуални и морални качества. Причината се корени в следното. Намирайки се под внушенията на първия закон за самосъхранение, който има предвид изключително живота и щастието на отделния индивид, човек неправилно е изтълкувал постановленията на природата. Той останал с впечатлението, че неговият личен живот и щастие са най-важното, най-същественото в света, и че всички други същества, каквито и да са те, трябва да служат на неговия живот, на неговото лично щастие. Човек схванал това щастие в най-материалния му израз — да яде, да пие и да се весели, да се чувства охолан и да има свободата да върши всичко, каквото му хрумне. Разбира се, че за едно същество с подобни схващания по-добър живот на земята не може да има. Но общочовешкият опит показва, че подобна слободия струва живота на много други същества. Ако човечеството би приело този егоистичен принцип за основа на своя живот, целият свят тутакси би изпаднал в невъобразима анархия, която ще помете от земята всички цивилизовани общества. Самосъхранението по силата на своята природа е родило себелюбието — майка на всички пороци. Себелюбието от своя страна, подчинявайки се на вътрешните пориви и влечения на своето естество, е създавало такива неща, които историята на човечеството е нарисувала с най-черни краски. Паметниците

на себелюбието се издигат като свидетели на всичко, което се вършило в миналото. Те стоят като свидетели на онова, което и днес се върши под влиянието на този, така наречен, свещен егоизъм. Себелюбието е покварило душата, поробило разума, потънкало правдата, потушило съвестта, създадо робството във всичките му видове, произвело войните, изгонило истината и заточило добродетелта. Всички тия дела и днес се ширят по света, само че в по-цивилизован вид. Навярно думите на онзи хуморист, който е казал, че дяволът е способен да се цивилизова, кога влезе в човека, съдържат каква-годе истина. Трябва да допуснем, че законът на еволюцията господствува и върху мрачния дух на този паднал ангел; само с тази разлика, че в неговото естество произвежда „дяволюция“. Несъмнено това същество на крайния егоизъм постоянно бива тласкано и обезпокоявано от силите на Върховния Дух на природата, който заставя всички твари да вземат участие в нейната колективна работа.

Съществата на злото обаче днес са станали по-тактични. Надали има по-тънки дипломати от тях. Те държат здраво онова, което са спечелили в човешкото сърце. Те искат да опазят плодовете от първата цивилизация — цивилизацията на първобитния себелюбив човек. Този първобитен представител на човешкия род не е мислил за нищо друго, освен за задоволяване на животинските си нужди. За него нито душа, нито правда, нито истина, нито любов са съществували. За него е било безразлично, дали човечеството върви напред, или се намира в упадък. За него е било все едно, дали ближният му страда и умира в неволя, щом като неговият живот и благополучие оставали неза-сегнати. Но, види се, и природата не може вечно да търпи такава-аномалия. В живота на човека тя поставила в действие други сили, други закони. Защото природата е крайно пластична в своите действия. Ако един метод не може да постигне желаните резултати, тя привежда в действие друг метод. Несъмнено, такава промяна в установения ред на живота струва хиляди жертви, защото поставя човешките същества в стълкновение едно с друго. Подема се борба за нови начала, за нов ред в живота. Борбата се вдъхновява от надеждата, че за хората ще настъпи ера на благо-

получие и благоденствие, за което душата им постоянно жадува. Минават се обаче години, векове, а това благополучие не настъпва. Изглежда, че целта на природата се твърде различава от целите, които ние си поставяме. Ние се трудим за своята прехрана и се бием за слава, а пък тя заляга да създаде и възпита от нас благородни същества и да въдвори хармония и единство между разните сили и елементи в обширното царство на своите владения.

Какво именно е направила природата, за да издигне човека на един по-висок уровень? Покрай първата еволюция на самосъхранението тя поставя в живота на човека втората еволюция — еволюцията на дълга. Наред с първата цивилизация на себелюбието, тя внася културата на любовта. Така действа Мировият Дух, замествайки първата еволюция на първобитния човек с втората — на духовния. Докато нагонът за самосъхранение е карал човека да заграбва и обсебва чуждото, законът на любовта го принуждавал да дава дори от своето, за да подпомогне своите страдащи братя, своите близки. Ала не само това — той вдъхвал в него готовност да се грижи и промисля за тяхното добро. Благодарение на това нему се открива великата истина, че като прави добро на другите, той ще осъществи собственото си щастие и благополучие. Така човекът започнал ясно да съзнава, че само при условията, които любовта носи, той ще стане един ден наследник на земята, която ще му предостави тогава всичките си неизчерпаеми съкровища. Под влияние на закона на любовта, човек престанал да мисли само за себе си и за своето лично щастие. Разумът му се съвзел от дългото робство и започнал сериозно да мисли за подобряване живота на другите. Това подобряване е основа на всички обществени преобразования. Но нека не забравяме, че обществото с неговите институти не е мястото, дето доброто може да се роди. Тия институти са само място, отдето доброто може да се прокара в живота. Разбира се, в случая, много зависи какви хора са обществените дейци и от какви идеи и принципи се въодушевяват.

Единственото място, дето доброто може да се роди и култивира, е домът. Той е първото светилище на човечеството, в което майката и бащата са първите све-

Щенослужители при олтара на човешката душа. С камъните на този храм — домът, природата почнала да изгражда основите на целокупното повдигане на всички разумни същества. В дома на човека била дадена възможност да получи всичките свои дарби, сили, способности и благородни качества. Това е бил най-правият и естествен път за постигане на онази велика цел, която върховният закон на духа поставил на човешкия живот. От дома човечеството трябвало да очаква в продължение на хиляди години да се родят всички добродетели. Те се възплъщавали в известни души, които са били олицетворение на колективната добродетел на човечеството. Тези души се вдъхновявали от велики мисли. Тяхното призвание било да откриват волята на онзи Всемирен Дух, който оживотворява и владее всичко. А тази воля всеки я чувствава и знае интуитивно, защото е една всемирна сила, един всемирен стремеж на живота да се прояви във всички и във всичко както вътре, тъй и вън. Всеки човек, който иска да съществува и да участва в благата на живота, трябва да работи в съгласие с тази воля и с пълно съзнание за своите длъжности като член на общия миров-организъм.

Всеки човек трябва да се роди изново от духа на истинския живот, ако иска да влезе в условията на този живот, който е вечен по естество — вечен в този смисъл, че силата му пребъдва всякога. Промените, които постоянно стават в материалния свят, са резултат от колебанието на силите му и непостоянството на неговите елементи. Променливият характер на физическия свят произлиза от самото му устройство. Известно е, че той постоянно губи от енергията си, поради лъчеизпускане в пространството. Какво става с тази енергия, ние не знаем. Ала би могло с увереност да се каже, че тя изобщо не се губи и че върши някаква работа, за която ние малко знаем. Колкото и да е интересен обаче този въпрос, за нас е важно едно: да оползотворим силите, които действуват вън в природата, и силите, — които функционират вътре в живота. Тия сили са подложени на непрекъснати превръщания, и ние трябва да опознаем законите на тези превръщания. И самият човек е една велика лаборатория на живота. Ето защо той трябва да започне това пре-

върщане от самия себе си. У него се крият ония първични елементи, от които може да се създаде един разумен живот, в който изобилно да потекат всички блага. У него са вложени първоначалните закони, по които се е създала цялата вселена. В това впрочем няма нищо чудно: семето на бука е малко по размери, но с време то се превръща във великолепно дърво. Над едно нещо трябва да се бди: първо, да не се похаби вътрешната сила на човека, която превръща елементите на физическия свят и ги оползотворява за своето развитие и растеж, и второ — да не се пропуснат условията, които му дават възможност да постигне тази цел. Тук е тайната на успеха на всеки разумен живот.

Природата не е започнала своето велико творчество по някакъв фантастичен начин, както често някои си въобразяват. В нея има последователност и ред. Тя е почнала своята велика работа от най-дребните, най-малките неща, едва забележими по своята големина. Наистина странна е природата в своите действия. При създаване на материалния свят тя е започнала първо с атомите — основни градивни елементи на физическата вселена. И с тези нищожни според нас величини природата трябвало да изгради цялата видима вселена. Колко ли хиляди и милиони векове е било нужно да събира и групира тия малки частици! С неописуемо търпение е трябвало тя да съединява и съчетава атоми, да образува молекули, да концентрира на едно място огромни маси, да образува слънца, планети и най-последно — цели системи. Необходими били труд и постоянна дейност; за да се създаде нещо стройно, нещо велико и хармонично във физическия свят.

Днес хората желаят да създадат едно идеално общество, което да е въплъщение на всичко добро и благородно. Но нека не се забравя, че с груби борби и остри социални стълкновения този идеал няма да се постигне. Той няма да се постигне и по пътя на днешната политика, в която лъжата е основен елемент. В политиката лъжата е възведена в дипломатически похват. Някой би казал, че там се употребява бялата лъжа. Лъжата обаче си е лъжа, все едно дали е бяла, или черна. Някои духовито забелязват, че черната лъжа дължи своя произход на долните слоеве

на обществото, а бялата — на горните, по-образованите слоеве, а най-вече на висшата дипломация.

Единствената надежда за подобряване на обществения и личен живот трябва да се вложи във възпитанието, което домът дава. Към дома трябва да се присъединят училищата и всички други учреждения, които носят възпитателен характер. Всички трябва да си съдействуват за постигане на общата цел. Силата се извява в обединението, но това обединение изисква подготвени елементи, върху които силата да може да упражни своето действие. Без тия елементи силата сама по себе си няма значение. Това преобразуване ще се постигне само тогава, когато започнем напълно да съзнаваме източника на живота и когато у нас се роди дълбокото желание да се освободим от робството. Злото и порокът не са вън, а вътре в човека. Те са загнездени в самия организъм. Последници от известни предходни причини, те са тясно свързани с нашите мозъчни центрове, в които особен род клетки, обладаващи едни или други стремежи, ни подбуждат да вършим добро или зло. Къде се крият дълбоките причини на тази двойка дейност на душата, за това ще говорим по-после. Извращаването на човешките сили и способности е станало още у неговите прадеди. Една дълбока склонност у човека е да взема инстинктивно онова направление, което съвпада с животицското течение в природата, чиято стихия влече всичко, без разлика, в една и съща посока. Ако нашият духовен живот не обладава достатъчна нравствена сила, ако волята не е достатъчно силна да отклони това вътрешно влечение, опасността е тъй неизбежна, както при падането на един камък, който се търкаля от някоя височина. Законът в случая е един и същ. В първия случай онова тяло, което е изгубило равновесието си, пада и се разрушава, а във втория — онова същество, което е престанало да следва своя път, се лишава от нравствена свобода и става жертва на духовно разпадане.

Въпросът, който естествено се повдига, е: какъв лек да се употреби срещу това зло? Днешните злини и нещастия в обществения или личен живот са резултат на онова първоначално извращение, което древните мъдречи нарекли първороден грях. Светът до голяма степен е под влиянието на първородния грях, който е

покварил всичко добро у човека. Отговорността, разбира се, пада върху всички ония същества, които допуснали да се развие това зло в живота. „Всеки, който прави грях, казва Христос на фарисеите, е „роб на греха.“ И продължава: „Докле имате виделина, вярвайте в нея, за да сте синове на виделината, понеже, който ходи в тъмнина, не знае накъде отива“. Живата виделина, за която Христос говори, е онази „фосфорна сила“, която ни помага да мислим за велики и възвишени неща. Тя е силата, която е създала всичко добро и благородно в нашия живот. Когато умът е лишен от тази фосфорна сила, той е лишен също и от възвишени идеали в живота. В него не живее вече човешки дух, а животински. Лицето му се помрачава, понеже светлина озарява лицето само на онзи човек, който мисли и разсъждава. Когато душата изгуби тази съществена сила на виделината, у човека настъпва пълен нравствен упадък. И право е забелязал един учен, че без фосфор и мъртвите не биха могли да възкръснат. Когато човек изгуби тази фосфорна сила, той изгубва своите най-възвишени чувства. Неговата душа става тъпа и нечувствителна — вярата и надеждата угасват постепенно в нея. Миналото става само призрак, а бъдещето — празни мечти. Така най-после човек се улавя като слепец за тояга за видимото, материалното, преходното, което той започва да нарича идеал. Днес хората приличат на онзи слепец, когото Христос, след като му отворил очите, попитал: „Що виждаш?“ „Виждам човеците като дървета“, отговорил той. Не е ли това днес нашето състояние? Не виждаме ли ние така реда на нещата в природния и нравствен свят? Ние живеем така, като че ли утре ще умрем и с това всичко ще се свърши. Причината за това наше вярване е неверието, което ни е лишило от истинското знание за законите на разумния живот. Или, просто казано, ние не знаем още как живеем като човеци. Само у един добре възпитан човек могат да се развият най-добрите качества, най-възвишените добродетели, които ще принесат своите плодове на земята. Само в един живот, пълен с любов и ръководен от висшия разум, може да съществува истинско щастие и благоденствие.

За разрешаване на този труден въпрос науката е

предписала следното правило: всяка майка и баща, всеки възпитател и възпитателка трябва да изучават всестранно човешкото естество и да проучат условията, при които се пробуждат, и развиват известни добри и лоши качества. Тук именно е основата на доброто възпитание. Ние трябва да знаем как са разположени способностите вътре в мозъка; в каква връзка и взаимно отношение се намират; кои наклонности са по-силни у един индивид, и кои по-слаби; кои органи в мозъка са развити, и кои не. Знаем ли това, ние можем вече да пристъпим към възпитанието на нашите синове и дъщери, подпомогнати от известни научни познания. Ако една майка, горе-долу образована, имаше поне повърхностни понятия за мозъчното състояние на своето дете, тя навярно би го избавила от много бъдещи злини. Желязото трябва да се кове, докато е горещо. Същото е и с човешкото естество. То може да се преобразува и възпитава, докато съдържа онази първоначална топлина на младия и гъвкав живот, който възприема и усвоява всичко, което му се дава. Мозъкът е седалище на всички наши сили и способности. В сложния мозъчен лабиринт всяка сила и способност има свой собствен орган, чрез който проявява своята дейност.

Преодоляването на една или друга сила у нас, на една или друга склонност, предава определени черти на нашия характер и налага мощен отпечатък върху целия ни живот. Всички други сили и способности се съсредоточават около това основно душевно ядро, което определя целта на нашия живот, а оттам и моралната ни ориентировка. Против тази научна теория могат да възникнат куп възражения от страна на известни учени и мислители. Без да се спираме на тия възражения, ние ще зададем следния въпрос: на какво се дължи изопачаването на ония основни принципи, на ония основни истини, които ръководят нашия живот? Защо въпреки нашето образование и нашата набожност ние много често, по силата сякаш на някакъв атавизъм, се връщаме назад в живота и вършим неща, които са недостойни за името човек. Защо един е кротък, а друг свиреп? Защо един е съвестен, а друг — безсъвестен и безчестен? Защо един е разумен, а друг неразумен? Защо един е истиннолюбив и услуж-

лив към всекиго, а друг — подъл, лъжец и грабител? Ако тия пороци съществуваха само у бедните и невежите, щяхме да кажем, че външните условия са причина за това, но за съжаление трябва да признаем, че тия пороци съществуват много повече между богатите, образованите и цивилизованите хора, които не са поне заставени като бедните и простите люде от нужда да крадат и да лъжат. Кой ги заставя тогава да вършат това? Някой, може би ще каже: егоизмът. Но защо едно „его“ върши зло, а друго добро? У всеки човек има егоизъм, но у одного той е впрегнат да върши благородни дела, а у другиго, той се проявява необуздано и безотговорно. Може би друг ще каже, че грехът е причина за всичко това. Но грехът е последица от известни преходни причини. Трети, може би, ще каже, че непослушанието на Адам в Едемския рай е причината за всички беди. Но нима падането на един камък може да събори цяло здание? И нима от изяждането на една ябълка могат да произлязат толкова злини в света? Наистина интересно ще бъде, ако може някой да ни докаже това с научна последователност. Несъмнено причините за злото лежат скрити някъде дълбоко в самата природа. Важно е да търсим причините на греха.

В света има не само колебание и движение на елементите, но съществува и непримирима борба между силите, които се разделят на положителни и отрицателни. Това е вярно както за физическите, тъй и за духовните сили. В живота има два центъра на дейност: център на положителните сили, т. е. на доброто, и център на отрицателните сили, т. е. на злото. Много зависи към кой център е по-близо нашият живот и кои сили упражняват по-силно влияние върху душевните ни стремежи. Трябва да знаем кои са причините за лъжата, подлостта, безчестието, грабителството, насилието, неправдата, които се проявяват под различни образи и форми, за да можем да си обясним някои странни на пръв поглед явления в човешкия живот. Хора, които ние считаме интелигентни и високообразовани, поставени на известна длъжност и подложени на известен натиск, на известни влияния, често пъти проявяват най-долни пороци и извършват най-низки престъпления, и то без ни най-малко угризение на съ-

вестта или разкаяние. Де е тогава причината - на това? В човека ли, в условията ли или във възпитанието?

Знае се от химията, че за да се получи едно химическо съединение, изискват се две неща: първо, два елемента с взаимно сродство и второ — едно условие. Щом тия неща са налице, реакцията може да се извърши. Исканото съединение ще се получи. При това химиците могат да забавят или ускоряват химическите действия според нуждата. В този случай условието се явява причина на реакцията, а двата елемента са нейни виновници. Оттук е ясно, че ако условието се отстрани, то и реакцията ще се прекрати. Следователно, за да се избегнат лошите последици и в нашия обществен живот, трябва да се премахнат ония условия, които причиняват злото. Разбира се, ако не обърнем внимание на този факт и не се съобразим с него, страданията и мъчнотиите, никога няма да престанат. „Безумният страда от ума си, а немарливият — от немаренето си“, казва една източна поговорка. И може би с право е казано, че немарливостта е майка на всички злини.

Днешните средства или методи за повдигане на обществото са лишени от истински научен характер. Всичко е произволно и несъобразно с изискванията на истинския дух на живота, на онези физиологични и морални закони, от които, в края на краищата, зависи нашето щастие. Миризливите затвори, несправедливите закони, огромните въоръжения няма да подобрят положението ни, нито ще създадат нещо добро и благородно в нашия живот. Те са неща, принадлежащи на старата цивилизация — цивилизацията на първобитния груб и себелюбив човек, единственото желание на когото е да потиска другите. Дългът ни диктува да търсим по-добър и по-человеколюбив път в живота. В стария път хиляди и милиони души са загинали, хиляди и милиони човеци са страдали. Едва ли не всяка педя земя е напоена с човешка кръв. Колкото и да се гордеем със своите външни технически постижения, колкото и да си мислим, че сме се издигнали високо в сравнение с нашите прадеди, не можем да не признаем, че съвременната култура далеч не е културата на едно свободно и истински просветено и разумно чо-

вечество, което е съзнало върховните цели на своя живот.

Съвременните хора с безподобно усърдие и постоянство изучават физическата природа. Но увлечени от чисто утилитарни цели, те слабо разбират нейния език. А тя е дала прекрасни образци за всичко. В този смисъл тя наистина е една велика книга. Да вземем за пример устройството на човешкото тяло. Наглед то не е нищо друго, освен сбор от живи клетки, образуващи отделните органи и съставлящи в своите съчетания сложния човешки организъм. За устройството на нашето тяло ние знаем все пак още твърде малко, понеже проучванията датират сравнително от скоро време.

Доскоро на хората не са били познати ония закони, които владеят и управляват нашия съзнателен или несъзнателен живот. Човешкият дух обаче вечно издирва, вечно търси да открие скритите стъпки на природата. Той ги търси, за да добие знание. А това знание е необходимо, за да се премахнат мъчнотиите в живота.

Първото нещо, което се забелязва и което прави впечатление в нашия организъм, е, че в него има ред, взаимност при общата дейност и хармония между всички работници, които познават своята работа много по-добре, отколкото ние нашата. В организма не се гонят частни цели, нито се преследват частни интереси. Тук се гони една обща цел, едно общо благосъстояние, на което човек се радва. Тук е тайната на общия успех. В този организъм няма своеволие, няма произволни действия, в него владее единство. И когато една от съседните клетки заболее и страда, всички други клетки ѝ съчувствуват и бързат да премахнат по някакъв начин злото. Едни от тези клетки образуват костите, други мускулите, трети артериите и вените, четвърти стомаха, пети белите дробове, шести сърцето, седми нервите, осми мозъка и т. н. Ала всички според предназначението си, обусловено от техните особености, изпълняват своите специални служби в организма. Така клетките, образуващи костите, са заети с устройството и поддържането на скелета. Клетките, образуващи мускулите, са заети с поддържане стойката на тялото и свързването на отделните части. Клетките на

стомаха са заети със смилането на храната; клетките на дробовете — с приемането и пречистването на кръвта; клетките на сърцето, на вените и артериите — с кръвообращението, а кръвта, която е общият капитал, съдържа всички хранителни елементи, необходими за поддържане живота и благоденствието на това многолюдно общество, наречено човешки организъм. Клетките на нервите пък образуват съединителните жици, които свързват всички отделни общества в тялото с мозъка и по този начин пренасят двигателната сила по цялото тяло. Те са единствените посредници, които съобщават всичко, що се върши вътре и вън от мовъка. Що се отнася до клетките, които образуват мозъка, те изпълняват най-сложната и деликатна работа в служба на човешката душа. Посредством тях се координира цялата оная многосложна дейност на душата, която постоянно работи за поддържане реда и хармонията на организма. В едни от тези клетки са съсредоточени физическите сили на човека, в други — умствените му сили, в трети — духовните му сили. Значи вътре в човека всичко е разпределено с математическа точност. И щом тя съществува, силите в организма се уравновесяват взаимно и образуват онази хармония, която наричаме здраве. Щом обаче се изгуби това вътрешно равновесие на силите, в живота настава криза, която може да бъде или частична, или обща. От тази криза човек или трябва да намери изходен път, или пък, ако не желае, да стори това, трябва да престане да живее.

Миллиарди години е струвало на природата, докато създаде настоящите условия на живота, благодарение на които е било възможно да се образува и устрои човешкият организъм, жилището на душата, в която тя работи за постигане на една по-висока и по-велика цел, отколкото първата — създаване на материалния свят и произвеждането на елементарния органически живот. Милиони години е трябвало да минат, докато се създадат и оформят първоначалните клетки. Стотици и хиляди години са били потребни, докато те преминат през всички стадии на развитие, за да могат по този начин напълно да се приспособят за специална служба, за специална работа, която днес извършват. Хиляди години се изминали, докато Великият Дух на

живота възпита човека и пробуди неговото съзнание; докато пробуди разумния живот у него и предизвика в душата му любов към духовния свят, която да го отпрати по пътя на оня велик и всемирен стремеж, който ние наричаме духовно повдигане. Всичко това човек е придобил с постоянни усилия и жертви, за да се научи да цени доброто, което не му се давало случайно, без труд и без жертви, за да го прахосва както си ще. От своя вековен опит той е научил, че всичко му се дава с цел да извърши нещо полезно. Както клетките вътре в него работят за общото добро на организма, така и той като една разумна клетка от онзи по-високо устроен организъм на духовното тяло, в което функционира висшият живот, е длъжен в името на своето нравствено естество да изпълни своите длъжности като разумно същество, като духовно-нравствена личност, като син на човечеството. Да се отрече от своята длъжност, от своето призвание в живота, значи да извърши престъпление против самия Дух на живота. В такъв случай на последния не остава нищо друго, освен да изхвърли подобно същество вън от своето жилище, като непотребна и дори вредна вещ. Това става впрочем и в нашия организъм, в нашето тяло. Онези клетки и членове от органическата общност, които престават да изпълняват своята длъжност и стават вредни и опасни за здравето на другите клетки и членове, биват изхвърлени от тялото заради общото добро. Върху този предохранителен закон на природата почива нашето здраве. Ясно е, следователно, че и ние, които сме достигнали едно по-напреднало духовно състояние, не можем да очакваме нещо по-добро от това, ако не съзнаем, че трябва основно да променим своя вътрешен живот, а оттам — и своето поведение към нашите ближни. Необходимостта, произтичаща от духовните закони, които ръководят разумния живот, изисква от всеки човек коренно вътрешно преобразуване. Тя изисква новораждане от духа на истината. Законът на развитието е вечен, той не търпи застой.

ВЪНШНИ УСЛОВИЯ НА ЖИВОТА

Животът е една от най-големите тайни на природата. За произхода му не знаем нищо положително. Онова, което знаем за него, е придобито от известни наблюдения върху характерните прояви на жизнената сила, която се различава съществено от силите на физическия свят. Явно е, от друга страна, че органичният живот се явил във вселената при известни строго определени условия, които по необходимост ни карат да приемем истината, че природата има някаква определена цел, някакъв общ план. Всичко ни принуждава да признаем факта, че животът се явил с определената цел да се развива, да расте и да стане главен фактор в по-нататъшната проява на Върховния Миров Дух. За да се постигне това, за да се роди и развие настоящият органически живот, преди всичко нужна е била почва. Почвата е съставяла един от необходимите елементи. Тя е била онова предварително условие за идване на живота в царството на природата, без което той не би могъл да завземе новата среда на своята дейност и да влезе в новите условия на своето битие. За осъществяване на това трябвало е физическите сили да работят дълго време, за да подготвят условията за идването на органическия живот. Трябвало е природата да впрегне физико-химичните сили и да ги натовари с великата работа да ѝ доставят елементите на почвата, чрез събиране малките частици на материята, пръснати в пространството в грамадни маси, образуващи огромни мъглявини. Чрез създаване на известни центрове — многобройните слънца и планетни системи, тя е приготвила бъдещите обиталища на живота.

Научните факти показват, че главният двигател в тази огромна материална работа е бил законът на гравитацията. Под неговото действие отделните части на материята са били принудени да напуснат своето

първоначално хаотично състояние и да се оформят в гравитационни маси, които, подчинени на известни общи закони на движението, да образуват така наречения видим, материален свят или физическата вселена. И тъй, от тези първоначални мъглявини, състоящи се от невъобразимо множество атоми, независими едни от други, буйни и неукротими по естество, движещи се милиони пъти в секундата, и то в различни и всевъзможни направления, трябвало е да се създаде нещо цялостно, нещо стройно и устойчиво. Представете си в какво хаотично състояние се е намирала тогава вселената! Тя е приличала на вечно развълнуван океан, чиито движения не са имали никаква определена цел. От това именно хаотично състояние е трябвало да се създаде нещо стройно, нещо хармонично, което да отговаря на условията, изисквани от живота. Каква велика задача е предстоела на природата — да устрои видимата вселена с всичкия ѝ ред и хармония, с всичката ѝ красота и единство, произтичащо от действията на вечни и неизменни закони, работещи с математическа точност и последователност. Ако обаче във вселената съществуваше и действуваше само законът на гравитацията, по силата на който материалните частици взаимно се привличат, вселената не би достигнала сегашното си положение и не би имала сегашния си образ. Под действието само на гравитацията частиците на материята, в края на краищата, биха се събрали, може би, в една огромна обща маса, която не би послужила за нищо. Атомите завинаги щяха да си останат отделни и независими едни от други единици, без да могат да проявят своята вътрешна дейност, която лежала като скрита възможност в тяхното естество. Те щяха да се прилепят един до друг по чисто механичен начин, но никога нямаше да влязат в по-тесни връзки. Това заключение извличаме от факта, че гравитацията е повече механическа сила, с помощта на която материалните тела са били поставени в пространството на съответни места. На този закон освен това почива неразумността на материята, т. е. на първоначалните форми на веществото — атомите, които сами по себе си не са нищо друго, освен известно количество енергия, затворена в тях. И тъй, всичката работа на гравитацията е да поддържа един установен вече ред на

материалния свят, като го държи в границите на своята сила и величие. При всичко, че гравитацията играе една от най-важните роли във вселената, все пак известни факти ни навеждат на мисълта, че ако този закон действуваше единствено в материалния свят и не би бил подпомогнат от закона на всемирното сродство на елементите, видимата вселена навярно днес щеше да има по-друг изглед, може би, не толкова приятен. Във всемирното сродство се крие една от великите тайни на природата. Тя се състои от онова свободно действие на атомите, които могат да влизат във всевъзможни съчетания помежду си. От тия съчетания се образува постоянна енергия, която се пренася от различни среди по цялата вселена. Без всемирното сродство светът би останал вечно безплоден и безцелен. Топлината и светлината щяха да бъдат непознати за нас. Духът на човека щеше да остане завинаги затворен във вечната бездна на материята, в която не би съществувало нищо друго освен вечно мълчание.

Тогава любовта и ненавистта, истината и лъжата, доброто и злото нямаше да могат да се проявят. Нямаше тогава да има нужда от вяра в Бога, ни от възпитание в живота, ни от наука, ни от философия. Не щеше да има ни философи, ни богослови, ни материалисти, ни идеалисти, които да си блъскат главата върху загадките на света и да водят помежду си безкрайни спорове. Но, види се, природата не е взела тия неща в съображение при устройството на вселената. Ней дори и през ум не е минавало, че ще дойде ден, когато хората ще бъдат измъчвани от всевъзможни злини, че ще водят помежду си постоянни борби и ще повдигат страшни и изстребителни войни. Може да се допусне, че ако тя бе предвидила тия неща, би взела овреме мерки да ги предотврати. Изглежда, че това не е влизало в сметките ѝ. Главната ѝ цел, основната ѝ задача е била да устрои видимата вселена, тъй както са повелявали върховните закони, и да даде на всеки свят онези условия, които да го приготвят и приспособят за нуждите на развиващия се и постоянно възрастващ живот. Дали тя е допускала, че когато дойдат живите същества в дома ѝ, ще повдигнат куп разисквания, препирни, борби за всевъзможни неща и ще си оспорват богатата, които тя така щедро им е дала. Види се,

за нея това е било второстепенен въпрос, оставен да се разглежда, когато му дойде времето. И трябва да се констатира, че днес този въпрос вече е назрял. Ако и да не разбираме още достатъчно езика на природата, за да използваме напълно уроците, които всеки ден ни дава, все пак тя е сполучила да ни научи на някои работи, да ни осветли върху основните начала на живота. Животът на миналото не е отишъл напразно. Душата благодарение на дълговековния си опит е научила някои от първите постановления на висшия живот. Мозъчните клетки са ни предали първата заповед, написана от Вечния Дух. Законът на съвестта е проговорил вътре в човека, че дългът е първата стъпка за постигане успех и благополучие в живота. Това е първата истина, която всеки разумен човек трябва да постигне, защото времето на нашето освобождаване от материалното робство приближава. Има една категория хора обаче, които гледат с презрение на живота. За тях човечеството не е нищо друго, освен материална сган, която днес съществува, а утре изчезва. Има, от друга страна, много люде на крупните финансови предприятия, собладатели на огромни капитали, както и държавници, които гледат на живота на другите като на капитал, който може да се използва чрез позволения и непозволения средства и да се употреби за лични цели, за създаване на охолан живот, пълен с наслади и развлечения. На тази основа народите още се стремят да постигнат своето бъдещо величие. Но това е илюзия, която е донесла на хората хиляди разочарования. От времето на нашите прародители човекът все търси илюзорно щастие в света. Това лъжливо схващане няма да му донесе мечтаното щастие. То няма да освободи човека от отговорност пред закона на дълга и правдата.

Най-трудната работа, по признанието на физиолозите, е да се поправи един развален и разстроен мозък. Най-трудната задача, по мнението на възпитателите, е да се поправи един покварен характер. Най-опасното нещо, по думите на древните мъдреци, е зле настроеното сърце. Голямата трудност при поправяне на разстроения мозък се състои в това, че трябва да се координират наново разстроените му центрове, изгубили своето първоначално равновесие, което никой

не може да възстанови освен природата. Голямата мъчнотия при изправяне на покварения характер лежи в самата душа, която е различно настроена. Настройването на душата произтича от връзката ѝ с отрицателните сили, с оня, мощен център на негативна дейност, за който по-преди споменахме. Само добродетелта е в сила да изправи и промени подобен характер. Голямата опасност при зле настроеното сърце лежи в динамичната му сила, която може неочаквано да избухне като вулкан, щом злото се докосне до него. Подобно сърце никой не може да укроти освен любовта.

„Сърцето е измамливо повече от всичко и твърде разтляно. Кой може да го познае?“ Така говори еврейският пророк Йеремия, откривайки източника на всички обществени злини, резултат на разюзданите човешки сърца, на необузданите човешки страсти, неподчиняващи се на никакъв контрол. За премахване на злото трябва да се внушава истината във всеки ум и да се представя във всичките ѝ видове, форми и степени. Но не само това — тя трябва да се всади в душевния живот на човека и да стане двигател на цялата му дейност.

Повдигането на човечеството и на човешката душа се извършва по един много сложен начин. Ние не забелязваме това, но чуваме гласа на вярата и надеждата да шепне дълбоко в нашата душа и да ни призовава към онова светло бъдеще, дето условията се коренно различават от сегашните; дето животът е тих, добър и благороден; дето радост, мир и блаженство царят.

Обаче умовете ни постоянно се смущават и вълнуват от нови впечатления, подобно умовете на младенци. Нас постоянно ни увличат всевъзможни течения, които ни тласкат ту към една, ту към друга пропаст. Природата обаче не престава да действа върху нас, като ни кара да се стремим към онова, което е непостижимо, невидимо, незнайно. И ние се стремим към него, защото се надяваме, че там именно е скрито онова, за което копнеем и което се мъчим да осъществим с толкова усилия. Още повече че това, което засега виждаме, е само отражение на миналото, което е оставило и в света, и в нас своя мощен отпечатък. Колкото за бъдещето, то е само идеал, който ще трябва да се осъществи на своето време в една или друга форма. Този

идеал е величественият план на една къща, която трябва да се построи. Но между плана и къщата има един дълъг процес на осъществяване. Така че, колкото и красив да е планът, той е само един чертеж на къщата. Къщата именно е онази реалност, онова осъществяването, в което животът може да се прояви.

Съмнението е характерно за човешкия ум, който се колебае между вярата и неверието. Обзет от съмнение, човек често размишлява: дали се е родил за нещо, или раждането му няма никаква цел; дали светът действително има някакъв смисъл, или човек така си въобразява; дали се управлява от някого, или в него царува случайността? Как се е създал, кой го е сътворил и устроил: дали някое велико същество, което наричаме Бог, или някоя велика сила, наречена природа? По всички тия тъмни въпроси човешкият ум иска да има светлина. Защото такава е естеството на човешката душа, че тя не може да напредва и да се повдига в своето духовно развитие без тази вътрешна умствена светлина. Тя не може сляпо да се движи към каква да е посока. Тя се нуждае от идеал, който да я въодушевява, да я кара да се стреми към нещо велико и възвишено, ала не отвлечено, а живо, което да има сродство с нея и да ѝ вдъхва любов.

Богословът и теистът казват: Бог е създал и устроил света, Той го управлява и Той е всичко. Без него нищо не съществува. Идеалистът и спиритуалистът казват, че умът твори света. Всичко, което виждаме и усещаме във външния свят, това са само форми и образи на ума, който едничък действа и създава всички форми. Вселената е негов продукт. Без ума никакъв свят не би съществувал. Изпречва се обаче пред нас материалистът с всичкото си познаване на материята и природата и започва да ни убеждава, че учението на философите — теисти и идеалисти, не почива на здрава основа. Твърдението на богословите — казват материалистите, — че имало някакъв Бог, който е създал и устроил вселената, всъщност не е никакъв Бог. То не е нищо друго, освен материя, която виждаме да работи и действа навсякъде. Тя е единствената реалност, която можем да опитаме и да проверим в действителност. Затова, вън от тази реалност, всичко е фантазия. Що се отнася пък до нашия душевен мир,

Той не е нищо друго, освен резултат от известни молекулярни движения в мозъка. Ясно е, че той няма никаква реалност вън от тях. Така както материалистът ни представя работите, на пръв поглед те наистина изглеждат твърде прости и убедителни. Безспорно материята е една действителност и, следователно, няма защо да се съмняваме в нейното съществуване. Но в този момент, пред нас се изпречва идеалистът със своите обширни познания за действията на ума и започва да ни доказва и убеждава, че учението на материалиста не почива на здрави основи. Онова, което виждаме, пипаме, опитваме, не е материя, а само образи, форми, създадени от творческата сила на ума. Умът е, който действа вън от нас и вътре в нас. Неговите действия и резултати материалистът взема за неща реални — сами по себе си и независими от ума и ги назовава материален свят, природа и т. н. Онова обаче което пипа, което усеща, което мисли и сравнява, е умът. Извадете творческата сила на ума от онова, което се нарича материален свят, и той тутакси ще се разпадне на първоначалните си елементарни действия. В такъв случай вселената завинаги ще изгуби своята материална същина. Затова, заключава идеалистът, вън от ума никаква реалност не съществува.

И тогава се явява въпросът: Къде е истината? Дали в учението на материалиста, или в учението на идеалиста? Ако приемем учението на материалиста за вярно, трябва да отхвърлим действителността на ума, т. е. да приемем, че човек не е нищо друго, освен един куп атоми. В такъв случай обаче ние ще влезем в стълкновение със своя разум. Ако пък приемем учението на идеалиста за вярно и допуснем действителността само на ума, като отхвърлим реалността на материята, ще дойдем в стълкновение със своя организъм, със своя мозък — центъра на цялата ни настояща дейност. Впрочем всеки знае, че не всичко у нас е само ум. Значи нито едното, нито другото учение съдържа цялата истина.

Пред нас се явява дилемата на триъгълника, в който всеки ъгъл претендира да е целият триъгълник. Това е омагьосаният кръг, в който се въртят богословът, материалистът и идеалистът. Но ако триъгълникът не може да съществува без наличността на един

от ъглите си, то и ъгълът не може да съществува без присъствието на неговите страни. Но и всяка страна, сама по себе си, не може да съществува без наличността на точката, която е образувала правата линия. Излиза, че точките са основата на всичко. Посредством тях се образуват правите линии и ъглите. Но подобен род разсъждения не могат да ни доведат до никакви положителни заключения, защото ние не търсим абсолютната, а относителната реалност. И ако между тримата философи отново възникне спор и всеки започне да твърди, че той е точката, въпросът престава да е геометрическа проблема. Защото точката се превръща в една абсолютна единица, която не може да бъде нито богослов, нито материалист, нито идеалист. Ако напуснем всички тия философски спорове и погледнем конкретно на нещата, ще дойдем до едно просто разрешаване. Народната мъдрост казва: „С един камък къща не става“. За да имаме къща, три неща са необходими: основа, стени и покрив. Смешно ще бъде да се поддържа, че само основата или само стените, или пък покривът съставят къщата. Простата очевидност показва, че трите тия части заедно образуват къщата. Затова богословът, идеалистът и материалистът трябва да завземат всеки своето място при изясняване на света. Къщата е построена от някого, който не е нито в основата, нито в стените, нито в покрива, но е навсякъде. Ако става реч за частите на къщата, хората имат право да правят известни различия. Но ако смесват понятието за къща с идеята за оногова, който я построил, те се заблуждават, понеже не знаят, каква е разликата между една пасивна реалност и една действаща същност.

Тялото е съставено от вещество, посредством силата на живота, която го е свързала с душата и ума. Затова сила, материя и ум не са три отделни, независещи едно от друго неща, а свойства, качества и форми на едно и също битие, на едно същество, което е вътре и вън от тях. Това същество действа в три главни форми, проявява три главни качества, показва три главни свойства. Материята се определя от постоянните центрове, наречени атоми или монади, силата — от движението и дейността на тия центрове, а умът — от групирането и разпределението на атомите и силите

в известни отношения, които се управляват от постоянни закони, работещи с математическа точност и последователност за постигане на оная велика цел в природата, която Духът на Битието си е поставил. Че това е факт, не подлежи на съмнение. Науката е доставила от всички области на живота многобройни факти, които говорят много по-ясно и убедително от кой да е философ. И тъй, свойствата представят материята, качествата — силата, формите — ума. Всеки атом във вселената носи свойствата, качествата и формите, отпечатани у него от Първото Начало. Това Начало е Духът на живота — Вечната животворяща енергия, която изпълва цялата вселена, Първичната Същност, от която произтичат всички разумни действия. Той е положил оня върховен закон, който ръководи душата и я подтиква да се стреми към съвършенство. Той е скритата сила на самосъзнанието у човека, което постоянно го подбужда да се подвизава в доброто, да търси благородното и възвишеното, да обича истината.

Но за да постигне всичко, което живее в душата на всяко живо същество, изисквало се време, място и условия, дето да се постави първото семе на живота. Затова природата е работила и приготвяла бъдещите условия — така богати, така разнообразни. Пред умствения поглед на човека се очертават велики бъднини, които се губят някъде във вечността. Душата, със своята Божествена интуиция, предчувствува тия бъднини. И ако началото е толкова велико, какъв ще бъде зенитът на съвършенството, когато навлезем в границите на безсмъртието? Какво ще бъде състоянието ни, когато дойде у нас пълнотата на живота, когато времето изчезне, за да настане вечността? Унесен от видението на тия далечни бъднини, поетът-мъдрец казва: „Събуди се, събуди, ти, който спиш; стани ти, който си паднал, и прости ръцете си към надеждата, която си изгубил. Ръката, която те крепи, не е отслабнала, и любовта на живота към тебе не е угаснала“.

Изхождайки от фактите, колкото и оскъдни да са те, които научните изследвания ни дават, можем да допуснем, че материалният свят не е имал този вид, какъвто има днес. Частиците, от които той се състои, са били пръснати в пространството на такова грамадно разстояние, че едва ли можем да си съставим какво-

годе понятие за границите на онзи безбрежен океан, състоящ се от безкрайно малки частици, наречени атоми, които, подложени на непрекъснати колебания и трептения, не са имали никакво определено движение. Привличането и отблъскването са действували с еднаква сила. Материята, следователно, т. е. атомите са били в равновесие. И тогава дошло началото — онова начало, за което Мойсей споменава в първата глава на Битието, а Йоан — в първата глава на своето Евангелие. То е началото, когато всемирният закон на сродството, сиреч на любовта, започнал да проявява своята дейност както между атомите, така и между силите.

Ще се опитаме да нарисуваме една картина на оня творчески процес, който е започнал в материалния свят. Атомите, които са били дотогава независими и индиферентни едни към други, с пробуждането на тази вътрешна сила у тях започнали да проявяват особено интензивен живот. Сякаш някаква особена страст се пробужда в тия малки същества. Те стават неспокойни, като че са наелектризирани от някаква непозната дотогава сила. И ето, в сред това безбройно множество атоми два първоначални атома например кислород и водород, се спущат един към друг с такава сила, като че ли влизат в страшна борба. На пръв поглед това явление е необяснимо, то е сякаш безпричинно. Но ето че и съседните атоми, индиферентни дотогава, биват обхванати от същото безпокойство и в един миг — безбройни атоми, счепкани два по два, започват да се трупат около първите два атома, към средоточието на схватката, т. е. към първия център на тежестта. Тук ние наблюдаваме чисто праволинейни движения, от които по-късно се образували всички други форми на движението.

Започва се тогава страшен бунт, който бързо се разпространява из цялото пространство. То пламва цяло от избухналата война, цели огнени ядра от пространството започват да се изхвърлят в различни направления. Всичко пламва от небесния огън. Създавайки тази страхотна картина, нам ни се струва, че всичко ще изчезне в пламъците на мировия пожар. Но веществото се не губи, силата не изчезва, умът работи, Господ създава.

Минават се милиони, милиони години и пространството изново се населява, но не вече с първите дребни и материални частици, а с мъглявини, слънца и планети. В пространството развиват спиралите си гигантски мъглявини, извори на безбройни светове, греят величествени слънца, източници на първоначалната светлина. Явяват се планети, красиви земи, покрити с растителност. Те стават жилища на живи същества, надарени с разум и душа.

И действително, пред ума ни се изпречва една величествена картина на мировия свят — обширна по размери, великолепа по изпълнение, чудна по замисъл. Ръката, която е работила над нея, силата, която е действувала при създаването ѝ, умът, който извършил постройката, по даден план, остават тайна. Творецът на великата вселена е скрит във вечността. Където и да Го търсим, на която и страна да търсим стълпите Му, ние не можем да намерим никаква следа, която да ни даде някакво указание за Неговото местопребивание. Къде е Той, Великият? Виждаме, че Той е присъствувал навсякъде и оставил творения на своята творческа сила във всяко направление. Но пътя на своето свето жилище, мястото на своето пребивание, завинаги е скрил от погледите на всички смъртни.

Чувствуваме, като че ли Той е присъствувал ментално навсякъде и в едно и също време е действувал и вътре, и вън от нещата. Не можем обаче да кажем, че Той е тук или там. И какво по-силно можем да кажем за Него от думите: „Бог е дух“!

Пред умствения ни поглед вселената се разкрива като една дивна гледка. Тя ни изглежда като един великолепен дом, чиито стълпове и сводове се издигат, сякаш някъде изпод нозете ни, крепейки цялото здание на пространството. Не се вижда къде се покоят основите на този дом. Светът прилича на подвижната скиния на Израиля, която се носи из вселената от силите на Йехова, придружени от безбройните небесни войнства на Йелохима, които се връщат от победите си към пределите на вечното царство на мира — царството на Господа Бога Саваота.

НОВОТО ЧОВЕЧЕСТВО*

Темата на моята беседа ще бъде: „Новото човечество.“

Аз ще разгледам този въпрос от едно ново становище.

Новото в света, това е изгряващото слънце, а старото — слънцето, което залязва. Това е закон в природата. Този закон не го твърдя само аз, но и всяка майка и всеки баща. Когато младата мома и младият момък се задомят, първото дете, което се ражда в дома им, е изгряващото слънце, надеждата на тяхното бъдеще. Ако мислим, че новото носи някаква пакост, че разстройва обществото и цялото човечество, това е едно криво схващане за ония велики принципи, които действуват в живата природа. Тогава, ако имаме такива схващания, защо ни са ония деца, които носят бедни на родителите си? Колко дни, колко нощи майките са прекарвали без почивка и без сън за това ново дете, което не знае още да говори, за тази нова идея! Тази нова идея е най-напред още неопределена, но майката има способността да схваща, да се вслушва и разбира езика на това ново същество, на това малко дете. По същия начин в едно общество, в един народ има хора с чутки души, в които съзнанието е развито, сърцето повдигнато на една по-висока степен, и те схващат тази нова идея, на която са деца, на която са носители. А съвременните хора, които не разбират носителите на тази нова идея, казват: „Тия хора са анархисти, комунисти, еретици, сектанти и т. н.“ Но това са имена без смисъл. Ако ние разсъждаваме така, питам тогава: каква е разликата между един комунист, който живее със своите разбирания, и друг, който живее със своите стари разбирания,

* Първо издание — 1920, второ издание — 1947. г., печатница „Житно зърно“, София.

и трети, който живее със своите нови разбирания? Разликата седи в това, че този, който живее с новите идеи, усеща, че в него има подем, енергия, живот — растене, а другият, който живее със старите идеи, се усеща стар, силите го напускат, той изнемощява, страхува се от бъдещето, мисли за старините си и затова иска да разбогатява, осигурява се в разни банки, в разни дружества. Аз казвам: това са стари хора, които мислят за осигуровки. Най-добрата осигуровка, това е смъртта, това са гробищата на човечеството. Но гробищата не носят някоя нова идея на човечеството, а създават само нещастия и страдания на света! Там, в гробищата, са заровени и царе, и свещеници, и проповедници, и музиканти, и поети — все за своите грехове. Ако ме попитате, защо умират хората, ще ви отговоря: хората умират от своите стари идеи. Тогава как ще възкръсне човечеството? Казвам: станете млади, станете носители на новото Божествено учение, на което емблемата е братството. Братството, но в какво седи то? — Онзи, който се нарича твой брат, трябва да е готов да жертвува живота си, имота си и честта си — всичко за тебе. Когато един велик народ схване идеите на това братство, той трябва да е готов да жертвува всичко за тези идеи. Не жертвува ли, там няма никакво братство, никакво равенство. Когато някой проповядва великата идея, че има Господ, а не жертвува своя живот, имот и чест за Него, той не е разбрал великото учение на живота. Това е братство и равенство, туй е проповядвал Христос.

Нека се върнем назад, да приложим Христовото учение, защото в него е избавлението на света. Какво е учил, какво е проповядвал Христос? — Той е учил тази велика идея на новото човечество. Кой са отличителните качества на човека от новото човечество? Еврейските пророци още от преди 2000 години, като далновидни, са казвали, че Господ ще създаде нови сърца, направени от плът, и в тях ще се засели Духът Му и ще Го познаят от малък до голям. Затова няма да се говори, има ли или няма Господ. Всеки ще стои под смоковницата си, без да се страхува. Между всички ще настане мир и любов, ще обърнат оръжията си в сечива и рала и няма да се бият: войните ще бъдат изключени.

Христос е поставил двата принципа, т. е. новото и старото човечество, в следното съотношение: разумният човек, който е разбрал смисъла на живота, е съградил къщата си върху канара. Дошли реки и ветрове, но не могли да я съборят. Под „канара“ се разбграт здравите принципи на живата природа. А неразумният човек, който не е разбрал смисъла на живота, е построил къщата си на пясък, но дошли реки, бури, ветрове и я съборили. Реките, бурите са ония хора, които живеят без принципи. Те предизвикват пертурбациите в обществения живот; те са, които събарят къщата, построена на пясъчлива основа. Следователно, тези две култури — стара и нова — лежат върху два принципа. Съвременното старо човечество служи още на своя егоизъм и в този смисъл не може да има братство. А новото човечество служи на алтруизма. Егоизмът е определен да стане слуга на човечеството.

И тъй, новите идеи не обхващат само благото на отделния човек или на обществото, но и благото на всички разумни същества. Под „разумни“ същества аз разбирам изобщо всички същества, защото няма същество, което да не е разумно. Ако вие сте глух и някой ви казва нещо, а вие не го чувате, чудите се, защо не разбирате този човек, къде е погрешката? Грешката не е в оня, който говори, а в този, на когото ухото не е чутко, за да схване това, което се говори. Дойде някой сляп и като такъв не може да схване света, но светът не е тъмен, а чувствата на този човек са неразвити.

Следователно, сегашното общество се нуждае от развиване на тия чувства. И това общество сега се развива по един велик закон. И природата днес не е такава, каквато е била преди милиони години. На всеки 100 милиона години вътре в природата става един велик преврат. Ако ви запитам: от колко милиона години съществува нашата слънчева система, ще ми кажете, че някои от съвременните учени ѝ дават 100 милиона години, други — 200 милиона, трети — 500 милиона, и т. н. Окултната наука казва, че от създаването на нашата слънчева система досега има 250 милиарда години. Това са данни, които не могат да се докажат, нито да се опровергаят. Това са само

твърдения. Нещата може да се доказват само при известни условия, като приемем известни аксиоми и максими; но изобщо, за да се разбере една истина, необходими са известни данни. А в света такива доказани истини са малко. Вземете например да докажете една близка идея до вас: има ли човек душа, или не. Аз казвам, че половината от сегашната интелигенция отрича тази идея, а другата половина я поддържа, но и едните, и другите не могат да я докажат или отрекат. Когато запитаме някого, има ли душа, каква е нейната форма, ще отговори: „Има душа, но каква е формата ѝ — не знаем.“ Ние можем да доказваме само неща, които имат форма, съдържание и смисъл, а неща, които са без форма, без съдържание и смисъл нито доказваме, нито отричаме.

Аз ви говоря за една идея, близка до вашите души. Това, за което ви говоря, е наследено у вас. Вие имате известни идеали, стремежи, копнежи, но те се изразяват по разни начини. И всеки от вас си има свои стремежи. Младият момък например си търси своята възлюбена. Старият човек ще каже: „Това са глупости, едно време и аз се занимавах с тези работи, но сега мене не ми трябва мома.“ Но за младия момък не е така. Той по цели нощи не спи, рано става, ходи натук-натам, търси своята мома с черните очи. Майката се чуди какво става със сина, бащата също. Синът казва: „Новата идея е, която ще донесе в мене новия живот, нея търся аз.“ Кой е на правата страна, младият или старият? Аз казвам — младият. Едно време лисицата минавала покрай една ябълка и високо на един клон видяла закачен един къс хубаво сирене. Погледнала го, отминала и казала, че не струва нищо. — Защо? — Защото е далеч, не може да го стигне. Но ако беше долу, близо при нея, щеше да каже, че по-хубаво сирене от това няма.

За новото човечество има загатвания тук-таме в Новия завет, в Откровението. Евангелист Йоан още преди 2000 години е видял бременната жена с тази велика идея, „новото човечество“, и той е определил числото на тези избраници, носители на тази идея, 144 000 души. Като съберете числата $1 + 4 + 4 = 9$. Числото 9 е резултат на една еволюция на хората, които имат всички положителни, благородни каче-

ства. Някои ще кажат, че тези 144 000 души са горе на небето. Не, тези хора са сега тук, на земята, те са дошли вече на земята и са се въплотили между образованите хора. Едни от тях са писатели, други поети, учени, и всички подтикват човечеството в пътя към новата идея, към Божественото. Те са врагове на онзи мрак, на ония окови, които сковават човечеството. И това брожение, този велик преврат, който иде сега, се дължи на тях, те ще обърнат голя свят с главата надолу. Не считайте това за лош признак. Когато някой човек погълне много вода и се задави, у българите има обичай да го обръщат с главата надолу, за да повърне погълнатата вода. И съвременните културни хора са погълнали много нечиста вода, затова те трябва да се обърнат с главата надолу, за да изтече водата. След като изтече всичко нечисто, пак ще ги обърнат с главата нагоре и ще започне новият живот. Някои от вас може да кажат: „Какво ни интересува това ново човечество при сегашните страдания.“ Обаче трябва да знаем, че страданията са една необходимост за развитието на човека. Ние едва сега, в тази епоха, сме започнали да страдаме и сме станали по-чувствителни. И наистина, съвременните хора страдат повече, но тези страдания са нещо благородно и те са, които ще организират обществото. Всяка бременна майка не изпитва ли известни страдания, известни преживявания? Тя страда, докато се сформира детето в утробата ѝ, но когато роди, освобождава се от всякакви страдания.

Следователно, страданието показва, че сме бременни с една велика Божествена идея и когато детето се роди и бъдем готови като майката да преживеем всички страдания, в нас ще престане скръбта и ще дойде радостта. Често ние сами си причиняваме страданията. За пример ще ви приведа един анекдот из българския живот. Някой си селянин обичал много яйца и търсел случай често да си хапва, но не му се отдавало, защото жена му била голяма скъперница. Тя била едра, снажна и когато мъжът ѝ се осмелявал без нейно знание да си похапне 1 — 2 яйца, тя го набивала добре. Един ден тя припаднала и умряла. Селянинът си казал: „Слава Богу, сега вече ще мога свободно да си похапвам яйца, няма кой да ме

бие.“ Взел си 7 яйца и ги заровил в огнището. В това време дошли няколко селянки, комшийки, да споделят скръбта му. Той, като чул стъпки, стреснал се изведнъж, и като забравил, че жена му умряла, за да не бъде бит, извадил набързо яйцата и ги турил в пазвата си. Селянките му казали: „Голям огън гори в къщата ти.“ „Да голям огън е, но този, който гори в гърдите ми, в пазвата ми, е още по-голям отговорил той. Сегашните хора казват: „Големи страдания имаме.“ Казвам: Опечените яйца в пазвата ви са причина за тези страдания. Извадете яйцата от пазвите си, и страданията ви ще престанат. В съвременната наука това наричат *idée fixe*. Знаете ли, какво е *idée fixe*? Ще ви дам един пример за човек, който е страдал от *idée fixe*. Един господин поставял показалеца на десната си ръка в кръга, който се образува от съединяването на палеца и показалеца на лявата ръка, и така в продължение на година-две се мъчил да го улови. Той страдал от неуспеха си и затова се обърнал към един лекар, който веднага съобразил как да го излекува. Лекарят пхнал показалеца си в лявата ръка на пациента, който веднага го сграбчил и се зарадвал, че успял да улови пръста си. С това той се излекувал и се освободил от мисълта, която толкова време го безпокоила. Така и съвременните хора, които имат *idée fixe*, искат да хванат пръста си, но не могат. Ами че пръстът е създаден за друга работа, а не да го хващате. Ако искате, може да го хващате по друг начин, а не така.

Сега на земята настава нова епоха, за която съвременният окултизъм казва, че от слънцето иде една нова вълна. Ако се изразя с нови термини, ще бъдат непонятни за вас и моята беседа ще бъде съвсем отвлечена. Тази вълна, която сега иде, засяга човешките мозъци и някои хора под нейно влияние стават ексцентрични. Ексцентричен човек е този, който много мълчи, или, ако говори много, речта му е несвързана. Това са крайности, които съществуват между хората, но правилното развитие има своята норма. Някои казват, че речта всякога трябва да бъде логична. Според моите схващания в света трябва да има три вида логики: едната наричам чисто материалистична логика, втората — логика на съзнателния живот, а

третата — Божествена логика. В Божествената логика не се допуска абсолютно никаква лъжа и следователно, за да може човек да работи с първите две логика, трябва да има благородна и възвишена душа, т. е. да е готов да се жертвува за своите братя, а не да живее само за себе си.

Друго нещо, което трябва да се определи, то е да се докаже, де е истината. За да се провери истината, изисква се време и опит. Всички съвременни учени хора, които ни представят различни теории, изследвания в медицината, техниката, физиката, химията или в друга някоя област, се нуждаят от време, за да се приложат теориите им на опит. Една теория може да е много правилна в своите математически изчисления, но ако се приложи и не даде резултат, тя е неприемлива. Така например един англичанин в продължение на 25 години се занимавал с един въпрос, проучвал устройството на една летателна машина; за тази цел той направил точно всичките изследвания и като бил уверен в изчисленията си, дал едно обявление във вестниците. Едно нещо обаче пропуснал — не проверил всичко това на опит. Когато пристъпили към опити с тази машина за хвърчене според представените от него данни и изчисления, тя не действувала: колелото се движело, но машината не хвъркнала. Освиркали изследователя и с това се завършила неговата работа. Обаче новите хора, които дойдоха след него, започнаха да изучават живата природа, да изучават устройството в организма на птиците, на техните криле, опашките им, хората усвоиха методите на хвъркането и въз основа на тях построиха хвърчащата машина. Колко голяма беше радостта на съвременното човечество, когато се откри начинът, как да се хвърчи из въздуха! Но тези хвърчащи машини — балони, аероплани и цепелини — не се използваха за благо на човечеството, а видяхте какво направиха с тях през последните войни и колко опасни са тези машини.

Днес хората ми казват: „Разкрийте ни една от великите тайни.“ Казвам: Една от великите тайни е да се научи човек да се излекува, когато е болен, като хвъркне. Когато хората са неврастеници, могат да се излекуват по тоя начин. Някоя жена е болна.

Нека се опита за половин час да похвърчи из въздуха и ще се върне здрава. Утре се разболеете мъжът ѝ. Нека го постави и него в балона да го пуснат из въздуха, да похвърчи и той ще се върне здрав. Оздравяването по този начин е лесно, защото въздухът в по-висшите сфери е по-чист. Тук, дето живеем ние, се намираме във въздушна среда, в която има много въглена киселина. И ако сме нервни днес, то се дължи на голямото количество въглена киселина във въздуха, която вдишваме и издишваме и която почти отравя организма ни. Знаете ли какво бихте почувствували, като влезете в някой град?

Ако във вас беше развито шестото чувство, или тъй нареченото психометрично чувство, с което са надарени някои хора, и погледнете в някой град, вие бихте се отвратили от атмосферата на този град и не бихте желали повече да живеете там от смрад! Нашите градове и къщи са за такова човечество като сегашното, с такова обоняние. Затова животът става все по-непоносим. А тези новите, Божествените идеи, които сега идат, носят новия живот в света. Смъртта, която съществува, нещастията, страданията, полудяванията се дължат на съвсем други психични причини, а не на тия, на които ги приписват.

Сегашният живот трябва да се измени в своите форми и съвременният строй трябва да се промени. И прави са хората на новите идеи, които изискват тази промяна. Тая промяна в природата може да стане последователно, но тя ще стане и в живота или последователно, или моментално. По тоя случай турците казват така: „Аллахън зору да вар“, т. е. когато някому главата е дебела, и Господ му каже един или два пъти, какво трябва да прави, а той не взима от дума, за него се налага законът на необходимостта.

И тъй, основната идея на новото учение е братството. Братството трябва да се приложи вътре в домовете. Майките и бащите трябва да разбират този основен закон за братството, за да могат да създават новите условия за отглеждане и възпитание на децата. Някой младеж е буен, върши пакости. Как постъпват с него според старото възпитание? Изтезават го, затварят го. Но в затвора той изгубва здравето си и дър-

жавата го храни. Тоя младеж може да стане отличен гражданин. В него има изблик от енергия, която трябва умело да се впрегне в работа. Казвате за него: „Да, но той е един грешник, престъпник.“ Обществото е създадо такива условия, с които той не може да се бори.

И така, ние вместо да изучаваме живия Господ, живата природа и да постъпваме съобразно с нея, противодействуваме си, като мислим, че в света има много закони. Не, в живата природа има един закон, който тя прилага към всички, и към богатия, и към бедния. Сиромасът казва: „Ами този богатият човек има да яде, да пие, охолно живее, а за мене няма нищо.“ Ти не знаеш, че страданията на този богат човек са задържани за след 40 — 50 години. Природата не взима ли еднакво мазнините и на богатия, и на сиромаса? Какво иска да каже природата с това, като обира мазнините на хората? Тя иска да им каже: „Вие не сте научили закона на братството.“ И като прочетете първата глава на Битието, ще видите, че Господ казва на Адама и Ева: „Вие ще ядете от всички плодове, но само от един няма да ядете, и в който ден ядете от този забранен плод, ще умрете.“ Забраненият плод, това е съвременният егоизъм. Един човек, който иска да работят за него, а той да живее на гърба на другите, един човек, който иска да се храни за сметка на вдовиците и бедните сирачета, един човек, който иска да се бори с толкова народи, той яде от забранения плод. Ето защо всички трябва да бъдем последователи в това велико учение. Де е учил Христос да има войни, да се бием или да се молим за война, да помага Бог на едната или на другата от воюващите страни? Преди 1000 — 2000 години това нещо имаше смисъл, но сега вече е отживяло времето си. Де е тази правоверност, за която се парадира, де е истинското християнство? Аз говоря на тези, които се именуват истински християни. Те трябва да постъпват според Христовия закон, а ония, които не са християни, трябва да постъпват според своите разбирания и закони. Някой казва: „Аз не съм християнин.“ — Какви са твоите закони и разбирания, с които живееш? — Аз съм свободомислещ. — Постъпвай според своята свободна мисъл. Ние трябва да дадем право на всеки

човек, защото в него има нещо добро, нещо благородно в душата му. Дайте условия на всеки човек и той може да се повдигне. Живее ли при неблагоприятни условия, той пада.

Аз и друг път съм привеждал примера за един италиански художник и сега пак ще го приведа. Един знаменит италиански художник искал да нарисува образа на Христа и затова, като обикалял града, вглеждал се в хората, за да намери някое подходящо лице за целта. И наистина намира един младеж, около 20-годишен, и нарисувал по него образа на Христа. Работата излязла сполучлива. След десетина години същият художник решава да нарисува образа на Юда и търси подходящо лице. Намира един млад човек и му предлага да му позира. Този млад човек казва: „Господине, аз ви се чудя, преди десетина години аз ви позирах за Христа, а днес ме викате да ви позирам, за да нарисувате Юда!“ В десетина години само в порочния живот така се изменило лицето на този младеж, че замязал по външния си вид на Юда.

Мислите ли, че ако една мома върви по лошия път и попадне в един публичен дом, лицето ѝ не ще има отпечатък на този живот? Такава една блудница ми разказваше един ден, че докато разполагала с пари, мъжът ѝ я държал, но след като ѝ изял парите, оставил я на произвола на съдбата и тя взела кривия път. Тя казва: „Искам да отида на църква, но и там не ме приемат.“ В тази жена има копнеж да живее чист живот и като се изменят условията, тя ще се повдигне. А за онези свободни жени, които искат да служат на своите чувства, хората казват: „И такива жени трябва за света.“ Казвам: Не, тия наши сестри трябва да ги извадим от блудните домове, не трябва да се изнасилват, а да ги поставим на правия път и да им покажем как да живеят. Сега идат носителите на новите идеи, на алтруистичните чувства, идеите на Божественото учение и те са хората, които ще се застъпят за всички онеправдани и паднали. Тези хора не са случайни, те имат признаци на лицата си, в очите си, на ръцете си. Вие ще ги познаете. Ето какви са техните признаци: Ако човекът, носител на новото учение, е лекар, като дойде в дома ти, ще ти донесе всички лекарства и няма да ти вземе нито пет пари, а ще

каже: „Аз служа даром.“ Ако е свещеник, като го извикаш да кръщава, да опява умрели, няма да иска никакви пари, а ще каже: „Аз служа на новото учение.“ Ако е търговец, като човек на новото учение ще търгува честно; ако е учител, ще работи даром. Вие ще ми възразите: „Ако всички работят даром, светът ще се разсипе.“ Да, сегашният свят ще се промени, но ще дойдат нови разбирания. Някои ще запитат: „Как е възможно да се работи даром, как ще се живее без пари?“ Аз питам: Колко хиляди лева плащат на майката и на бащата, за да отгледат, отхраният и възпитат 4 — 5 деца? Има ли някакъв закон, чрез който майката и бащата да се задължават да стават 5 — 6 пъти през нощта, за да наглеждат малките си деца? Няма никакъв закон, никаква конституция, а при това тази работа върви много по-добре, по-естествено, отколкото всички други работи, които се подчиняват на установени от държавата закони.

Следователно, майката и бащата ни дават първия закон, на който трябва да се подчиняваме. Казвам: Ако живеете тъй, както живеят в една къща родителите и децата, ако живеете тъй, както живеят помежду си братята и сестрите, вие сте на правия път. От гледището на новото човечество нас не ни очаква никаква голяма катастрофа. Действително в света иде една голяма катастрофа, но тя е за всички ония здания, които нямат солидни основи, за всички онези гнили дървета, които нямат здрави корени. Иде една велика идея, която ще ги събори, но това е един закон, едно проветряване, което ще изчисти всичко гнило, а ще остане само здравето в света.

Като ви дойде някое страдание, не питайте коя е причината за това нещо. Аз казвам: Слънцето е причина за всички нещастия на земята, за нашите страдания и за нашите радости; то ражда наводненията, епидемиите и всички болести в света, то предизвиква земетресенията, изобщо то е причина за всичко, което става в цялата природа. Но Слънцето казва: „Ако ти си умен, ще можеш да използваш разумно моята енергия, аз ще ти принеса всичката благодат, а ако не си умен, ще ти причиня най-големи страдания.“ Слънцето може да измени своята енергия, но то все ще си грее и земята все ще се върти. И ще ви кажа

следното: Във висшата механика на окултната наука има едно твърдение, според което при движението на едно колело на всеки 100 милиона обращения има едно изключение. Такова едно колело е и нашата земя. И тя като обиколи 100 милиона пъти около Слънцето, и в нейното движение ще има едно изключение, което ще се изрази или в низходяща степен, катастрофално, или във възходяща степен, благотворно. Такива изключения са ставали много често, такова изключение иде и сега. Нашата земя е направила толкова обращения и е много близо до изключението. Кога ще дойде това изключение, няма да кажа датата. Сега може да не вярвате, а като дойде този ден, ще го проверите.

Може да приложим този окултен закон и по отношение на Слънцето. Когато то направи 100 милиона обращения, ще дойде едно изключение. Съвременните учени казват, че Слънцето, за да направи едно обръщане, нужни му са 20 милиона години. Знаете ли, какво ще стане в света, когато Слънцето направи едно такова изключение? Ако това изключение попадне в нисходяща степен, цялата Слънчева система ще угасне, нашето Слънце ще потъмнее, а с това и всякакъв живот ще престане; ако това изключение попадне във възходяща степен, слънчевата енергия ще се увеличи 10 пъти и тогава да му мислят хората, които са на Земята.

Тъй че сега има едно приблизително съвпадение — и Слънцето, и Земята са направили своите 100 милиона обращения и сега идват две изключения. Това е едно твърдение, което мога да докажа математически, с факти и данни, но не на това общество. Искане време, за да ви докажа формулите и фактите, с които окултната наука си служи. С това не искам да вселявам страх, но казвам, че има изключения и всеки човек трябва да бъде готов на поста си да ги посрещне. И Христос казва: „Блажен онзи раб, който стои будно на поста си, за да не би, като дойде господарят му, да го намери заспал.“ Ако вие мислите, че като ядете и пиете, животът ще си върви тихо, спокойно, лъжете се.

Съвременните учени твърдят, че човекът не е живял повече от 8000 години, но окултната наука и там се различава. Тя доказва, че човек е живял много повече, отколкото съвременните учени твърдят. Че човек

е живял отпреди 8000 години, за това говорят черепите, които са останали от ония времена, но че е живял много по-отдавна, такива данни не могат да се изнесат. И да се изнесат такива факти, връзката между тях е толкова деликатна, че може да се каже, че няма връзка. И когато в една от своите беседи казах, че палецът определя развитието на човешката воля, някои казват, че това е нелогично. Но в действителност палецът е резултат на човешката воля. И в старо време, когато са искали да накажат някой твърдоглав човек да прекрати своите престъпления, отсичали са двата му палеца. Тогава питам: Защо палецът у някои хора е по-дълъг, а у други по-къс, защо у някои е по-правилно сформиран, а у други не? Всичко това означава нещо, то говори за развитието на волята и разсъдъка у човека.

Погледне ли човек на палеца, ще разбере как върви развитието на една душа. Върви ли правилно развитието ѝ, палецът е правилен, няма изкривяване; има ли изкривяване, има и деформиране в този организъм. Ако твоят нос, очи и уста се изкривяват, това означава нещо. Лекарят ще каже: „Тук има една ненормалност, един апоплектичен удар.“ А аз казвам: Тук има едно разногласие между органите на тялото, между съединението на силите, между мислите и чувствата, които действуват в човека. Ако тази нова наука я развивам само теоретически, без нейното практическо приложение, тя няма никакъв смисъл. Всяка реалност трябва да има известна форма. Аз говоря за реалностите, които са определени величини, тъй както един математик борави с формулите, един химик с молекулите и атомите, един физик със силите — като с неща определени, а не отвлечени.

Сега ни е казваме, че човек има душа. Определена единица ли е душата, на кое място живее тя, дали в мозъка, в сърцето, в белите дробове или в стомаха, де се намира изобщо? Съвременната наука не може да каже нищо за душата.

Сега да се върна към своята мисъл. Новото човечество най-напред трябва да започне с анатомията на човека, затова искам всички да се заинтересувате от анатомията. Като започнете да строите къщи, най-напред нареждате греди, приготвяте скелета на къщата

и после строите. Скелята, това е анатомията. Някои казват: „Не ни трябва анатомия.“ Не, без нея не можете. Няма дете, няма баща, няма майка, които да не изучават анатомията. Когато кроите дреха, пак започвате с анатомията. Терковете — това е един анатомичен знак, и според тях кроите. Следователно, съвременните хора изучават анатомически живота, все режат. Какво нещо е рязането? В новото човечество няма да изучавате само анатомията, но и физиологията. Как изучавате физиологията, когато строите къщата си? — Поставете ѝ прозорци, комини, за да става по-голямо течение в нея, да влиза въздух. А с какво се занимава физиологията? — С функциите на отделните органи, с функцията на сърцето — е кръвообращението. За да има благоприятни условия в живота ни, във всеки дом има нужда от физиология. Вие, които сега строите вашите къщи, имате ли големи прозорци? Аз ви препоръчвам само това: направете на къщите си по-големи прозорци, по-големи врати, отворете по-големи комини. Аз харесвам големите комини и съм против тези печки, които сега употребяват хората. Казвате: „Едно време дядо ми, баба ми бяха много здрави.“ — Да, но дядо ти имаше големи комини в къщата си, проветряването ставаше добре, а ти вървиш по низходяща степен, живееш във въглената киселина и разбира се, че няма да бъдеш здрав. Големи вентилации трябва. А какво правят българите? — Запушат прозорците с книги да не влиза въздух, да не се простудят. По-добре простудяване, отколкото да се диша въглена киселина.

Тия хора от новото човечество живеят, те ще се наплодят, за да разнасят навсякъде новите идеи. Всички вие можете да станете членове на това ново човечество. Кой от вас не обичат братството и равенството? Кой баща не иска синът му да бъде учен, да не остане невежа? Новото човечество изисква всеки човек да отговаря на следното: да бъде честен, т. е. да подчини своя егоизъм, справедлив, умен и добър. Не наглед само да отговаря на тези четири качества, но в абсолютния смисъл, да бъде тъй честен, че никога да не пожертвува чуждите интереси за своето добро, а всякога своите интереси за доброто на ближните си. Ще кажете: „Ако

приложим това, ще дойдат върху нас страдания, нещастия. Ами със сегашните идеи, де е щастието? Не се ли избиха 30 милиона души, не се ли напълниха толкова затвори? И днес хората измират, защото служат на тази стара култура, която казва, че човек за човека е вълк. А Хриетос казва: „Всички вие сте братя.“ Аз ли създавам това учение? Аз казвам: Ако не искате да изпълнявате Христовото учение, изпълнявайте Мойсеевото; ако не искате да изпълнявате и Мойсеевото, тогава изпълнявайте законите на вашата държава, но във всеки случай постъпвайте като честен и справедлив човек, не изменяйте на думата си. А вие постъпвате ту според Мойсея, ту според Христа. Смесвате законите. Някои ме запитват: „Ти говориш ли винаги истината?“ — Да, аз съм мислил върху всяка дума, която казвам. Ако говоря честно, справедливо, говоря за своето добро, защото не искам да опозорявам своята чест, не искам да позоря своите братя, не искам да позоря името Божие, а искам един ден, като ви срещна, да зная, че съм бил всякога справедлив спрямо своята душа и ум, та и вие да вървите по тоя път. Само така, с това учение, ще може да се подобрят майките и бащите, а всяко друго учение носи страдания, страдания, страдания!

Това братство има своето приложение. В окултната наука има определени форми и закони. Законите на това Бяло братство, на тези 144 000 светли души от 100 милиона години насам не са се изменили нито на $\frac{1}{100}$ милионна част. Ето защо казвам, че законите в природата са разумни и неизменни. Всяка мисъл след хиляди години може да произведе резултат. Ако насадиш една лоша мисъл, тя може да ти причини смърт. Ако ви обясня живота с всекидневните му произшествия, аз мога да го разгледам от гледището на индусите, от гледището на окултистите, а може и от християнско гледище. Истината ще си остане една и съща. Например срещне те някой човек и те убие. При този случай ние, съвременните християни, казваме: „Тъй е писал Господ.“ Аз казвам: Господ никога не е казал, не е писал да убия някого, но това аз го направих, а Господ само го е допуснал. А индуският закон обяснява това така: Ти си го убил преди няколко прераждания и, следователно, днес, в този си живот, същият, когото

си убил, те убива. И тъй, вие можете да приемете едното или другото обяснение. Ще кажете: „Това е еретическо учение, може ли човек да се преражда?“ — Може и не може. Колкото е вярно едното, толкова е вярно и другото. Що се отнася до вярването или не, това са второстепенни работи. Душата е в сила да създаде всички свои форми: От нея зависи да дойде да живее на земята, колкото пъти пожелае. Ако тя пожелае да дойде на земята, Господ ще подпише. Онази душа, която иска да се прероди, преражда се. Следователно, в това отношение са прави и индуците, и християните. Като казвам „душа“, разбирам онази съзнателна Божествена душа, която може да дохожда тук колкото пъти пожелае. Обаче има друг закон в света, който обяснява нещата по друг начин, за да станат ясни и за да се образува един общ морал. Например някой извърши едно престъпление, обрал е някого, и казва: „Кой ме видя в мрачината, че съм откраднал нещо?“ Да, но като открадне, оглежда се, страхува се. Защо? Съвестта ще го гризе, ще го преследва. А що е съвест? Тези 144 000 души, членове на Бялото братство, казват: „Господине, ние видяхме престъплението, което извърши, и според нашия закон, който никога не се изменя, ние те осъждаме и ще понесеш последствията от своите дела.“ Тогава този господин, за да облекчи съвестта си; уединява се някъде, прекарва 10 — 15 дни в пост и след това отива при някой свещеник да му прочете нещо, да го успокои. Свещеникът трябва да постъпи според закона на новото човечество и да каже: „Братко, ти ще се изповядаш пред Бога. А тъй, да постиш 10 — 15 дни и с това да изкупиш своето престъпление, това не минава пред Бога.“

Аз ще ви кажа как трябва да се изповядвате пред Бога. Например запалил си къщата на своя ближен. Ще поправиш грешката си, като отидеш при пострадалия, ще му се извиниш, ще му купиш нова къща и нови мебели и ще му изплатиш дълговете. Ако не постъпиш така, никаква прошка няма. Господ казва: „Ако си обезчестил някоя жена, във второто ти прераждане ще я вземеш като своя жена или ще ти стане дете, ще я отгледаш и така ще си изплатиш греховете.“ А днешните момци си казват: „Какво от това, че съм обезчестил някоя мома?“

В Америка един млад момък, син на богат търговец, обезчестява една мома, изоставя я след това, тя става блудница и след това умира. Момъкът свършва богословие и става знаменит проповедник. Всички го намирали за благочестив, добър човек. Оженва се, ражда му се син, който на 16-годишна възраст става голям вагабонтин. Хората се учудвали, че от такъв благочестив баща излязъл толкова лош син. Казвам: Този син е неговата блудна мисъл. Бащата ходи вечерно време да го търси, да го прибира в дома му, но едва след десетки години успява да го поправи. Така той изплатил дълга си. Този ваш син е вашата възлюбена, която вие изнасилихте. Господ ще каже на бащата: „Ето твоята възлюбена, изплати се към нея.“ Синът ти ще каже: „Сега признавам, че си благороден, защото знаеш да любиш, а по-раншната ти любов не беше както трябва.“ Затова ние трябва да ценим майчината любов, която дава всичко.

Аз препоръчвам на съвременните моми и момци, като си дават дума помежду си, да устоят на нея, да са готови да умрат за тази си дума и да кажат: „Аз те обичам, за тебе жертвувам чест, живот и всичкото си богатство, но никога няма да се откажа от тебе.“ Това разбирам човек с характер! А какво става сега? Днес се оженват, утре се разлюбват, искат развод, дохождат до митрополията, тя да разреши въпроса. Казвам: Свещениците нямат право да развеждат никого, нямат право и да венчават. Ако дойде някой при мене да го венчавам, аз нямам право да сторя това, но ще питам само този момък: готов ли е да пожертвува имот, чест и живот за своята възлюбена? Ще питам и момата: готова ли е да жертвува имот, чест и живот за своя възлюбен? Ако и двамата ми отговорят, че са готови, само тогава мога да ги венчая, иначе не венчавам и нямам право да венчавам. Така трябва да бъде, за да се оправи това общество и тоя народ.

И така, трябва да проникне Христос в света. Това е, което носи братството, което проповядва Христос. И тези светли братя слизат сега. Те ще употребят тези две изключения — изключението на слънцето и на земята; ще настане едно ново чудо, за което в Писанието се казва, че иде ново небе и нова земя — ново човечество. Аз казвам: На старото човечество ние

туряме един кръст, Господ да го прости, и за в бъдеще ще живеем със законите на новата земя, на новото човечество. Това иска братството.

Аз не ви проповядвам за някакъв мъртъв Господ, а за живия Господ. А ако питате: „Де е Господ,“ ще ви кажа: — Той не е в това небе, което виждате. Някои казват: „Докажи ни де е този Господ.“ Господ няма нужда от доказване. И мравката със своето писше съзнание не разполага с органи, с които да разбере, че съществуват хора. Мравката, като я хванете с двата си пръста, или като се качи на главата на някой човек, казва: „На каква голяма могила се качих.“ Разглежда света от тази височина и като се върне при другарките си, казва им: „Днес посетих една голяма планина“. Така и нас Господ ни хваща с двата си пръста, а ние питаме: „Има ли Господ.“ — Да, Той е тези два пръста и ни казва: „На моята глава не можеш да се качваш.“

Ако вие не виждате в лицето на вашите братя живия Господ, не разбирате това учение. Ако аз във вашето лице не виждам Бога, моето учение е лъжливо. Ако не ви обичам и не съм готов да се жертвувам за вас, проповядвам едно лъжливо учение. И вие трябва да се жертвувате. Братство трябва да има в тоя свят! Това учение трябва да възприемете. То се проповядва от всички добри хора, от всички майки и бащи, от всички братя и сестри. Самопожертвуване трябва в този свят, доста лъжи! Някои казват: „Колко ще ми се заплати, за да служа?“ Никакво плащане вече не трябва. Аз говоря за тези, които се считат християни, за другите не говоря. Затова Христос казва: „Който не са християни нека излезат навън, за да се знае кои са за и кои против.“

Хората от света казват за някои: „Ето тези са благочестиви християни“. В какво се състои тяхното благочестие? — Ходят редовно на църква. — Не, не, църквата, това сме ние, тези живи тела; това са църквите. Ако не можем да живеем един чист, почтен живот, какво ще стане с нашите църкви? Какво стана в Русия? Русия не послуша гласа на Толстоя, който бе глас на Бога живаго. И духовенството доведе болшевизма. Болшевизмът, това е камшикът на Бога в Христовата ръка. И днес Той ни пита: „Това ли създадохте в толкова години?“ Христос е, който действа в Русия,

а не някакъв сатана. Когато един хирург вземе своя нож, за да направи една операция, той знае как да го употреби, за да изреже само болното месо и да помогне на здравето; който хирург не е опитен, той не ще знае да направи операцията макар да минава пред света за съвършен в тази област. И българите трябва да благодарят на болшевиките. Но туй не влиза в моята тема.

А какво направиха американците? Те ни изпращаха ред години мисионери да проповядват Христовото учение, а във време на войната те продадоха на българите 10 милиона килограма брашно по два златни лева единия килограм. А днес колко струва златният лев? — Десет лева. — Значи един килограм брашно струваше 20 лв. А мислят ли американците, че постъпиха съобразно с Христовото учение? Те изгубиха случая да дадат един добър пример. Не, това не е християнство! Тъй говори Христос, тъй говорят Светлите Братя!

Ако българите мислят да вървят по този път, по който са тръгнали, не ги очаква никакво добро. Тази култура няма да им помогне! В света всичко трябва да се измени. Никой народ не трябва да изнасилва друг народ; никое общество не трябва да изнасилва друго общество и никой човек не трябва да изнасилва друг човек, а всички трябва да живеят по този велик закон на любовта. Ако приемете това учение, всичко ще се измени и вие ще се благословите като народ. И този закон ще дойде. Ако ли не го приемете вие, други ще го приемат.

Ще приведа един пример. В старо време, в тъй наречения златен век, живели две царства: царството на еспертите и царството на мензите. Царят на еспертите имал син и според тогавашния обичай повикал мъдречи, които да определят бъдещата съдба на сина му. Един от тези велики мъдречи направил своите изчисления и казал на царя: „Твоят син около 20-годишната си възраст ще премине една голяма криза, затова трябва да го изпратиш овчар в друго царство, за да се научи там на великите закони на живата природа“. Бащата бил верен на тези указания на мъдреца и казал на сина си: „Синко, отсега нататък ти ще трябва с пот на лицето си да изкарваш прехраната си“, и го изпратил като овчар в царството на мензите. Момъкът прекарал

тук цели десет години, изучавал законите на природата. На единадесетата година от своето пребиваване тук един ден дохожда на разходка, възседнала на бял кон, дъщерята на царя на мензите. Тя била придружавана от свои телохранители, но увлечена от хубавите полски цветя и красива природа, тя слязла от коня и се отдалечила малко от тях. В това време нейде из камъниците, изскочила една кобра и ухапала царската дъщеря в дясната ръка. Овчарят — царският син, като забелязал това нещо и като знаел законите, бързо се затишал при царската дъщеря, турил устата си на ръката ѝ и изсмукал отровата. Нейните телохранители, като забелязали отдалеч това нещо, помислили, че този момък оскърбява царската дъщеря, затова опънали своя лък, намазали с отрова, срещу него и го ранили в лявата ръка. Царската дъщеря, като забелязала това нещо, приближила се до него, бързо разкъсала ръкава на дрехата му, турила устата си на раната му и изсмукала отровата. Питам сега: Кой кого спасява? Момъкът спаси момата от отровата на змията, а момата го спаси от отровата на човешката стрела. Момъкът казал на момата: „Ти пострада от отрова на змия, а аз — от човешка отрова“.

И тъй, сега жените страдат от отровата на змията. Знаете ли, коя е тази змия? — Тя е техният краен егоизъм. И жените, и мъжете трябва да се спасят от тази отрова. Жената трябва да изсмуче отровата на мъжкия егоизъм, а мъжът трябва да изсмуче отровата на женското изопачено сърце. Само така мъжете и жените могат да си подадат ръце, да познаят, че те живеят заедно и могат да се разбират. И всички съвременни християни трябва да си подадат ръка. Аз като дойдох в Търново, как ме посрещнахте? Не, приятели, аз идвам да ви изсмуча отровата. Дали вие ще изсмучете моята, това е друг въпрос, това времето ще покаже. Ако изсмучете моята отрова, ще ви кажа: Вие сте мои братя. Това е проявлението на закона на любовта, който работи в света. Всеки, който изсмуква отровата на брата си, дават му една целувка, а който не стори това, той бива изпъждан навънка.

Младежи, във вас е бъдещето! Мъже и жени, живеете според закона на любовта! Не живеете по пътя на остарелите в греха, откажете се от многото любов-

ници, които имате; един любовник и една любовница са достатъчни, една мома, но хубава, и един момък, но отличен — те са достатъчни; не ви трябва нито двама мъже, нито две жени. Тогава нека има вътрешна свобода във вас и да не се свързвате с робство. Така мислете и приложете този закон навсякъде, в обществения, в политическия и в религиозния живот, за да придобиете Христовото учение. Само така българският народ може да се повдигне. Само по този морал!

Като ходя сега по Търново, наблюдавам хората, срещам разни свещеници, съдии, учители, стражари, слуги и си казвам: Братя, тъй както живеете, не вървите по правия път, не е това Христовото учение, не е братство. Аз срещам много свещеници, проповедници, учители, стражари и други — благородни хора, но срещам и неблагородни между тях. Това не е упрек, но констатирам един факт и казвам, че трябва да се повдигнем до такава висота, до този чист морал, който ни се посочва от светлото Братство. Да не лъжем! Майките и бащите не трябва да лъжат. Каквото каже майката, бащата, свещеникът, съдията трябва да го изпълнят, да умират на своята дума. Ако аз изпълня своето обещание, мога да се нарека човек; не го ли изпълня, в мене няма никаква човещина, никакво братство. Бъдещата наука е на страната на онези хора, които живеят по този начин. Аз виждам в младото поколение стремеж към нови идеи. Като следя комунистите, не ги осъждам, виждам, че те, без да се препоръчват за християни, вършат хубави работи, правят големи жертви, а християните, които говорят за Христа, гледат как да се осигурят. И тъй, комунистите са безверници без пари, а християните — вярващи с пари. Аз бих желал да срещна един човек, който да знае, че има Господ в света, да се срамува, когато излъже някого, да знае, че ще бъде осъден, когато обиди някого, и да бъде искрен да иска извинение. А сега, като извършим едно престъпление, казваме: Аз имам право. Да, всички „имаме право“ да вършим престъпления, всички „имаме право“ да лъжем, всички „имаме право“ да вършим добрини, да говорим истината, всички „имаме свобода, но трябва да знаем, че всеки ще отговаря. Ако крадеш, ще те крадат; ако съсипваш, ще те съсипват; ако обезчестяваш, ще те обезчестяват. Каквото пра-

виш, такава ще намериш. „С каквата мярка мериш, с такава ще ти се възмери“, казва Христос. Законът е верен.

Сега аз ще ви пророкувам нещо. Няма да гадая. Какво е днес времето? — Хубаво, ясно и топло: слънцето грее отлично. Ясното време показва, че всичко ще се развие добре за в бъдеще, ще има голяма топлина и в скоро време между българите ще има едно течение на добро, умовете на хората ще се изменят, ще се стоплят и ще започнат да мислят правилно. Тихото време показва, че българите ще дойдат до съзнание, няма да правят опити за нови войни, няма да направят грешката на 1912 и 1915 година; сега вече българите няма да воюват с оръжие, а с любовта, ще пазят строг неутралитет и ще кажат: „Досега служихме на централните сили, на съглашението, а сега искаме вече да опитаме тоя нов живот по Господа и да устроим живота си според Неговата воля.“ Само така ще дойде съзнанието у българите и ще се повдигнат те като народ. Тогава те ще се обърнат и към комунисти, и към социалисти и ще кажат: „Братя, ние ви обичаме, ние виждаме във вашите стремежи хубави идеи, които ни са потребни, няма какво да делим, всичко на земята е наше хайде заедно да работим.“ Ще ми възразят някои: „Добре, но те не вярват в Господа, не обичат хората.“ Как да не вярват? И те си имат Господ, щом обичат, имат Господ. Ако ме срещне някой и ме обере, осакати крака ми, а вярва в Бога, каква полза имам аз и другите хора от неговото вярване? Ако ме срещне някой и ми направи добро, а не вярва в Бога, той ще бъде по-полезен от първия, който остава само със своята теория. Този, който вярва и ме обере, ще го заплюя; този, който не вярва и не ме обере, ще му дам две целувки, защото той не опозорява името Божие и изпълнява волята Му. Това е новото учение, което сегашното поколение трябва да има предвид. Тази обществена проказа трябва да се изчисти от дъно.

Така трябва да проповядват всички свещеници, така трябва да проповядват всички българи. Ако така проповядват, моето благословение на тях, но ако не вярват и не проповядват така, сами ще се оплюят. Нека свещениците кажат: „С името на Христа ще служим на Бога, без пари ще живеем.“ Но ще ми възра-

зят, че имат жени, деца. — Та жените не могат ли да живеят като вас? Попадията не може ли да живее като вас? — Може. Тя трябва първа да даде пример за безкористие, а тя гледа първа да се осигури. На владика и на поп защо му са пари? Как искат те да се осигурят? Христос не беше осигурен. На Христа колко плащаха за проповедите Му? В името на Христа ви говоря. Нали в името на Христа вие служите?

Така погледнете вие: тази работа е сериозна. Две изключения идат. Искам да ме разберете право. Аз нямам ни най-малко желание да обидя някого от вас. Вашите вярвания, вашите дълбоки убеждения, каквито и да са, те са за мене свещени, но лошите ви постъпки, те са друго нещо, аз тях не мога да споделям. Аз не мога да търпя злото в света, не мога да гледам спокойно, когато един човек оскърбява друг. Мога да мълча, но в душата ми се повдига голяма скръб и си казвам: Тези хора са християни; кое е това заблуждение, което ги сковава, какъв е този психологически момент, когато те излизат извън себе си?

Но аз вярвам, че иде голяма топлина, която ще стопи ледовете. По планините ще се вдигнат големи изпарения, ще потекат чисти, бистри потоци. След това ще се яви буйна растителност, посадените семена и плодове на хилядите години от миналото ще изникнат, ще цъфнат и ще вържат и народите на цялата бяла раса ще си подадат ръка. Ще дойде тази нова култура в света, на която никой не се е надявал и която никой не е виждал. И всички ще бъдете граждани на тази нова култура, на това ново човечество!

И бих желал всички да бъдете гости на трапезата на това ново човечество. Вие всички сте поканени, но да не откажете, тъй както преди 2000 години Христос покани на угощение много хора, а те се отказаха под разни предлози: едни, че имат работа на нивата, други, че си купили 5 чифта волове, та трябва да ги опитат, а трети, че се оженили. Всички отговориха: „Имайте ни отречени от новата култура!“

Христос пак иде сега и пак кани цялата бяла раса да подемe това ново учение. Сега всички добри хора, които са пасли стада от пет века, ще ги вземем като Божествени и ще ги използваме за съграждането на това велико Божествено здание. Защото животът не

се гради от един камък и когато го съградим, само тогава ще дойде мъдростта и любовта, само тогава ще има музика, поезия, изкуство, само тогава ще има ред и порядък, само тогава ще има разбиране между всички хора, само тогава ще си дадем една света целувка, в която ще почувствуваме радостта, която ангелите чувствуват.

Учителя е изнесъл тази беседа на 19 август 1920 г. в салона на читалище „Надежда“ в гр. Търново на празника „Преображене“

НОВИЯТ ЖИВОТ

Най-важното в този свят, това е животът.

Моето учение не е на теория и диспут, то е основано на строг научен опит. Аз съм подложил всички, и най-малките подробности на това учение на опит, на строг опит. Ние сме готови да изправим всичките му погрешки. Всяко учение, което се прилага в материалния живот, не може да се приложи идеално, но има начини, има методи за това прилагане. Там, дето методите се окажат погрешни, ще ги изменим, но принципите си остават винаги едни и същи.

Сега ще определя какво подразбирам под „нов живот“ и какво под „стар живот“.

Под нов живот разбирам съзнателния, разумния живот, дето законите се прилагат съзнателно, с еднаква справедливост спрямо всички, за да се добият отлични резултати, а под стар живот разбирам живот, дето прилагането на законите не е дало добри резултати. Питам ви: От 8000 години като живеем, сегашният живот какви резултати е дал? Цялата земя е покрита с гробища, цялата земя е покрита с разрушени градове и всички народи днес боледуват. Туй е един факт. Защо е всичко това? Ние трябва да знаем дълбоките причини — защото сме се отклонили от естествения път на правилното разбиране. Следователно, новият живот не може да борави със старите методи, със старите похвати — новият живот има нови методи.

Може някои да ни възразят, че принципите са същите. Да, любовта на малкото дете се различава от любовта на възрастния, от любовта на майката. Тя по същество, по качество е една и съща, но по израз, по интензивност не е една и съща. Малкото дете може да плаче за нищожни работи, когато възрастната жена може прекрасно да се усмихне на тях. Ние, съвремен-

* Първо издание — 1922 г., второ издание — 1947 г.

ните хора, имаме малки куклички и мислим, че като се развалят те, светът ще пропадне. Онези, които са по-напреднали, се усмихват на това. Новият живот изисква нови форми. Този разумен живот трябва да се обуслови.

Аз направих следния опит: Изведох на Мусала сто и четири души от 18- до 70-годишна възраст на височина 3000 м, без да се разболееш някой. Имаше и една сестра на около 70-годишна възраст. Всички се върнаха здрави и на другия ден усещаха енергия и подем в своята мисъл. Като ви казвам това, как ви се вижда, 70-годишна жена може ли да се качи на такава височина? Сто и четири души се качиха горе, без да се разболееш някой! Ще кажете: Тук някоя магия има! Няма никаква магия. Тук се спазва един естествен закон на туризма. Трябва да се вземат всички съображения, за да се избегнат заболяванията. Животът е едно движение. Ако вземем всички мерки, много малко боледувания ще има.

Сега аз говоря само за учениците на Бялото братство, които подлагат всичко на строг научен опит. Ние не спорим. Ако иска някой да спори, нашият живот е, който дава отговор. Не е мястото тук, в това читалище, дето ще се реши въпросът, кой е правият живот. Ако вие живеете по-добре от мене, вие сте решили въпроса, а ако аз живея по-добре от вас, аз съм решил въпроса. Честният търговец решава въпроса със своя честен живот, честният свещеник решава въпроса със своя честен живот; честният владика, честният съдия, честният учител решават въпроса със своя живот. И обратното е вярно. Това е факт. Най-ученият учител да е, баща му и майка му може да са много благородни, но ако неговият живот не е честен, той ще реши въпроса. И в живота това е вярно: онзи човек, който се храни с най-добрата, с най-здравословната храна, той ще успее. Онзи, който пие само чиста, бистра вода, каквато природата е създала, той ще успее. Онзи, който живее в здравословни жилища, с изобилна светлина, той ще успее. Следователно, и ние на нашите умове трябва да направим широки прозорци. Тази идея не излиза само от България. Днес има 100 000 души учени, които се занимават с разрешението на този въпрос. И какво е казал един английски държавник на духовен-

ството. Той казал: Вие трябва да убедите света в бъдеще да се не бие, а ако това не направите, Европа е изгубена. Какво е предназначението на духовенството в съвременния свят? Предназначението на цялото духовенство от всички религии, а не само на християнството, беше да спре войната. Тия духовници трябва да са справедливи и да знаят, че войната не е необходима. Те трябваше да вземат страната на истината, а те се присъединиха към обратния лагер.

Питам тогава: В какво се състои тяхната религия? Разбирам един военен да каже: Аз съм военен, със силата на ножа, на оръжието решавам въпросите, а един свещеник, който говори за любов и препоръчва нож, това не разбирам. Ние трябва да се отличаваме. Следователно, този държавник казва на духовенството тъй: Вие трябва да убедите съвременното общество, да паложите вашето влияние, за да престанат войните. Не убедите ли обществото, Европа е изгубена. Туй го казва един практичен английски ум. Туй не е упрек. Аз когато говоря за духовенството, не разбирам нашето духовенство. Аз казвам, принципиално трябва да разрешим въпроса — или със сила, или с любов. Няма по-велика сила от любовта. Най-великата сила, която действа, това е любовта. Това са опити, които сега прилагаме. И аз съм готов с всички ония, които не поддържат моето учение, на следния опит: за 1, 2 или 4 години да приложим принципите, които аз проповядвам. Ще създадем училища, ще вземем най-развалените типове деца и аз ще ги възпитавам сам според тия принципи, които проповядвам. И от друга страна, другите приятели нека приложат идеите си, и онази система, която даде най-добрите резултати, нея ще приемем. Като говоря така, аз не подразбирам другата крайност, в която отиват някои, че религията не е необходима. Религията, като един вътрешен принцип, е необходимост за душата, но по форма тя трябва да се измени. Онези, които не вярват в никаква религия, казват, че религията подразбира по-низша култура. Аз давам следното възражение: ако действително религията говори за една по-низша култура, тогава животните, у които няма религия, би трябвало да стоят по-високо от хората, когато това не е така. Нашата съвременна религия е изопачена. Нека признаем факта.

Че ако дойде един благочестив човек в някоя българска църква — това не е за упрек — ще намери ли той в нея ред и порядък? От небето ли ще капне този ред и порядък? Той ще излезе от нас. Свещеникът и всички богомолци трябва да подемат, да служат от любов на един велик принцип.

Сега за нашето учение някои казват: Вие сте сектанти. Не, ние не сме сектанти и ще кажа, защо не сме. Ние отричаме съвършено целия съвременен живот и неговите методи и поддържаме новия. Следователно, онези, които поддържат стария живот, те са сектанти. В нас всичко е ново: нашите разбирания, нашият морал е нов. Ние проповядваме учението, че човек, който има съзнание, като види една мравка, трябва да ѝ направи път. И ако един човек има такова съзнание, че може да направи път на една мравя, ако неговото съзнание е толкова будно, той може да направи велики работи в този свят. А сега казват: Какво, не съм убил никого, аз съм честен и почтен човек. Да, „честни“, „почтени“, но всички умираме. Я ми кажете кой дом е този, в който днес царува любовта. Тук духовниците искат да спорят с мене. Няма какво да спорят с мене. Били ли сте в София? Онези хиляди хора, които ходят там по кръчмите, какво ще правите с тях? Онова младо поколение, което бяга от църквите, какво ще правите с него? Ще кажете, те са безбожници. Не са безбожници. В тях има един копнеж за нови идеи и аз споделям техните мисли. Може да има в тях някои крайности, които не споделям. Копнеж обаче има в младото поколение, може да учи, в него има самопожертвование, то е подвижно, експедитивно, а старите седят, философствуват. Една българска поговорка казва: „Докато мъдрите се намъдруват, лудите се наиграват“.

Новият живот ще се изрази в нови форми. В новия живот неврастения няма да има, ревматизъм няма да има, хора с болни стомаси няма да има, глухота, слепота няма да има, със счупени крака хора няма да има, а ще бъде живот на пълна хармония. Всичко това може да го приложим на опит. Но трябва да чакаме, защото това не може да стане в една година. За да може да се създаде едно такова поколение, мене ми трябва поне 20 години още. Ако опитите са прави и

дадат резултати, тогава вие ще трябва да приемете този принцип на природата. Това не са неща, които са създадени изкуствено. Аз в София правих други опити. Извеждам повече от 200 души на Витоша в най-големия сняг и се качваме на височина 1500 — 1600 м. През целия ден прекарваме на снега и никой не се разболява. Направихме един, два, три опита, исках да покажа на тия ученици, че в природата има известни закони, които трябва да се знаят. Мога да ви ги кажа и на вас, но ще ми дадете честна дума, че няма да злоупотребите. Честен човек, казват, бил клисарят, а парите от църквата липсвали! Честен човек ли е? Парите трябва да бъдат на място. Според мене касите ви трябва да бъдат отворени и като минава човек покрай тях, да се не съблазнява. И казваме, че сме честни хора. Като дойде някой да ви иска пари на заем, казвате: Господине, аз те зная, ти си честен, но ще намериш гаранции. Да, честен си и така всеки ти дава пари. Къде с тая честност, къде е честният човек? Казвам: Приятелю, аз ти давам 10 000 лв. без всякаква гаранция и ти след един, два или три месеца, като дойдеш да ги донесеш, аз да съм ги забравил, а ти — не. Това е честен човек! Питам: Вие сега тази култура ли защитавате? Всички съдилища са пълни с такива дела. Знаете ли къде отива съвременното общество? Знаете ли след една година какво ще се случи на земята? Ще кажете: Ние не знаем, но Господ знае, ако Господ е определил... Той, като е направил човека, е казал: Слушай, на тази кола до 1000 кг най-много можеш да туриш, а повече не, защото ще се счупи. Когато Господ е направил нашия живот, той е казал до колко килограма може да издържи. Ако ние натоварим този живот с излишни неща, няма ли да стане с тая кола някаква катастрофа? — Ще стане.

Аз съм ваш приятел, искам да ви покажа начин как да живеете. Какво ме интересува друго? Нима мислите, че ще спечеля нещо? Откак съм в България, няма друг човек, против когото да са казали толкова скверни работи! И още много епитети може да ми кажете, но това ни най-малко не ме смущава, защото аз съм един голям извор, който постоянно се чисти. Няма помия в този свят, която да ме опетни, защото зная начин как да се чистя. Да не мислите, че аз съм слаб,

че не мога да се защитавам. Мога, но не с оръжие. Аз имам други сили, съзнателни сили, с които мога да работя и да се защитавам. С мене има други хора, които могат да ми помагат, не само в България, но и в целия свят. В целия свят има мрежа от такива разумни хора, които турят всичко в ред и порядък. Те са и в Англия, и в Русия, и в Австралия, те са обсебили света. И вие, българите, мислите сега, че като се опълчите, ще ги победите. Не, не, те ще ви пометат! Тия хора, там в Европа, ви налагат контрибуция. Чудите се, как да изплащате данъците. Роби ще станете! Животът се влошава. Българският лев колко спада? Един американски долар струва 150 — 160 лв. Е, какво ви очаква сега? Казвате, че моето учение разваляло България. Е, хубаво, аз ще ви приведа следното: от 1500 години насам българите са направили 150 войни. Питам: За тия надения и нещастия на България аз ли съм виновен? Едно време, казвате, дошли богомилите. Но защо да не се признае фактът, че богомилите бяха едни от най-благородните, най-добрите хора? Може да е имало и лоши хора между тях, но както ги знаех аз в онова време, както ги проверявам, между тях имаше добри хора. Не казвам, че и в съвременното духовенство няма добри хора, има, но тия добри хора в духовенството са малцинство. Ние сме готови да признаем този факт тъй, както си е. Нека се изнесат фактите. Ние не сме за онзи външен морал, ние сме за онова единство вътре в душата. Ние не сме за това, да почнем добре и да свършим зле, а сме от ония, които започват зле, а свършват добре. Ако някой човек си е счупил крака, ние желаем да му направим най-добрата операция, да му намерим най-добрия хирург. Някой заболее от инфекциозна болест, ние желаем да дойде най-вещият лекар, който разбира законите, той да го лекува. А сега колкото лекари, толкова лекарства, все опити правят. Онзи, вещият адвокат всичко е предвидил, добре разбира делото си, а който не го разбира, като го изгуби, извинява се и казва: Аз предвидих всичко, употребих всички усилия. Адвокатът знае ще спечели ли делото, или не. В Америка имало един адвокат, който взимал да защитава само честни дела и всякога печелел. Когато дохождали с други дела при него, той казвал: Извинете, та-

кива дела не защитавам. Ако ние всички сме така честни и почтени, че да защитаваме само, честните си дела!...

Сега някои от вас искат да ме оборят. Че с какво ще ме оборите? Моето учение е тъй необходимо за вас, както светлината. Ако можете да живеете без нея, да, но не можете. Вие ще умрете без моето учение, тъй както умират без светлина и без вода. Учението, което проповядвам, е учение на новия живот, в него няма смърт. В туй учение ние положително знаем има ли живот зад гроба, или не. Ще каже някой: Как? Елате при нас и ще видите, ще ви кажем всички методи. Изведнъж не може, но ще влезете да учите, както при един учител, който преподава математика, както при един художник, който преподава художество. Може ли някой, който не е рисувал, да вземе четката и да нарисува нещо като Рафаела, или друг да напише нещо като Бетховена? Той трябва да носи в себе си една дарба, един заложен талант, който може да се развие. Аз се занимавам и с млади, и със стари. Аз искам да ви дам само методите и начините, как да се развие онова, което е заложено в българския народ. Тия методи ги показвам на младите и те учат. Някои казват: Хипнотизиране е това. Знаете ли какво състояние е то? Хипнотизмът приспива всички способности и остава само една способност да действа, като че ли се гледа само през един мазгял. Туй е хипнотическо състояние, а нашето учение е учение на Бялото братство, според което всички способности и сили у човека трябва да се събудят във всяката своя интензивност. Човек трябва да бъде буден във всяко отношение, във всяко положение. Той трябва да бъде честен пред себе си, да констатира фактите тъй, както са, защото има факти, които са верни по форма, но не и по съдържание. Има факти, които са верни по съдържание, но не и по смисъл. Но това са философски въпроси.

Сега този, новият живот, вие го търсите. Аз бих желал да намеря някой от вас щастлив, здрав човек, но още не съм намерил такъв човек. Ако има такъв човек, нека се яви пред мене, аз ще запиша името му и ще отбележа, че той е един изключителен случай в света. Той ще ми даде повод да проуча нещата, защо е здрав, да проуча резултатите във всяко отношение. Ка-

то видя здрав човек, ще кажа как е живял. Като видя болен — също. Аз уча сега тия неща. Ние проучваме нещата и в едно, и в друго отношение.

Новият живот е вътрешен, той е индивидуален най-първо. Той е живот, който започва с най-малките величини. Най-малките величини в света господствуват над другите величини. Какво може да извърши една такава величина, това само един математик може да ви го разправи. Вземете за пример всички искате да бъдете богати, силни, да оправите света. Представете си, че ви срещне един човек и ви дава само едно житно зрънце, като ви казва: Посейте туй зрънце! Ако сте човек, свършил висше образование, ще кажете: Нима съм толкова глупав да се занимавам с туй житно зрънце? Не, в него се крие такава енергия, каквато човек не подозира. Ако туй житно зрънце се посеете, в една година ще даде 10, после 100 зрънца и в 10 години ще посееш цялата земя с него. Ние, съвременните хора, избягваме малките неща, искаме изведнъж да оправим света. Светът ще се оправи само с житното зърно. Знаете ли какво значи житното зърно? То е онзи икономически въпрос, който поддържат всички хора, всички работници. На всички хора трябва да се даде здравословна храна, на всички хора трябва да се дадат здравословни жилища. Не казвам, че едни са прави, а други — не, но едните отлагат, а другите прилагат. А ние, хората на новия живот, бързаваме сега да приложим доброто в света и след като го приложим, искаме да се даде на света по-широк простор.

Това учение може да го опитате. Сега питам: Вие сте българи, каква е задачата на българския народ? Онези, които сте националисти, какво искате за българите? Искате да имате голяма земя. Българите никога няма да имат такава широка земя, както англичаните. Знаете ли в какво положение ще се намерите? Едно време, когато Господ решил да даде благословения, пратил един ангел да занесе тия добрини с пакети в голяма торба. Този ангел не прегледал как били наредени тия пакети, замислил се нещо и пакетите един по един изпадали по пътя. Той видял, че в торбата останал само един пакет — всички изпадали — направил една погрешка. Изпадалите пакети били разграбени. Ангелът се замислил: Какъв отговор ще дам

сега пред Бога? В това време дохожда един поет и го запитва: Няма ли нещо за мене? — Има един пакет останал, отговорил ангелът, но той е вярата; тя не е за земята, а за небето, затова ти горе ще отидеш да си почиваш. Питам тогава хората, какво искат? Опитаха яденето, опитаха пиенето, спането, науката, но пак им липсва нещо. Спорите, но за какво спорите? — Дали има Господ, или не, къде е Господ, как ще го намерим? — Що е Господ? — Господ — това е Любовта. Този Господ, Любовта на Когото говори в сърцата (на всички хора, на този Господ трябва да знаем езика Му. Той говори и в брата, и в сестрата, Той говори и в майката, и в бащата. А когато говори Той, ние можем да се споразумеем. И ние Го търсим на небето, но този Господ в своето проявление е Любов. Може ли да Го приемем? Но вие ще кажете: — Какво нещо е любовта? — Любовта ето какво дава, аз ще ви определя: Любовта внася истина в душата, светлина в ума и чистота в сърцето. Тогава истината ражда свобода в душата, светлината — знание в ума, а чистотата внася сила в сърцето. Следователно, ако тази любов дойде вътре в нас, трябва да роди тези три неща.

Аз съм готов на всеки един православен брат да му кажа: Аз не спадам към никоя църква, към никакъв народ, защото не съм от земята. — А от де си? — пита ме един. — От слънцето ида и отивам към него, отговорих му аз: Като казвам слънцето, разбирам разумния възвишен живот. В мене всяка мисъл, всяко желание е претеглено. Аз не искам да лъжа никого. За мене е най-голям позор това да излъжа някого. В бъдеще не искам да страдат хората от моето учение, заради мене. Искам тия хора, като приложат моите методи, да се ползват. Аз съм се ползувал и вие да се ползвате. Двадесет години аз правя опити и още ги продължавам. Някои казват: Нека се изкажем. Искат като в един събор, догматически да разрешат въпроса. Тия неща не стават изведнъж. Туй може да го направи друг, но аз не се занимавам с това, защото нашето учение почива на опит, като в една лаборатория — трябва да се работи, опити да се правят, да се коригира.

Сега аз се обръщам към учениците, обръщам се и към вас, братя ви наричам, но не за да ви привлека, не ми е целта това — и казвам: Излезте от вашите дуп-

ки, изложете се на тази светлина, която иде от природата — този Бог на Любовта, — допуснете тази светлина да проникне вътре във вас! Допуснете я да проникне, направете един малък опит. Ще кажете: Какво може да направи светлината? — Много работи може да направи. Ще ви приведа един факт между многото други факти. То е следният: Имаше едно момиченце в Княжево, което във време на сраженията, на недоразуменията, които имаха българите през 1918 год., пострада от попадането на едно парче шрапнел в ръката му. Лекарите направиха 5—6 операции, но не можаха да извадят шрапнела и най-после решиха да му отрежат ръката. Идват домашните му при мене и ме питат: Какво да правим? Понеже зная какъв е ефектът на слънчевите лъчи върху желязото, казвам: Нека излага ръката си няколко месеца на слънце по 3 — 4 часа на ден. И наистина, един ден след 3—4 месеца последователно излагане, желязното парче шрапнел се показва навън, падна и детето се освободи. Туй дете оздравя, това може да го проверите. Слънцето произвежда електричество и магнетизъм и с това постепенно прави най-добрата операция. Ако бяха казали това на лекарите, те нямаше да повярват. Защо да не се оставим на слънцето, да направи най-хубавата операция и да ни излекува? Защо да не се оставим на любовта да се прояви? А сега ще пишем закони: Да не крадеш, да не лъжеш. С такъв отрицателен морал аз не се занимавам, а казвам: Ще любиш, ще обичаш истината, ще бъдеш мъдър, ще бъдеш добродетелен, справедлив, щедър, снисходителен, ще се самопожертвуваш за другите. Туй препоръчваме ние, не какво не трябва да правим, а какво трябва да правим. И като казваме как да любиш, имаме начин за любов. Ще ви приведа един окултен разказ. Един вълк се явява при овцете и им казва: Ние се реформирахме вече и можем да живеем с вас по братски. Ние с вас ще се примирим. В нашето съзнание туй се реши. Решихме и свършихме. И аз съм един делегат от вълците и отсега нататък заедно ще живеем. По едно време той се влюбил в една млада овца и ѝ казва: Аз съм силен, имам опитности в живота, с мене ще живееш добре, мога да се боря, ще те защитавам. И тръгва тази млада овца след него. Един ден добре живели, минали два,

три дни добре, на четвъртия ден той огладнял и казва: Аз трябва да те изям, за да живея.

И вашият морал сега издържва изпит само за 3 — 4 дни. Дойде ли четвъртия ден, казвате: Ние ще ви изядем. Е, какъв е този морал? Всички казват: Ние не трябва да бъдем овци. Не, като овците, ще бъдем, защото всичко, което носим, все овците са го дали. Благодарение на тях ние имаме и мляко, и сирене, и вълна. Да, като овците ще бъдем, разумни овци. И аз бих желал такива овци да бъдем — да служим на закона на самопожертвуването. Не мислете, че овците не са умни. Колко са по-умни от нас! А ние много умни се мислим, културни хора се мислим! Нека признаем този факт. Аз уважавам ония волове, които орат на нивата. Те са свещени волове; те орат на нивата, а господарят им ги бие в дама; те пъшкат, но се покоряват, седят покорно. Герои са те! А вие казвате: Той е вол, може да издържа тия страдания. Но благодарение на тия волове ние живеем. Тогава де е нашата култура? Вие, които се мислите културни хора, знаете ли колко милиона волове, овци, кокошки, патици са станали жертва за вас? Един богат търговец в София подарил за нещо 10 000 лв. и пишат името му във вестниците, а една овца, която дава живота си, стои много по-високо от тоя богат човек, разбирате ли? Това е морал, това е благородство! Свещеникът отива да прочете една молитва на главата на някой болен и казват: Много хубаво направи. Нищо не е направил. Той пожертвувал ли е живота си като онази овца? Христос не дойде да създаде духовенство в света. Той дойде да създаде служители на човечеството, да служат по любов на Бога. Те трябва да бъдат образец на любовта, на честен живот.

Аз съм готов със съвременното духовенство, с нашите братя, владици и свещеници, да разменя мисли. Ще се качим с тях на Мусала, аз ще ги поканя на една братска разходка. От всички ще има — дякони, свещеници, архимандрити. Ще излезем на Мусала. Първо ще отидем към Бистрица, ще вървим полека, ще си говорим по братски, после ще минем през долината на Марица, през „Рилската пустиня“, ще вземем южния край и като се качим горе на Мусала, там, на 3000 м височина, ще обмислим и ще разрешим въпроса, какво

да бъде православно духовенство. Този въпрос само на Мусала ще можем да го решим; а не тук долу, в Търново. На Мусала съм готов братски да се разговарям с тях. Няма да им се смея. Ще им кажа: Братко, само тук, на тоя чист въздух, колкото сме по-близо до Бога, толкова по-добре ще може да разсъждаваме здраво, смислено по тия въпроси за Бога. Ще кажете: Той иска да излага владиците. Аз ли ги излагам? Те сами са се изложили. Ако те не живеят добър, честен живот, те са се изложили. Ако аз не живея добър, честен живот, сам съм се изложил. Няма нищо скрито-покрито. Всяка болест в света ще се прояви по какъвто и да е начин. Всички болести в света не са ли израз на моралната поквара, която съществува вътре в човешкия организъм? Лекарите не могат да насмогнат на тия болести, но не е там въпросът.

Между нашите приятели има много, които са приели начина на лекуването на природата. С топла вода и картошки се лекуват. Един наш приятел беше болен, взел рициново масло, не му действа. Слушай, казвам му, в $\frac{1}{2}$ час ще изпиеш 5 — 6 чаши топла вода. И наистина, след няколко часа настъпи реакция. Тук е сега този приятел. Ще употребим тоя метод. Един най-първо трябва да даде очистително на болния и после да му даде лекарство. Ако даде лекарството преди очистителното, туй лекарство не е ефикасно, не действа. Аз правя аналогия. В съвременното общество има много недъзи. Как ще приложим туй лекарство на любовта? И то с доза се дава. Да не мислите, че тази любов всички хора еднакво могат да я разбират? Не, любовта е една сила, тя се проявява във физическия свят по един начин, в умствения — по друг начин, в духовния — по трети начин. Има си закони. Някой казват: Кажени как!

Преди години, когато правех френологическите изследвания — измервах черепите на българите — дойде един студент, казва ми: — Господин Дънов, искам да зная на какво се основават тия ваши наблюдения и изследвания? Казвам му: — Трябват най-малко 11 години, за да научиш това. — Е, не може ли сега? Искам да го приложам в практическия си живот, да се ползвам. — Не, сега не може, като изуча всички тия данни, тогава ще изнеса пред света нещо завършено. А сега,

това, което имам, то са откъслечни данни, има неща, които липсват. Това обаче ни най-малко не показва, че учението не е вярно. Я вижте онези хора, които имат дългнести лица, очи черни, живи, не са ли активни? — Защо? — Черният дроб в тях има преимущество, той е развит като динамическа сила. Вземете онези хора, които имат валчести лица, като месечина, в тях стомахът е развит, те обичат да си похапнат, да си попийнат, и като ядат, от тях по-добри хора няма, и казват: Тъй разбираме света. Господ го е създал да ядем и да пием. Има други хора, които са интелектуални, те се занимават с отвлечени въпроси и затуй тяхното лице се различава. Значи природата си е турила отпечатък, тя си има свой език, свои закони. Когато някой път аз загатвам, че човек може да чете по канарите, както геолозите четат по кловете, по растенията, това значи, че има други начини за изучаване на природата, само че трябва големи наблюдения. Ние можем да изучаваме кои са причините, които са поставили българите в туй безизходно положение. Това е един резултат не от 1 — 2 години, а отпреди 2000 години. Оттогава е станало това. Следователно, сега се завършва един цикъл и българите се намират в началото на пътя, отдето са направили отклонението, и пак ще дойдат да хванат правия път. Как да хванат тоя прав път? Тоя прав път е пътят на онази съзнателна любов, в която мъдростта трябва да владее законите. Майката трябва да знае как да отглежда своето дете; учителят трябва да знае как да възпитава своите ученици; свещеникът трябва да знае как да служи на своите пасоми; съдията трябва да знае, как да решава своите дела. Трябват методи, за да се изправи животът. Преди всичко ние трябва да имаме един честен и почтен живот, защото въвн от това никой не се е родил нито свещеник, нито учител, нито съдия. Ние се раждаме разумни същества като хора, които трябва съзнателно да работим. А при сегашната култура аз ви казвам: Ако и занаят живее според нея, добро бъдеще не ви очаква. Туй не казвам само аз, тъй се произнасят всички учени хора в Европа, няма да цитирам техните имена. Съвременната култура е осъдена на смърт, ако тя не се видоизмени в своя път. Ако духовенството не се пробуди да съзнае своите грехове, ако учителите не се научат да

прилагат правилно законите на възпитанието, ако управниците не изменят законите на управлението, да съзнаят, че са правили грехове — никакво бъдеще не ви очаква. Покаяние, покаяние трябва! Всички трябва да се покаят, но не с вретиче на главата, а да признаем, че делата, които нашите деди са натрупали, не са в съгласие със законите на природата, и да ги отменим.

Това изисква новият живот. Новият живот и той си има своите физиологически проявления. Има вече нови хора, типове от новото поколение, които са се родили в Америка. Хора на новото поколение има във Франция, Германия, Англия, но най-вече ги има в Америка. Физиологически тия хора се отличават от другите. Сега нямам време да ви обяснявам това. Има съчинения, в бъдеще може да се пише за новите типове.

Ние идваме в Търново, за да създадем на търновци една благоприятна атмосфера. Защо съм избрал Търново? — Аз съм го избрал като един център, дето земните влияния на България се срещат и може да се подобри здравословното състояние на българите. Целта ми не е да се увеличат моите съмишленици, а да могат мозъците на българите да станат нормални, да се образува една мека атмосфера и при това да се подобри положението на техните ниви, за да раждат повече жито. Това имам предвид. Казвам: Аз ще направя един опит с българите и той ще бъде следният: На духовниците казвам, че за опит, една година ще ви оставя да действувате вие на българите, а после ще действувам аз една година и ще видим кога ще има повече плодородие. Тъй е казал Господ: дето има любов, и земята повече ражда; там, дето има любов, и лозето повече ражда, и крушата и всички плодове повече раждат. Любовта е мощна сила, която може да действува в природата и тази природа отговаря на любовта. Но любов безкористна! Туй е опитът.

Сега, ако дойда да изпъдя свещениците и да туря моите хора, моите съмишленици, да венчават и да кръщават, и те ще се оцапат като тях. Не искам да замествам никого. Нека свещениците вършат своето в църквата си, тя е техен дом и те носят всичката отговорност. Даже ще им дам всички наставления. Ние

нямаме желание да заемаме чужди места, а искаме да изпълним своя дълг към човечеството, към младото поколение. Вие като хора идеализирате всичко. Може да обичате народа си, уважавам ви, но вашата любов трябва да бъде разумна. Казват някой път, че майките от любов удушват децата си. Някой път и държавите със своя патриотизъм погубват народа си. Разумен трябва да бъде човек. Разумният човек не трябва да бъде алчен. Силата на разумния човек се ди в самия него. Щастието ни е скрито в това, което носим в себе си, а не отвън. Някой ще каже: С това знание, което имам, навсякъде в света мога да отида. И аз мога да кажа: С това знание, което имам, навсякъде мога да отида — и в Англия, и в Америка мога да живея. — Защо? — Разбирам живота, разбирам природата. Сега съм дошъл в България.

Много пъти съм казвал, аз мога и на друго място да работя. Ако не ме искат българите, казвам, другаде ще отида. Ако българите мислят, че аз нося зло на България, че искам да я разруша, казвам: ако мислите тъй, че аз ви желая злото, че не мисля за вашето щастие, аз съм готов да напусна дома ви и да отида другаде. — Нямам нищо против. Но ако моето присъствие ви носи благословение и ви прави свободни, да не пострадате като народ, не изпущайте случая. Аз ви казвам: Зная, имам знания, опитност имам, но трябва време, имайте търпение, във вестниците не пишете, чакайте, опитайте. „На лъжата кратката са къси“, казва българската пословица. Един ден историята ще се произнесе. Какво ще се произнесе историята? Ако едно дело е Божествено, то ще успее. Това дело, което ние поддържаме, ако е вярно, земята с главата надолу да се обърне, то ще успее, то е дело на Любовта.

Иде вече една възвишена култура на любов, любов, която ще свърже всички народи, любов, която ще свърже всички индивиди, всички майки, всички приятели, от най-малките до най-големите, и между хората ще настане братство и равенство, но не само между хората, а и между животните. Туй иде и ще се наложи. Ако е за теории, социалните науки съдържат такива теории за подобрене на обществото. Всяка партия в България си има своя програма. Те

хубаво правят, правят опити и аз ги уважавам. Някои опити дават резултати, сполучливи са, а други са несполучливи. Принципиално те са до някъде прави, но методите им са криви. Вземете комунистите, те искат братство и равенство. И християнството иска същото. Принципите им са верни, но по какъв метод ще се приложат те, чрез насилие ли или с любов? Те мислят, че по мирен начин, богатите не искат да си дадат парите. Не, всеки богат ще отвори касата си и ще каже: Братко, тия пари са общи, ще си ги разделим. Иначе насилието ще дойде.

За този глад, който настана сега в Русия, аз преди две години им казах, че ще им дойде. И сега седем милиона хора умират от глад. Знаете ли защо дойде този глад? — Поради опази анархия в руския ум, който се раздвои и предизвика силите на природата. Искаха да въведат ред с насилие и по такъв начин почнаха да се избиват взаимно. Биха се, изтезаха се и досега дадоха седем милиона жертви, а може и десет милиона да измрат. Мислеха да възстановят с оръжие свободата си, но те трябваше не с оръжие, а както им казваше Толстой — с любов. — Не противи се злomu — казва Христос. Как тъжуват това свещениците? Болшевиците сега са турени да действуват с оръжие. Свещениците казват: Всяка власт е от Бога. Ами болшевишката не е ли от Бога? Не, ние казваме: Всяка праведна власт е от Бога дадена. Там, дето болшевиците са праведни и прилагат добри дела, те са прави, там дето прилагат насилие, не са прави. И в България е същото: Ония, които прилагат добри методи, прави са, а другите, които не прилагат добри методи — не са прави. Тъй седи принципът. Утре може да се народят и анархисти! Някои ще кажат: Той говори против държавата. Не, вие сами говорите против държавата. С вашите криви методи вие сами ще станете причина да се народят анархисти. Знаете ли, ако в България настъпи неурожай, какво ще стане? — Ще дойде глад. Знаете ли какви разбойници ще се появят? Този глад ще направи всички хора разбойници. А какво е гладът, знаете ли? Какви ужасни инстинкти за отмъщение се събуждат у човека!

И тъй, с новия живот, за който говорим, ние ис-

каме да спасим света от една катастрофа. Един американец предсказва, че в Европа ще избухнат 70 вулкана и по-голямата част от Европа — Югославия, Австрия, Унгария към Будапеща, ще потъне. Това цитирам само за курьоз, тъй казва американецът. А пък аз казвам, в света иде една катастрофа, поради безумието на съвременните хора, една социална катастрофа иде, която ще произведе сътресение в мозъците на хората и те ще полудяват. Болка изпълва сърцето ми, когато виждам хиляди жени и моми, които продават честта си за хляб! Те са наши сестри. Е, духовенството казва, че аз развращавам хората. Ами тези хора аз ли ги развратих? Аз идвам да им покажа правия път, да им покажа начин да се спасят. Те са ваши синове и дъщери. Туй не са хиляди и десет хиляди души, туй е едно грамадно число момичета и момчета, които не вървят в правия път. И сега старите, вместо да им покажат правия път, постоянно реагират и спират колата. Но тия кола ще се счупят! — Тогава какво да правим с младите? — На тях трябва да препоръчате Божествена Любов, да им покажете как да любят. Добър пример им покажете! Какво похубаво има от тази любов? Знаете ли какво ме застава да остана в България? То е тая любов. Ако нямах тая любов, аз никога не бих седял в България.

Преди години градоначалникът в София ме вика и ми казва: Научавам се, че обичаш да попишваш, да постискаш ръцете на младите жени. Приятно ли е това? Че какво има от това, ако стисна ръката на едного? Ако ти влезеш в една чиста вода и си нечист, това ще те оскверни ли? Но ако ти влезеш в един нечист поток, ще се изцапаш. Ако съм чист, никакво престъпление не върша. Аз бих желал да дойде един, когото аз съм опетнил или опорочил. Готов съм 10 пъти да ме разпънат заради него. Мъж или жена, ако някому съм направил най-малкото зло, ако кажат, че аз съм опорочил или ума, или сърцето, или волята им, аз съм готов да пожертвувам всичко. А във вестниците пишат туй било, онуй било. Но мене вестниците не ме смущават. Мене не ме смущават вестниците, защото за нас има други вестници. Христос казва: „Радвайте се и веселете се, когато заради Господа кажат някаква лъжа за вас.“ — Защо да се радваме? —

Защото има друго едно обществено мнение в света; то е общественото мнение на съзнателната любов, на всички добри хора, които живеят на земята. Аз наричам тия хора светии, а източните народи ги наричат адепти, наричат ги още учители, ангел-хранители. Аз ги наричам, Големите Бели Братя на човечеството. Аз бих желал да имам тяхното добро мнение. И аз ги познавам, познавам ги като хора, и сега църквите трябва да знаят, че те им дължат. Те ще кажат, че на Христа дължат, че Христос е глава на църквата. Христос е глава на Бялото братство. Ще кажете: Христос е горе на небето. Христос не е на небето. Ние виждаме работите другояче. В заблуждение не ходим. Христос какво е казал? — не на мене, на много други. Един среща Христа и Го пита: Учителю, какво казваш? Ето какво казал Христос: Моите служители в църквата, които ми палят толкова свещи, които ми изгарят толкова тамян, които ми четат толкова молитви, не вършат моята воля, не са приложили моя закон, не са хора на Бога. И прибавя: Аз трябва да дойда втори път на земята, да коригирам. И сега иде Той да коригира, но няма вече да Го разпъват! Защо няма да Го разпъват? — Защото държавните мъже са напреднали и са се заели да извършат това, което духовенството трябваше да извърши. Държавните мъже в Англия, в Америка, в Германия и в България са напреднали повече от духовните хора, по-добре схващат нещата.

Сега аз се обръщам към вас. Топло е днес, нали? Какво нещо е топлината? Туй изпотяване, което имаме, то е хубаво, отварят се нашите пори, всички нечистотии трябва да излязат, дишането става по-добре. Вие страдате. Но какво нещо са страданията? Те са признак, който показва, че вие сте се отклонили от правия път. Като премахнем препятствията, страданията ще изчезнат. Новият живот трябва съвършено да скъса връзките със стария. За някои трябва съвършено да се скъсат. Аз обуславям този закон тъй: Когато майката е заченала детето си и то скъса връзките на първия месец още, опасно е, смърт има; ако скъса връзките на втория месец, опасно е, смърт има; ако скъса връзките си на третия, четвъртия, петия, седмия месец, опасно е; но ако туй дете е стояло 9 ме-

сеца, непременно трябва да му се отреже пъпът. Аз със своя нож искам да прекъсна тази нишка. Това не е ли право? Ако не скъсам нишката, и за майката, и за детето е лошо. Ако кажа, жените да помятат, то е друг въпрос.

Следователно, ние разумно искаме да скъсаме тази стара нишка. И сега казват: Христос тъй проповядва, иначе проповядва. Какво проповядва? И тогава не Му вярваха и сега не Му вярват. Тогава Той казваше: „Иде час, когато истинските поклонници ще се кланят в Дух и Истина, а няма да се кланят нито в Йерусалим, нито в Самария.“ Туй аз го тълкувам: „Йерусалим, това са всичките съвременни религии, Самария, това е светът на науките и изкуствата, а само в Дух и Истина ще се молят навсякъде. Всеки човек да бъде свободен, да се покланя на Бога тъй, както намира за добре, и неговото поклонение да бъде благословение за другите хора. Не казвам, че трябва да излезете от църквите и да се разрушат те, а казвам: На онези, които са в деветия месец, непременно трябва да се отреже пъпът. За другите пък, които са на 2, 3, 4, 5, 7, 8 месеца, т. е. които още не са се родили — да си стоят в църквата. Всичко трябва да бъде разумно. Аз не съм и против училищата.

Новият живот, това са ред принципи и методи. Той е като една лаборатория, в която има научни методи и всяко нещо иде на своето време. Вие орете — на време орете, жънете — навреме жънете, сеете — на време сеете. Но мислете, че на всяко време може да възпитавате. И за възпитанието има специално време; за прилагането на новите методи също има специално време. Не се ли използва туй време, никакви резултати няма да се добият. За тези нови методи ще се издадат нови книги. Нали има учение на Кнайпа за водолечението, а други лекари имат свои методи. Някои лекари и те се оплакват, възмущават се от едно, от друго. Не, и съвременната медицина трябва да прогресира, трябва да се приложат новите методи и в нея. Едно лекарство, един метод не трябва да дава само 10% резултат, а най-малко 90%. А сега вие казвате: Вярвайте в Бога.

Какво се подразбира под думите „вярвайте в Бога“? Аз казвам: Само високо интелигентният човек

може да вярва. Това е обосновано на математически закони. Само интелигентният човек може да разбере причините, защо е създаден светът. Само на такъв човек можеш да кажеш защо е създаден светът. А ние казваме: Защо е вярата? Вярата е само за умните хора, а понеже ние сме оставили вярата само за глупавите хора, затова нямаме резултати. На младите хора казват: Не ви трябва вяра. Вярата е един принцип, необходим за човешкия интелект. Тя трябва да бъде подкрепа в света и с нея младежът ще победи всички мъчнотии и препятствия, които ще срещне във физическия, умствения и духовния живот. Ако има силна, непоколебима вяра, със своята мисъл всичко ще може да постигне, да победи.

И тъй, новият живот сега хлопа при вас. Той иде отвънка, както слънчевите лъчи. Ако във вашето съзнание, за една година само, а не за цял живот, вложите в ума си мисълта, че всички хора по естество са добри, че вие по естество сте добри, че майка ви е добра, баща ви и пр., не че сте родени добри, но че по естество сте добри, тогава ще се измени и вашето схващане за живота. Може материалът, от който сте създадени, да не е добър, то е друг въпрос, но онези сили, които функционират, които имате във вас, са добри, копнежите са добри. Кой от вас не иска да бъде разумен, учен, почтен? Всички искате да бъдете такива. Следователно, ние трябва да влезем в общение с разумния свят, и то по разумен начин: социалистите по един начин, религиозните — по друг, търговците — по трети начин. В края на краищата, когато съзнанието на всички хора се развие, всички ще имат едни и същи методи. Какви ще бъдат тези методи? Те ще бъдат закона на самопожертвуването. Никой няма да иска да експлоатира своя брат или сестра. Като дойде брат му в къщи, ще му даде първо място, като дойде майка му, ще ѝ даде първо място, като дойде баща му, ще му даде първо място, като дойде приятелят му, ще му даде първо място. Това е да покажем всичката своя любов, еднакво безпристрастно. Това е то новият живот. Вие ще кажете: Това нещо приложимо ли е? — Приложимо е, но трябва да знае човек как. Онзи цигулар, който знае как да свири, ще може да свири, но ако не знае, не ще

може. Онзи, който знае как да държи четката си, ще може да рисува, но ако не знае как да си служи с нея, не ще може да рисува. И аз ви казвам, че единственият Господ, който остава, то е Любовта, която иде сега в света. Една велика сила иде в света и вие не-съзнателно ще се измените. И тази Любов ще дойде и ще смъкне всичко от вас, и вие ще се измените. Един ден вие ще се събудите и ще разберете, че умът ви се е изменил. Някой път човека също го изменят. Ако е много упорит, набият го и упоритостта му изчезва. Имаш неверие, но дойде някоя велика сила и го измени. Единственото нещо е да възприемем Любовта. Само Божествената Любов е, която ще ни спаси. В тази Любов ще се облечем, тя ще ни даде простор и свобода.

А вие казвате, че единственото нещо, което може да ни спаси, е: „Повярвай в Господа Исуса Христа, и ще бъдеш спасен ти и домът ти“. Не, трябва да възприемем всички Любовта, която може да ни спаси. Само Божествената Любов може да ни спаси. Ако духовенството, т. е., владиците и свещениците, започнат да проповядват тази Любов, аз съм първият, който ще ги поздравя. Всеки духовник да ходи от дом в дом в България да проповядва не що е „дъновизъм“, какво може да донесе „дъновизмът“ и какви методи да употребят против нас, а какво може да донесе слънчевата енергия, светлината и топлината, какво може да донесе любовта, как да възпитават майките и бащите. Нали имаме любов, ще кажете? Нека свещениците викат народа и го питат: Искате ли да стои Дънов в България, или не? Ако народът гласува, че не иска, аз съм готов да напусна България, нищо повече. Тогава ще кажа на всички мои ученици: Върнете се в православната църква. Но, докато народът не се произнесе, аз ще стоя тук. Какво говори духовенството за мене, туй не е меродавно, а каквото говори българският народ. Тоя народ създаде свещениците, а не свещениците създадоха българския народ. Следователно, българският народ каквото говори, то е важно.

Тогава аз бих желал с тия свещеници да направим един опит: да тръгнем от село на село, аз само ще лекувам, няма да говоря, а те нека да проповядват и да видим, какви ще бъдат резултатите. Аз ще оставя

българинът пак да си е българин, няма да го изменя.

Аз искам да събудя тази Божествена вяра у българите. Те религия имат, но вяра нямат, изгубили са я. Българинът е практичен. Той казва така: Този човек защо работи, за пари или без пари? Ако работи за пари, тази работа лесно се разрешава, но ако работи без пари, тук има нещо. Щом работи без пари, той започва да изучава. Българинът е практичен. Туй е практическа философия в живота.

Ние не искаме никакви спорове, но на опит можем да приложим това учение. Аз не съм се изказал по всички въпроси. Това не са твърдения, а приложение на ред принципи и закони. Аз съм опитал туй учение и има резултати. Нека опитат тези закони и принципи и после ще видят. Ако не дадат добри резултати, нека ги оставят. Ако учението е фалшиво, то утре ще умре, но ако то е учение на живата природа, на живия Господ на Любовта, на Божествения закон, няма да умре. Това учение е твърдо като диамант, а не като желязото и гранита. Ние носим в нашето учение една диамантена воля, а не желязна, не гранитна. Това е здраво учение. Диамантът надминава всички тела по твърдост. Аз наричам туй учение диамантено — учение на Божествената Любов, да съзнаваш в дадения момент, че имаш един противник, да го обичаш, а не да искаш да го унищожаш. Ние трябва да бъдем толкова благородни, както във времето на пруско-френската война един французин минава и вижда един германец паднал в един трап. Французинът взима пушката му, подава я и му казва: Отдалечи се на 200 — 300 м, аз ще те чакам, иначе трябва да те застрелям. В един французин има такова съзнание, че казва на неприятели си: Иди настрана. А ние, религиозните хора, които все за Бога говорим, за Божествената Любов, сме готови да си извадим очите един на друг. Какви са тия религиозни хора? — Евангелисти, православни! Много хубаво, но де ви е любовта? Любов, любов се иска! Изисква се тази любов да не бъде само в църквата, а да прониква във всички домове, в майките и бащите, и да почувствувате всички тази топла струя.

Казвате: Елате в църквата. В коя църква? Църквата, това сме ние, живите хора, нашите умове и сър-

ца. Можеш ли да ме приемеш в твоето сърце — в твоя дом — аз ще дойда, но в твоята каменна църква не мога да дойда. Това казвам само за разумните от вас, които разбират. Тъй трябва да разбираме закона — трябва да се даде свобода на младото поколение, да му се каже, че само един Господ остава в света; Той е Господ на Любовта за млади и за стари и за учени и прости, за всички. Тази Любов омъротворява всичко в света; тя почва да действа. В нея всички хора стават, оживяват и възкръсват. И сега иде ден на възкресение. За кои? Аз поздравявам младото поколение, те ще възкръснат. Аз на младото поколение ще дам всичкото свое съдействие, с тях съм едно. Аз съм с младото поколение, момичета и момчета, които имат стремеж към Бога, които имат любов. И със старите, които имат същия стремеж и същата любов, и с тях съм, но с онези, които нямат тази любов — скъсвам. Аз поздравявам младите ученици, всички ги поздравявам с този Господ на Любовта. Идете и воювайте с оръжието на Любовта! Няма по-голяма сила от нея! Победата ще бъде ваша: победата, която ще даде светлина, чистота, свобода, мир и в бъдеще ще дойде едно ново поколение, нови типове и домовете ни ще бъдат отворени за всеки брат или сестра. Няма да има: Колко да се плати? — По 150 лева за едно спане. Е, сега колко българи могат да дадат 150 лв.? Всичките домове трябва да бъдат отворени за бедните, т. е. не казвам само за бедните, но за онези, които имат съзнание в себе си да помагат на тия наши братя и сестри. Аз съм имал случай да идват при мене млади момичета, да плачат и казват: Какво да правим, погиваме! Отговарям им: Идете в църквата, свещеници има там. — Но те не помагат. За туй младо поколение трябва да се загрижим, да се замислим. Ние трябва да очистим това, безчестие на България. Но ако не ми дадете възможност да сторя това, безчестието ще си остане. Ако ми дадете възможност, туй младо поколение ще го въздигна, ще му дам философия, знания и начин за работа — не калугери, монаси да ги направя, а художници, музиканти и поети и работници да служат на Бога във всички области на науката да бъдат посветени, и в екскурзии ще участ-

вуват, а не да казвате, че съм се оградил с тия хора. Нека дойдат всички!

- Ние и тук, в Търново, правим сега опит. Казват: Молите се. И туй считат чудно! Елате да видите! Ние правим най-малките микроскопически опити. Засягаме опити от физически характер, от умствен характер и от духовен характер и ги превръщаме. Туй е една сложна задача. Ние знаем законите. Вие нахвърляте лоши мисли върху нас, но ние сме оградени с диамантена стена! В тези вълни, които ние произвеждаме, нищо не може да проникне. Една невидима стена имаме, която спира злото. Онези вълни, които ние произвеждаме, са толкова силни, че всичко могат да пометат.

Ние искаме да дадем подтик на ония паднали души, които са в отчаяние, които страдат и са готови да умрат, искаме да им кажем: Братко, не бой се, има един Господ в света, ние сме готови да дойдем на помощ, идем, дръжте крепостта, победата ще бъде ваша. Ние искаме на страдащите да помогнем, а след това на онези, които не страдат. На тях трябваме ние. Това сме ние.

Можете да кажете, че ние сме богомили. Ние сме служители на Бялото братство, искаме да изпълним Христовия закон, който Той положи преди 2000 г. И сега Той иде пак в света. Как ще Го посрещнем? Аз искам всички наши братя, свещеници, всички да се облечете в любовта. Махнете това предубеждение, приемете Христа! Аз бих желал този Христос, на кого вие служите, да Го приемете, да ви се усмихне и да бъде доволен от вас. Аз съм ясен. Казвам: Ако Христос сега дойде в България, ще бъде ли доволен от българите, ще бъде ли доволен от синодалните старци, от църквата? Ще бъде ли Той доволен от тях, които решили, че господин Дънов се самоотлъчил от православната църква? Че и те самите не са още православни, те са схизматици, а мене ще отлъчват! Католическата църква може да ме отлъчи, не православната църква. Ами ако аз съм една нишка, която носи това Божествено учение, и ако вие скъсате тая нишка, какво ще спечелите? Вие ще изгубите вашия идеал, както го изгубиха преди 2000 години и евреите, които отхвърлиха учението на Христа. Днес те изпра-

вят вече своята погрешка, и няма да остане народ на земята, който да не се преклони пред тази истина и да не я приложи. Сега и вие, българите, колкото по-рано възприемете това учение, толкова по-добре ще бъде за вас.

*

Учителя е изнесъл тази беседа на 19 август, 1922 г. в читалище „Надежда“ в гр. Търново.

МИРОВАТА ЛЮБОВ*

Предмет на моята беседа ще бъде мировата любов. Аз употребявам тази дума в малко по-обширен смисъл, отколкото обикновено се разбира. Може да запитате: Какво общо има с нас мировата любов? Отговарям: — Същността на живота — това е мировата любов. Любовта е, която носи условия за живота, тя е главният стимул на земята, т. е. идеал, към който всички се стремим. А самият живот пък, за да се изрази в пълнота, подразбира свобода на действия. Той се развива в четири посоки: в обществена, политическа, културна и духовна. Това са области на една и съща реалност. Под думата любов аз не разбирам онази обикновена любов, която изгасва като въглен във водата; то не е любов. Истинската любов е въглен, който никога не изгасва. И който разбира смисъла на този жив въглен, той е разбрал смисъла на земния живот. Затова именно и древните мъдречи, и старите алхимици са се стремили да изучат и са схванали същината на този жив въглен. Ония, които не са запознати със свойствата му, казват, че любовта изгаряла човека. Да, има предмети, които изгарят, но има пък и такива, които не изгарят, както има метали, които се окисляват, и други, които не се окисляват, т. е. горят, без да изгарят, и затова ги наричат „благородни метали“.

Вие може да ми зададете друг въпрос: — Какво ни интересува нас някакъв си идеал, когато се намираме в такива лоши условия на живот? Но аз пък ще ви попитам: Можете ли да докажете, че действително условията на живота са лоши? То е само предположение. В живота има толкова лошавини, колкото и добрини, толкова падания, колкото и ставания, толкова загуби, колкото и печалби. Едните и другите ус-

* Първо издание — 1922 г., второ издание — 1947 г.

ловия, в края на краищата, се уравнивяват. Туй, което наричаме лоши условия в живота, то е наше субективно схващане — човешко умуване. Хората казват, че човечеството днес боледува, но аз възразявам: Болестите са анахронизъм, нещо-преходно, което зависи от самия човек, защото той има толкова възможност да бъде здрав, колкото и болен. Болестите не са нищо друго, освен упътване за изправление; защото човек започва да се развива само тогава, когато се противодейства на неговата воля. Туй може да се провери винаги в живота. Всички велики хора са страдали и страданията именно са били стимул за тяхното повдигане. Ония обаче, които не са имали никакви спънки, а, напротив, са имали удобства, са останали назад.

Съвременните хора искат да бъдат богати, но трябва да направят избор, защото има два вида богатство: богатство, с което може да ги спуснат в дълното на морето, и богатство, което ги въздига. Ако се намерите на някой океански параход като „Титаник“ и носите раница с 40 кг злато, а до вас стои друг, който няма такава тежест, кой от двамата има възможност да се спаси, когато параходът почне да потъва — вие ли, който носите раницата със злато, или онзи, който е без такава? Сами си отговорете. Думата „злато“ аз разбирам в много по-обширен смисъл, отколкото обикновено хората му дават. За мен златото е емблема на знание — да разбираш ония закони, чрез които може да работиш в света, да владееш природните сили, да ги направляваш така, че да бъдат полезни на тебе и на другите. Ще рече, знанията, които имаш, да не се окисляват, да не изгарят, а да се запазят и използват за добро.

Ще ви представя един окултен разказ. Някога в едно царство всички граждани и гражданки живеели щастливо, живеели братски и били щастливи, понеже техният цар не бил женен. Гражданите се заинтересували: Как тъй нашият цар да стои сам — да му намерим някоя красива мома, да го оженим, за да имаме наследник в бъдеще, защото другояче нашата държава ще пропадне. Избрали най-красивата мома и венчали младия цар за нея. Тя родила две дъщери, едната толкова красива, че привличала всички с хубостта си, а другата толкова грозна, че всички я отбяг-

вали. Но нещастieto било там, че когото от поданиците поглеждала красивата дъщеря, заболявали го очите, когото пипвала, осакатявал, когото срещала из пътя, при разходка, здрав не се връщал дома, и така осакатели всички поданици. Като излизали обаче грозната сестра, когото погледвала, оздравявал, и на когото полагала ръка, излекувал се. Вие ще речете, че това е само разказ, че не е действителност. Не е разказ, а самата действителност — това е сегашният живот. Вашият син — целомъдрен, честен, погледне някоя красива мома, веднага неговият характер се изменя — умът му потъмнява, сърцето му се извращава, защото красотата стимулира само външната проява на човешкия живот, т. е. чисто физическата му страна. Искате да бъдете красиви, да бъдете богати, да бъдете силни и т. н., но аз ви питам: кой красив, кой богат, кой силен човек досега не е умрял?

Някои ще възразят: С вашите идеи хората гладни ще умрат. Ами вие с вашите няма ли да умрете? Бих желал да видя някой, който не умира в едно или друго направление. Не само умират, но някои и погиват. Друг иска да стане добър, за да не страда. Не, колкото си по-добър, толкова повече ще страдаш. — В какво се състои тогава разрешението на въпроса? — ще попита друг. — Само в това, че добрият знае защо живее, знае защо страда и умира, а лошият не знае това. Това е разликата. Не мислете, че смъртта е нещо естествено, в реда на самата природа. Било е време, когато човек е бил безсмъртен. И ние можем да не умираме. Но знаете ли в какъв смисъл употребявам думата „да не умираме“? В смисъл да не грешим. Човек, който греша, всякога умира. Умираме, защото нашите деди, прадеди са грешили, и ние постоянно грешим, защото носим резултатите на своите минали прегрешения, което източните народи наричат карма или закон на причините и последствията. Тия причини засягат не само отделния човек, но и обществото и цялото човечество в неговата съвкупност. Като ви говоря това, аз имам предвид една велика истина, която може да проверите всички. Не говоря за теория, а за опит. Учението, което проповядвам, мога да го подложа на жив опит.

Днес хората се запитват: Ти вярваш ли, или не

вярваш? В света всички хора вярват. Не съм срещнал човек да не вярва; само че има разлика във вярванията. В онова царство, за което ви говорих, че хората са страдали от красивата царска дъщеря, явил се един велик мъдрец, който носел една ябълчна семка и им казал: Аз ви нося лек против вашите нещастия. От тази семка израства дърво 10 метра високо, дава сочни плодове, които тежат по половин килограм, и всеки, който яде от тях, няма да бъде заразен от погледа на царската дъщеря. Това е дървото на живота. Хората не посели семката и не дочакали плод, но взели семката и един на друг я предавали и казвали: Чувате ли, тази семка, ако се посади, израства такава и толкова голямо дърво и дава сладки плодове по половин килограм, които лекуват болни. Всички почнали да говорят за семката и все вярвали в целебните свойства на нейните плодове. Най-после изгубили семката и почнали да казват, че това, което се говори за нея, е невярно и глупаво. Може ли да съществува толкова голямо дърво и да дава такива плодове? — Лъжа е. И престанали да вярват. Когато някой от сегашните хора каже, че не вярва, казвам: Приятелю, изгубил си семката. Ти можеш да бъдеш учен, сериозен човек, но нямаш ли в себе си тая семка — любовта, ще бъдеш подложен на хиляди страдания. Няма да се спирам да обяснявам какво нещо е религия. Това вие сами ще си го разрешите, защото сега ви говоря за любовта. Питам: Имаме ли ние тая семка? Кой от великите учени в миналия и сегашния век е донесъл тази семка? Някои ще отговорят: Христос я донесъл. Къде е, я да я видим? Исус Христос страдал, възкръснал, но я да видим плода на това страдание и възкресение. Изгубена е семката!

Ще продължа разказа. Този същият мъдрец се явил втори път в онова царство и казал: Понеже първия път вие изгубихте семката, сега няма да ви я дам да я предавате от ръка на ръка, но като намеря най-достойния гражданин, ще му река: Приятелю, ти имаш хубава градина, аз ще посадя семката, а ти ще я поливаш и паглеждаш и след 5—10 години ще имаш плодове, цяр за всички. Вие трябва да посадите тази семка и да се ползвате от нейните плодове. А първият плод на тази семка е любовта, която трябва да цари

между всички хора, безразлично от какво верую и от каква народност са. Те трябва да се издигнат по-високо от дома, обществото и народа си. Любовта трябва да обхване цялото човечество, понеже всички сме негови членове. То съставлява общ организъм и когато бъде добре нему, ще бъде и на народа, и на обществото, и на дома, и на отделния индивид и обратното. Не искам да засягам никак вашите възгледи. Моето намерение не е това. Говоря принципиално. И затова не искам да се бъркам в недъзите: обществени, политически, културни и духовни. То не е моята задача и то не разрешава въпроса. Когато вляза в един дом, в който хората страдат от глад, не трябва да им проповядвам, че Господ ще помисли за тях, и да ги оставя с тази мисъл. Няма да им кажа: Вярвайте в Бога, имайте упование в Него. Аз поддържам следния принцип: Да нося на гърба си винаги пълна торба с хляб, та като отида в някой дом, където хората са гладни, и видя, че се карат, да им кажа: Сложете трапезата и елате да ядем. Тогава ще се възстанови мир и спокойствие в дома. Съвременните хора имат превратно схващане за живота. Те казват: Да оправим обществото, света. Идеални работи, но как да възпитате обществото, своите синове и дъщери, политическите мъже, учителите, свещениците, проповедниците? Аз съветвам всинца ви да идете и проучите живота на пчелите — те ще ви научат как трябва да възпитавате. Когато искат да си създадат царица, те приготвят за нея особена храна, за работниците пчели друга храна, за търтеите друга. Пчелите умеят да уредят своя живот много по-добре от хората, които само мъдруват. Това не е упрек, но указание, че ние трябва да проучим по-нашироко природата, която стои пред нас и в която са вложени всички закони и образци за преуспяване. В мировата любов ние ще добием повишение на нашето съзнание. Да чувствуваш вибрациите или да слушаш гласа на всички страдащи хора и да им помагаш, то значи да помагаш на себе си, на народа си и на човечеството едновременно. Онзи, у когото се е пробудило и действа това чувство, който се е освободил от всички материални пречки, може да се проектира навсякъде в пространството и да помага на всекиго. Ще кажете: Как е възможно да помогнеш

някому, без да го пипнеш? На този въпрос аз задавам друг: Слънцето, което е далеч от нас 93 милиона мили, пипа ли ни със своите ръце? — Не. Само като погледне от такова далечно разстояние, всичко затрептява в природата, започва да расте и да дава плод. Някои казват: Да вдигнем ръка и да благословим. Хубаво, но като вдигнете ръка, трябва да дадете нещо така, както слънцето всеки ден вдига ръце над нас и изпуска енергия, сила върху болни и здрави същества. Ще рече някой: Какво ще се занимаваме със слънцето. Не ви казвам да се занимавате с него, но да го използвате. Ако някой е неразположен духом, да се попече на слънце; ако е изгубил своята енергия, да се изложи на него; ако е разочарован в своя идеал, ако не му стига умът, как да работи, нека излезе на слънце да го понагрее. Някой ще възрази: Господ е, Който ще помогне. Като говорите за Господа, аз ви питам: Какъв е вашият Господ? Господ е вътре в нас. Когато Го почувствуваме, когато заговори в нас, ние обикваме всички хора еднакво и сме готови да се жертвуваме за тях. Христос, като е казал „няма по-голяма любов от тази, да положи някой душата си за приятеля си“, иска да каже: да даде необходимите условия на своя приятел да живее. Нашата любов към ближния да не бъде такава, че да го считаме като грешник и да го спасяваме, но да го считаме като брат, приятел и да му дадем всички условия да живее и да се развива. Не мислете, че вие ще начертаете нов път на живота. Не, пътят на живота на всеки едного е начертан и е строго математически определен. На всекиго е определено какво ще стане от него, как ще живее и как ще се развие животът му. Това е законът на постоянните причини и последствия.

В Божествения закон на любовта няма дисхармония. Когато разберем любовта като една такава сила, тя ще се всели в нас. Тогава ще бъдем силни да изправим всички обществени недъзи не по механически начин, но чрез любовта. Когато обществото насочи любовта си към когото и да било, ще измени ума му и ще даде направление на живота му. Ето защо, когато казваме, че Бог е всемогъщ, подразбираме съвкупността на цялото Битие, на всички същества, на които мисълта е насочена към нас като творческа сила. Всичко, което

у нас е лошо, то не е Божествено, то е наше. Ние сме създали съвременния лош живот и строй. Ако ме попитате защо Бог е създал така света, ще ви отговоря: Зная, че светът е създаден другояче, а така както го виждам, намирам, че е развален от хората.

Всички тук, които ме слушате, имате разни възгледи за живота. Аз оправдавам тия възгледи, защото такава е схващането ви за живота. Не само вие имате свои възгледи, такива имат и млекопитаещите, птиците, мравките, растенията — всички живеят според своето разбиране. Но това още не е самият смисъл на живота; той е по-богат, по-обширен. В човешката душа се крият способности и сили, които могат да се пробудят при особени условия. Всеки от вас може да направи малък опит. В какво седи този опит? В следното: Най-първо мислете, че във вас са вложени всички условия да станете истински човеци. Ако не можете да използвате тези условия, това не показва, че във вас няма тези възможности, то показва, че не сте намерили и приложили методите. И съвременните учени хора, и философите от хиляди години се стремят да намерят тъкмо тези методи, за да се повдигне човечеството.

Ние нямаме и религия, която да внася безсмъртие у човека. Аз казвам, че действително православна религия още не съществува в света. Като казвам това, някои може да ме попитат към коя религия принадлежа. Отговарям: Към никоя съвременна кула, без съдържание, религия. Аз ще ви кажа към коя принадлежа и ще ви определя какво нещо е религия — най-кратко определение. Религията е връзка между любовта и мъдростта. По-добро определение на религията от това няма. Онзи, който е намерил тази връзка — любовта да действа в душата му и мъдростта в ума му, — той има религия, той разбира закона и самото безсмъртие. Тази религия ни прави подобни на Бога. Как може да бъде човек подобен на Бога? — Да не умира, защото Бог е безсмъртен. И Христос казва: „Бъдете свършени, както е Отец ваш свършен“. А не може да бъде човек безсмъртен, ако не е свършен. Ще попита някой: Ами защо светите умряха? — Защото понесоха греховете на хората. Когато се освободим от греховете, ние не ще умираме, а ще дойдем в онова положение, което е същината на туй учение —

да живеем в любов и мъдрост. Човек, който няма тази любов, не може да бъде религиозен и безсмъртен. Според туй определение, схващайте ме добре, да не умираш значи да си господар на всички положения в живота: да ти е еднакво радостно и когато страдаш, и когато се радваш; да ти е еднакво, когато губиш и когато печелиш. Кого ние похваляваме днес в живота, нали всички ония герои, които са страдали и умрели? На кого издигаме паметници и полагаме венци, на крадците ли, които са грабили чуждото, на богатите ли, които са натрупали милиони, на философите ли, които са се отличавали със знания? — Не, а на ония, които са страдали и се самопожертвували за човечеството — на тях последното отдава почит и дан.

Съвременните хора често обичат да се надхитруват със софизми по отношение съществуването на Бога и питат: Има ли Господ? Аз философски не разрешавам въпроса, а казвам просто, че Господ съществува, тъй както слънцето грее. Представете си, че сте будни все нощно време, а дънем, когато слънцето грее, спите; че вас ви събуждат винаги, когато слънцето залязва, вие изучавате света все нощно време и след 20 години казвате: Няма слънце. Аз възразявам: Изменете начина на живота си, спете нощно време и бъдете будни дънем, когато слънцето грее, и ще го видите. Същото е и с богатите, които са потънали в тежестите си. Не ги осъждам, но посочвам тяхното нещастие. Те се намират в дъното на океана и затова слънчевите лъчи не могат да проникнат до тях. Как могат да се спасят? — Като оставят златото в дъното на океана. — Но има ли горе живот? — Много по-прекрасен. Тези милиони могат да бъдат мислите ви: да спечелите богатства или да заемете високо положение, или да завладеете света. Освободете се от тези мисли. Я кажете кой министър оправя България, кой оправя Англия, къде е стара Гърция, къде е Рим, със своята слава? Не оспорвам, че човек трябва да има стремежи, но казвам, че ние вървим в крива посока, криво разбираме живота и че на това криво разбиране вече трябва да поставим кръст.

Двама гръцки скулптори искали да покажат своето изкуство, кой по-добре го разбира. Единият от тях изваял грозд, толкова естествен, че привлякъл и са-

мите птици, а другият изработил богиня толкова красива и метнал отгоре ѝ воал толкова деликатно, че другият му рекъл: Я вдигни воала, да я видя по-хубаво. Този пример показва, че оня, който изваял богинята, е бил по-изкусен. Но питам ви: И тези двама художници не умряха ли? — Умряха. Вие можете да разбирате много добре всеки закон, може да сте философ, държавник и т. н., то е само изкуството на двамата художници, сянка на нещата, не е същността на живота. Същността на живота е да влезем в хармония с него. А ние още не сме влезли в тази хармония. Аз оспорвам на съвременните хора, че те живеят истински живот. Те не живеят такъв, а страдат и се мъчат.

Според мене има мъчение, труд и работа. Ние сме още в мъчението, а животът започва с работата. А работата е съзнателният живот. — да разбираш как да си господар на себе си, на ума и на сърцето си, и никой да не може да те подкупи. Да имаш онази велика любов, що въодушевява, и не само да те въодушевява, но и да бъде постоянен стимул, както са топлината и светлината за растителния живот. Съвременните хора аз ги уподобявам, ще ме извините за сравнението, на следното: един учен, умопобъркан човек, бил поставен в една голяма зала на лудницата, в която прекарвали времето си около 50 умопобъркани. Той се занимавал със събиране на сламки и от тях правел купчинки, които през деня пренасял от един ъгъл на друг и на другия ден пак повтарял същото. Хората приличат на този човек и питат защо са нещастни. Защото трупат сламки. Трябва да дойде онзи благодатен вятър, който да помете всички сламки, а с тях — и нещастията. Ние трябва да постъпваме спрямо своите ближни като онзи светец, който отивал да се разговаря с Бога и като минавал покрай един богат човек, последният му казал: — Кажи на Господа, че ми дотегна това богатство, да го отнеме, за да живея като хората. — Много добре, казал мъдрецът, ще кажа на Бога. Повървял по-нататък и видял един бедняк, който пък му казал: — Кажи на Бога, че ми дотегна този живот, стига съм ходил гол и бос, да ми даде дрехи, изобщо да измени условията на живота ми. — И твоята молба ще представя, рекъл мъдрецът. Отива при Господа и му разправя за двамата. Господ

му рекъл: — Кажи на богатия да стане недоволен и да започне да роптае против мене и аз ще му отнема всичкото богатство, а на онзи бедняк кажи да бъде доволен от живота и всичко ще му се даде. Връща се мъдрецът и казва на богатия какво му поръчал Господ, но богатият възразил: — Как мога да направя това? — Тогава богатството ти ще остане. Минава край бедняка и му казва поръчаното от Господа, но и той му възразил: — Как мога да бъда доволен при такива лоши условия? Тогава мъдрецът му казал: — Ще ходиш гол и гол ще бъдеш погребан.

Вие казвате, че починалите били при Бога, а отивате на гробищата да им четете молитви и да ги поливате. Могат ли те да бъдат едновременно и на гробищата, и при Бога? Онзи, който е горе, трябва да каже на онези, които са долу: Вие мислите, че сте мъртви, почнете да благодарите и ще възкръснете. Това, което ви казвам, не го вземайте за упрек, че имам намерение да укорявам когото и да е за неговите вярвания; излагам само ония лъжливи схващания за живота, които са вмъкнати в нас и които ни тикат в крив път, да сме в дисхармония със самия живот. Ние искаме да живеем, а при това се готвим за смърт. Онзи, който е намерил закона на мировата любов, на туй козмическо съзнание, той вече не умира. Може да му забие гвоздеи на ръцете и на краката, може да го разпънете на кръст, може да го положите в гроба, той е в състояние да оживее пак. Онзи, който не е научил този велик закон на любовта, неговият камък никога не ще бъде отвален от гроба.

Днес хората все това говорят: Ние сме грешници, грешници. Не искам вече да чувам такова нещо! Туй, което аз зная, е, че хората по естество, в душата си са добри; а поради заблуждения и воля са лоши. Те търсят щастие и мислят, че по този път, по който вървят, ще го намерят. Няма да го намерят, защото и техните бащи и деди са го търсили все по същия път и не са го намерили. Христос е казал: „Онези, които чуят гласа на Сина человеческого, ще оживеят“. А що значи Сина человеческого? — Синът на мъдростта и любовта. Онзи, който е съединил мъдростта с любовта, той е оживял. И вие, когато чуете този глас, ще оживеете, ще възкръснете. Туй именно е учил Хри-

стос. Ако посадите семката, за която ви говорих, а не само да я приемате и предавате на хората от ръка на ръка, ако я посадите в сърцата си, ще дойде оживяването и възкресението, което толкова очаквате. Тогава животът ще влезе в своя естествен Божествен път. На всички майки, които ме слушате, мога да дам правило, как да имате синове и дъщери, каквито вие искате. Онези девиси и момци, които ме слушате, мога да ви кажа смисълът на вашия живот в какво седи. Вие ще се ожените — женитбата е благословено дело, — но има три вида женитби: едната наричаме търговско съдружие, другата женитба на господар със слугиня, т. е. мъжът господар, а жената слугиня и обратното, и третата е съчетание, когато мъжът и жената живеят в любов и мъдрост, когато живеят един за друг, когато жената не само няма да каже на своя възлюбен горчива дума, но даже няма да отправи гневен поглед към него и при най-големи негови погрешки ще излива любов към своя другар. Само при такава женитба в света могат да се родят добри деца, мъдречи, светии — служители на цялото човечество. Ако майката, която е заченала своето дете, е въодушевена от велики идеи за човечеството, още в бременно състояние ще предаде на детето си всички качества. Тя е като Бог на детето и може да направи от тази кал там, каквото иска, защото, излезе ли веднъж от утробата на майката, детето става вече независимо в мислите и чувствата. Ако майката вложи всички свои качества на любов и мъдрост в детето си при деветмесечното бременно състояние, детето ще има към своята майка през целия си живот хубаво разположение и всякога ще бъде готово да се жертвува за нея. Когато някой син каже на майка си: Защо си ме родила, аз разбирам естествено, че майката, когато го е носила, е мислила противни неща или пък баща му е бил в такова състояние. Синовете и дъщерите носят мислите на своите родители. Това е заключението, до което и съвременната наука е дошла. В такава обща беседа естествено аз не мога да се спирам по-надълго на въпроса и подробно да развия тези принципи. Трябват училища, в които младежите да се възпитават върху тия велики закони, как могат да станат добри майки и бащи, а също и строители на

бъдещото общество. Има една книга, написана, мисля, от някой българин, с много хубаво заглавие „Строителите на България“; обаче да знаеш как да строиш, то е велико, свето дело.

Може би се съмнявате в това, което ви казвам. Няма защо да се съмнявате. Вие грешите, като се съмнявате. Изхвърлете съмненията от душата си; защото моето съмнение във вас е съмнение в самия мене и вашите съмнения в мене са съмнения в самите вас. Аз не се съмнявам във вас; имам всичката вяра, че от вас в бъдеще могат да станат добри хора. Някои от вас сега се намират още в ранно състояние; някои още не сте на нивата, но след хиляди години, когато ви срещна, ще има голяма разлика в сравнение със сегашното ви положение. Ще кажете: Може ли да се срещнем след толкова години? — Разбира се, че ще се срещнем и ще се разбираме много по-добре, отколкото днес. Сега вие гледате критически и си казвате: Този човек, като се е явил тук да ни говори, има нещо — може да ни омотае; опасна е тази работа — да бъдем нащрек! Имате право. И аз да бях на ваше място, така щях да мисля. Сега, като пътувах от София за насам, седях до едного. Гледам, че си полипва кесията в джоба и в същото време погледва мене и другите и вероятно се питаше дали не сме от ония хора, които вземат, а не дават, дали той ще влезе в нашия джоб, или ние в неговия. Не съм аз от онези, които бъркат в джобовете. Аз мога да ви оставя вис да бръкнете в моя джоб, да вземете каквото можете. Само когато почнем така да мислим, светът ще се оправи. В света трябва да има изобилие — изобилие в мозъците, изобилие в сърцата — даром да си отваряме сърцата един на друг. Аз не разглеждам съвременното общество така, както вие; то и така ще си умре, нему никой не може да помогне при тия мисли. Може, но как? — Ако се изменят условията. Ще ви приведа за това един пример. Когато върлуваше испанската болест и задигна шест милиона души из целия свят, попитаха ме как да се лекуват. Казах им, че не съм лекар, но според законите, които зная, да пият вряла вода и да ядат топли картофи и след седмица или десет дни кризата ще мине. Сега някои ще кажат: Мислиш, толкова ли сме

глунави — де сме яли картофи и пили вода! Не че сте глунави, но ви казвам един метод на лекуване. Направете опит. Нека кажат всички ония, които са опитали, какви бяха последствията. А лекарите какво правеха? Туряха инжекции и повечето болни заминаха за онзи свят — за 17 дена се поминаха 1700 души в София. И обясняваха: А, имаше криза, усложнение и т. н. Казвам: Тия хора трябваше да пият вряла вода и да ядат топли картофи. Пиенето вряла вода също е инжекция, но отвътре, а не отвън; работата е да се знае къде да се постави. И сега, ако питате как ще се излекува България, казвам ви: Вряла вода да пие и топли картофи да яде. Като казвам вряла вода, трябва да знаете откъде да черпите водата — оттам, дето я пие оселът; защото той избира где има хубава вода. Ако употребявате вряла вода, тя ще внесе у вас онези елементи, че 90% от съвременните кризи, които разяждат обществото, ще изчезнат. А врялата вода и топли картофи — това е живот в любов и мъдрост.

И тъй, мировата любов ще ни тури във връзка с живота, да разбираме смисъла на всичко — на всяко цвете, дърво, извор, планина, дом, човек. Тя ще ни разкрие великата тайна на живота, да разберем отношенията си един към друг. Когато тя влезе в нас, ще ни направи мощни, герои, да побеждаваме. И не един опит, но ще направите най-малко 99 и стотият ще сполучи, той няма да направи изключение. Значи, ще трябва да постоянствувате. Всичко туй е вярно и в живота. Боледува ли човек, има ли известни нещастия — определено е математически колко време ще продължават, понеже всички болести се дължат на известни живи същества, на микроби, чийто живот не е в съгласие с онзи на болния. Болестите ще съществуват, докогато-допускаме тези микроби да съществуват у нас и да оставят там своите излишъци. Ако някой би ме попитал: — Докога ще има убийства в света? — Ще му отговоря: — Докато има убийци. — Докога ще има кражби? — Докато има крадци. Но крадците не са се родили, тях ги е създадо лъжливото схващане на живота. Убийците — това са чада на една стара култура. То са лошите идеи, които, като влязат в човека, може да го убият. Съвременната наука показва, че човек може да се хипнотизира, може да

му се внушат мисли да извърши престъпления. Знаете, че са правени много опити с младежи, които не са поставени при благоприятни условия, и се е установило, че техният морал не може да издържи изпита. А мировата любов създава онези благоприятни условия, които премахват всички отрови в обществото.

Всяко неразположение, всяка лоша мисъл, всяко лошо чувство, всяко лошо действие се дължи на вибрациите на известни материи, които съществуват у нас, и които се проявяват в нашия живот. Следователно, човек, за да бъде добър, за да проявява добри желания и добри мисли, трябва да събира чиста, ефирна материя и да организира своите сили. Грубата материя е като основа за зараждането на престъпления. И дето е казано: „Ония, които чуют гласа на Сина Человеческаго, ще оживеят“, значи, ония, които разберат закона на мъдростта и на любовта, няма да бъдат подложени на лоши условия. Ако живеете в някоя изба, дето не прониква слънце, естествено там ще има условия да ви хване ревматизъм или охтика, ипохондрия и други болести. Излезте на слънце, защото благоприятните условия са над повърхността на земята. Освободете се от чрезмерна влага и тогава ще внесете нови условия в живота си. Що е влагата у човека? — Чрезмерните желания създават влага. А чрезмерните пък крайни мисли произвеждат сухота. Ще рече, и влагата, и сухотата в своите крайни прояви имат лош резултат за живота.

Сега, в тази мирова любов, дето съзнанието се е повдигнало, се намират опорни точки за развитието на човека. Ще ви дам един пример: Имате ръка, която често вдигате и свивате пръстите ѝ. Защо едни пръсти са по-големи, а други по-малки, и защо палецът е отдалечен? Когато ръката рече да действа, всички тия пръсти се събират и палецът идва отгоре да им помогне; човек хваща рало или каквото и да е друго оръдие и работи. Ако в едно общество, което е създадено, да речем, като ръка, едни могат да бъдат търговци — малките пръсти, това са търговците, ние ги наричаме базиргяни, съвременни практични хора, безименните пръсти — това са хора на културата, на науката, средните — на правосъдието и политиката, показалците — на религията и на личния живот,

палецът — на Божествения свят, разумното у човека — всички тия пръсти трябва да се съединят и да действуват. Докогато обществото — политиците, културните и духовните хора са разединени, не могат да произведат онзи ефект, който произвежда ръката, когато събере всичките си пръсти на работа. За да съедини човек своята ръка, трябва воля. А когато вложи воля, внесе своите мисли в областите, които току-що споменах, и каже: — Елате на помощ. — Всички ще се съберат като пръстите на човешката ръка и ще извършат чудеса. Следователно, велика философия е вложена в ръката. Всеки ден, когато погледнете вашите пръсти, помислете за вашите отношения, за отношенията на любовта към мъдростта. Палецът представя Божествения принцип, който трябва да се употреби за благо на всички хора, на цялото човечество; показалецът — за религията и личния живот; средният пръст влага правото и политиката в полза на човечеството, разбира лошавините на живота и създава законите; безименният влага културата; кутрето — материалните облаги. Палецът е готов да се самопожертвува и казва на другите пръсти: — Ако се съедините вие четирима, ще ви подкрепя и аз и работата ще бъде свършена.

Някои оратори, когато говорят, вдигат и махат ръце, па и аз вдигам и махам ръка към вас. Защо? — С това казвам на всинца ви да намерите отношенията на любовта към мъдростта, да познаете вашите права и задължения към вашите близки, да намерите и приложите великите принципи на тази Божествена наука за благо на обществото, за повдигане на младежта. И така да подобрите икономическите си условия: да има масло, зарзават, жито, плодове, всичко в изобилие. Ето това означават пръстите на ръката. Ако всички хора знаеха как да свиват пръстите на ръката си, щяха да бъдат в друго положение. Но българинът вдига ръката си в юмрук, ей така, и казва: Мога да ти пукна главата, както англичаните и американците се боксираха по носовете. На такъв, който свива юмрук против мене, аз казвам: С тебе мога да върша работа, защото с тебе ще се разберем, ела при мене. Аз бих желал да имам работа с онзи, който има свити юмруци. Детето, когато се ражда, е със свити юм-

руци, което показва: Аз ще порасна и ще завладя света. А когато човек умира, разперва ръце, като да казва: Умирам, не можах нищо да направя. Господи, прости! Но Господ знаете ли какво отговаря на такъв? Не си знаел, как да свиваш пръстите си. Защо и вие страдате? — Защото не знаете как да свивате пръстите си. — Ама защо е това нещастие в нашия дом? Защо страда България? Контрибуция ще има ли? — Ако си държите ръката отворена, ще има контрибуция, но ако си я затворите, няма да има контрибуция. — Ама какво ще бъде нашето положение в бъдеще? — Ако знаете да си свивате ръката, ще бъдете свободен, велик народ; но ако не знаете, ще бъдете роби, както досега. Може да кажете, че сте свободни, но не сте свободни. Докогато не се разбирате, докогато си отмъщавате, докогато не се обичате и не сте готови да се жертвувате един за друг, не сте свободни нито като индивиди, нито като общество, нито като народ, нито като човечество.

Днес аз искам да оставя във вашите умове тази мисъл: Всички българи да почнат най-напред да си свиват пръстите на дясната ръка правилно и като свиват пръстите, да знаят какво означава това; да концентрират ума си в своята ръка и да казват: Всичко, каквото може да се включи в тези пръсти, ще го направя. Искам да оставя във вашите умове тази мисъл: Всички българи да започнат да свиват ръцете си — първо дясната ръка, която е на мъдростта, а после и лявата, която е на любовта. Направете една година опит. Проектирайте това в мислите, волята и действията си и ще видите резултата. Ще кажете: Ние не сме толкова глупави. — Много глупави работи сте правили. Нима онзи, който седи в бирарията пред чаша бира, нима онзи, който дигне цигара и запуши, много умни работи върши? Онзи, който чете вестници, новините на които едва 1% са верни, нима върши умни работи? А това, което ви казвам за ръката, 99% е вярно. Вие и като четете вестници, и като пиете бира, пак свивате пръстите си, но, като ги свивате, кажете: Няма да пия, няма да пуша, няма да се гневя, да си отмъщавам на своя неприятели. Свийте си ръката и му кажете: Благо ще ти говоря. Не е ли това велика философия? Аз ви уча на един велик закон в живота, как

да свивате ръка, за да отива всичко на добро. Вложете тази велика мисъл, най-малко, опитайте я. Не мислете, че искам да ви излъжа. Направете един малък опит и след година, когато се срещнем отново, ще ми разправите за вашия опит. И той е най-лесният опит. Може да ви дам и други опити, но те ще ви костват много. Не искам само да свивате ръката си, но, като я свиете, да мислите. Отчаяни сте, искате да се самоубиете или искате да убиете някого, свийте пръстите и кажете: Не! Малодушни сте — ще направите същото. Всичката тайна се крие във вашата ръка. Да имате ръце, то значи, да имате най-голямото благо на физическия свят. Какво не излиза изпод човешката ръка! Какви хубави звуци излизат изпод ръката на цигуларя, когато хване лъка, и от онзи пианист, виртуоз, когато засвири на пиано! Ако разбирате този закон, да свивате както трябва пръстите си и през всеки пръст да прашате съответстващи струи мисли; ако вложите всичката си сила в тях, те ще имат такова действие, каквото не може да си представите. Ние пишем с три пръста, но ако вложим в тях всичката сила на нашите мисли, тогава изпод перото ни ще излезе съвсем друго. Това са велики тайни, които са знаели хората преди грехопадането и които сега са забравени.

Ще трябва не само да свивате, но и да разтваряте ръце. Разтварянето на ръцете нагоре към пространството какво подразбира? Възприемане на енергия. Като възприемете тази сила, веднага свийте пръстите си и проектирайте тази сила в мислите и желанията си — така ще дадете силен подтик на живота си. Кажете: От великия склад на природата, дето се крие такава мъдрост и любов, искам моите ръце да бъдат поляризирани, да възприема мъдростта и любовта, да възприема доброто, съединителната връзка, която служи между всички хора на земята. И прегръщането това означава — да дадеш нещо от себе си, от своята любов и своята мъдрост. Когато прегърнеш някого братски и проектираш своята любов и своите добри мисли, ще внесеш живот в него. Момък, когато прегърне така своята възлюбена, ще ѝ даде въодушевление, живот. Онзи пък, който прегръща като октопода и се усеща духом убит, у него нищо няма и нищо не може да да-

де. Нашите прегръдки, нашите отворени и свити ръце не са току-така — те имат свой смисъл, който Бог първоначално е вложил в тях и който съществува и в природата.

Ако имам случай да говоря върху този предмет пак, ще продължа беседата си. Сега ще ви оставя с тази мисъл: Вие, които ме слушате, да се научите и да научите вашите близки да свиват ръцете си и да прегръщат с любов и мъдрост. Само така ще се поправят хората, домовете, обществото политически, културно и духовно. Трябва да се откажете от миналото и да започнете онзи разумен живот, за който ви говорих и който се възвестява сега в света. Който отсега нататък не се съобразява с тоя велик закон, за него няма на земята условия да живее. Хората, които не искат да се съобразяват с него, законите на природата казват, че трябва да си заминат от земята. Ако вие сега не вярвате в това, което говоря, проверете и след 10 години ще кажете верни ли са моите думи, или не. Велик закон се налага сега на цялото човечество — велико съзнание се пробужда в света, нещо, което никога не е ставало. То е кипещът на всички човешки души, които искат свобода. И тази свобода се търси не от единици, а от цялото човечество — от всеки дом, от всеки индивид, от всяка култура и религия. Туй е Божествен кипещ, който повдига цялото човечество. И религиозните хора не само не трябва да спъват неговото течение, но ще трябва да му дадат път, защото иначе ще ги прегази. Туй течение носи такива блага, каквито светът досега не е виждал, но и такива страдания за ония, които ще му се противопоставят, каквито те не са виждали. Земята ще се разтърси така, щото хората ще познаят, че в света има нещо друго, което те досега не са усещали. И природата има край на търпение.

Да не мислите, че бъдещето на света ще върви по същия начин, както досега? Кажете сбогом на вашето минало! Някои ще кажат: Аз съм спечелил много пари и оставям 2000 лв., за да ме погребат. Съжалявам, че оставяте пари, за да ви погребат. Ще оставя пари на обществото за благотворителни цели. Съжалявам, че оставяте пари със завещание, без да направите приживе нещо. Каквото ще направите, направете го, до-

като живеете. Като умрете, онова, което остава, не е ваше и нямате никакво право да завещавате. Като умрете, хората ще правят с имота и парите, които сте оставили, каквото си искат. Ето с такива нелепи мисли живеете и умираете и се питате отгоре, защо са всичките тия нещастия. Завещайте в умовете и сърцата на вашите близки любов и мъдрост — те са ценните. Във вашите сърца и във вашите глави се крият ценни неща. Знаете ли колко струват те? — Милиарди. Знаете ли колко милиона години е отишло за тяхното развитие? Знаете ли колко милиона разумни същества са работили върху ума? Не разбирате какви богатства се крият в мозъка. Той живее и след като тялото умре и изгние. Тъй го виждам. Аз виждам хора, които живеят и по друг начин. Вие ще попитате: Как може човек да живее, когато умре? Живеете, да речем, като водолази и като се срещнете долу с други, познавате се като водолази и може да се попитате също: Може ли да се живее при други условия? Но, като излезете на повърхността на водата и снемете вашия костюм водолазки, вече живеете като другите хора. И ние сега живеем като водолази обаче, като излезем на повърхността, ще заживеем по другояче. Има хиляди възможности, по които може да се живее. И онзи, който турга прегради на живота, не разбира основните закони на човешката душа и дух. Ако човек само сега се раждаше и умираше, ако пръв път съществуваше, той би бил жалко същество. Човекът, когото виждате пред вас, съществува от милиони години. Бог е работил милиони години върху неговата душа и върху неговия дух. Душата — това е Неговата дъщеря, духът — това е Неговият син. Към тях трябва да се отнасяме с дълбока почит и благоговение.

Туй е новото Божествено учение на този свят, което се възвестява и което ще влее нов живот в съвременното общество.

*

Учителя е изнесъл тази беседа на 19 август 1919 г.
в гр. Търново, по случай срещата на учениците от Бялото братство.

КОСМИЧНАТА ОБИЧ

Като слушате думите космична обич, на пръв поглед може да ви се види странно и да се запитате: Как е възможно обичта да бъде космична? — Може. Аз употребявам тази дума в много широк смисъл. Думата любов употребявам в смисъл на енергия, която излиза от центъра на вселената и отива към периферията, а думата обич употребявам в смисъл на енергия, която излиза от периферията и върви към центъра на Битието. Любовта наричам творчески, съзидателен процес, а обичта — процес, който върви от долу на горе, който съгражда. Когато говорим за култура, обществен, политически и духовен живот, подразбирам обичта, проявена в своята велика дейност, т. е. представя един съзнателен процес, който става индивидуално във вселената. Ще ви моля за момент да оставите своите възгледи, каквито и да са те, и да разсъждавате с мене заедно, без да критикувате. Ако искате да се ползвате, поставете се в положението на фотография, която възприема картините вярно, както са, а после критикувайте. Ако се поставите предварително на критична почва, вие ще възприемете нещата невярно, а от това и критиката ви ще бъде неразумна.

Аз говоря за обичта, защото тя е необходим елемент за всекиго от вас. Всеки, който иска да бъде здрав и щастлив, трябва да разбира вътрешната сила на обичта. Мнозина говорят за любов и обич, но ги смесват. Любовта твори, а обичта съгражда. В много случаи обаче любовта и разрушава. Котката изяжда мишката от любов, защото тя тъй разбира и проявява процеса на любовта. При това вие знаете как я изяжда — не съблича кожата ѝ, не изхвърля от нея нечистотиите ѝ, а я поглъща изцяло с тях. И ни се вижда много странно, как тъй котката, която е обра-

зец на чистота, която е тъй префинена в това отношение, да не знае как да яде. Мнозина и от хората имат навика на котката — не знаят как да се хранят. Когато един човек погълне в ума си една мисъл с всичките ѝ нечистотии — с кожата, червата, стомаха и пр., — това показва, че той не знае как да се храни. Такъв човек има лакомството и любовта на котката. И ние, когато колим и изяждаме животните, с това изразяваме любовта към тях. Ако животните ни биха запитали защо ги колим и изяждаме, ние би трябвало да им отговорим, че това вършим от голяма любов към тях — искаме да ги турим вътре в себе си, да не ги гледаме само отвън. Любовта казва: Аз не признавам никакво друго съществуване, освен моето, и всяко друго същество, което се намира извън мене, трябва да влезе в мене. Тъй са разбирали любовта още старите хора, тъй я разбира и новото поколение. Ако ние я разберем другояче, мислим си, че ще се натъкнем на едно противоречие.

В съвременния обществен, политически и духовен живот всички хора страдат от преизобилна любов, от която всекиму се е втръснало. На прост език казано, ето как стои работата: ако една жена има много вълна и я оставя, без да я тъче, вълната започва да мирише. Аз пък казвам: любовта ѝ започнала да мирише. Трябва да намери процеса на обичта, да започне да пере, да влачи, да преде и да тъче вълната. Може като тази жена да имате много вълна, като човеци може да сте богаги, търговци, философи, учени, проповедници, всичко това е добро, но не предете и тъчете ли със знанията си, ще ви кажа, че сте проповедници на вълна, търговци на вълна, философи на вълна, учени на вълна и т. н. Вие имате само неизпредена вълна. Вълната трябва да се изпреде, а ще се изпреде, когато дойде онзи велик процес на космичната обич и се пробуди у нас космичната сила или както съвременните философи казват, когато се пробуди у нас висшето съзнание и разберем, че трябва да работим за общото благо на цялото човечество, на всички живи същества, безразлично дали ги виждаме, или не.

Ще кажете, че моята мисъл е малко странна. Странна е, действително, но не всички странни неща са и неверни, както и не всички обикновени, нам познати

неща са верни. За да направя мисълта си ясна, ще си послужи с една картина. В миналото, в златния век на човешката култура, в тъй наречената първа раса на боговете, живял един велик мъдрец. Пред него се явил един ученик със следната молба: — Искам да ме научиш на една от великите тайни на Битието, а именно — да бъда в състояние да се превръщам в каквато форма и да пожелаея, в грамаден размер, да ставам голям колкото слънцето, да изпълвам цялото пространство и по този начин да бъда видим от всички. Мъдрецът казал на ученика си: — Да бъде според желанието ти. Ученикът се много зарадвал и си рекъл: Научих най-после тази велика тайна — да бъда видим от всички, и сега ще бъда най-щастливото същество. Той обаче забравил да пита учителя си как да се смалява, когато пожелае. Станал наистина голям, всички го виждали, но не могъл да бъде в общение с хората, не ги виждал, защото стоял високо над тях, не могъл да говори с тях, затова ходил навсякъде сам и се чувствувал много самотен. Всички го виждали необикновено голям и много учени, философи, физици, астрономи започнали да го изучават и да търсят причините, по които естеството го е направило такъв. Създали се хиляди теории и легенди за неговия произход. Великият мъдрец, неговият учител, просто казал: — Причината за тази големина не е нищо друго, освен желанието на ученика да стане голям, за да го виждат всички, и аз изпълних желанието му. При този мъдрец отишъл друг ученик и казал: — Учителю, аз искам да ме научиш на тайната да се смалявам до толкова, че да не ме вижда никой в света. Мъдрецът изпълнил и неговото желание и ученикът станал много малък — невидим. Но и той като първия забравил да попита как би могъл да се върне в първото си положение, затова, след като станал невидим и слязъл до най-големите дълбочини на Битието, като поискал, не могъл да се върне назад. Тези двама ученици съставят двата противоположни полюса в света — единият образува големите светове, а другият малките, т. е. микробите, които се загнездват навсякъде, невидими от никого и мълчат днес хората. След време при същия мъдрец се явил друг ученик и казал: — Учителю, аз искам да ме научиш на свойствата на видели-

ната и топлината, да бъде едновременно и видим като светлината, и невидим като топлината; видим като светлината, за да озарявам грамадните светове, и невидим като топлината, за да стоплям и най-малките животинки долу по земята. Учителят му отговорил: — Да бъде според желанието ти.

И така, в съвременния свят има три процеса, които работят едновременно. Според единия процес, едни хора искат да забогатеят, да станат учени, философи, министри, генерали, да образуват държава. Тези хора наричаме велики, защото са научили изкуството да стават големи: те разбират тайната да се увеличават, да привличат всички хора, цялото общество наоколо си; но главното не са научили — изкуството да организират хората, обществата, като съзнателни единици. Магнитът и той привлича железните стърготини, но не знае как да ги организира. Да организираш, още не значи възпитание, да даваш образование, още не значи да учиш на закона на обичта. Следователно, когато говорим за виделина, подразбираме процес, в който човешкият ум се разширява и придобива вътрешно самосъзнание, а под топлина се разбира процес на съгъстяване, на вътрешно съграждане. Светлината е процес, който иде от центъра към периферията, а топлината — процес, който иде от периферията към центъра. Аз наричам светлината артериална кръв, а топлината — венозна. Затова обичта, когато мине през сърцето на някой човек, понеже представлява венозната кръв, поема и изхвърля всички нечистотии. Ето защо казваме, че обичта лекува. Светлината и топлината, т. е. артериалната и венозната кръв в човешкото тяло, постоянно се сменят и чрез тези два процеса се съзижда, съгражда човешкото тяло. Тези две течения, тези два процеса се намират навсякъде: те се срещат в ума, в сърцето и в душата на всеки човек. Следователно, за да изучим живота, трябва да го изучаваме тъй, както природата го е създала, а не както ние го виждаме днес.

Сегашните хора може да спорят дали има душа, или не — то е въпрос на разбиране. Щом човек има съзнание, има и душа; щом има мисли, има и ум; щом има чувства, има и сърце. Може ли да видите предмет, който се топи, без да помислите за топлината?

Може ли да видите осветен предмет, без да помислите за светлината? Нашите заблуждения се дължат на сенки, които са хвърлени върху нас; затова ние трябва да хвърлим повече светлина и топлина върху си, за да направим прогреса видим. За да ви изясня тази велика мисъл, ще си послужи с един окултен разказ. Ако бих ви говорил философски, предметът за вас не щеше да бъде интересен. Аз искам да направя истината достъпна за вашите умове, затова ще си послужи с езика, с който разполагаме. В онова царство на древността, за което ви разказвах по-рано, царят имал две дъщери, едната от които била много красива. Тя отишла един ден при великия учител на мъдростта и му казала: — Учителю, аз искам да направиш красотата ми такава, че който мене покрай мене, да се омае; да става така блага, че който ме види, да не иска да се отдели от мене; същевременно искам, щото сестра ми да бъде лишена от тези качества, никой да не я обича и да стои постоянно в къщи, за да не ми пречи. Мъдрецът и отговорил: — Да бъде според желанието ти. Качила се тази царска дъщеря на кон, погледнала наоколо си гордо и казала: — Аз съм царската дъщеря! Започнали да се струпват наоколо и хора, коне, волове, мухи, всичко, каквото срещнала по пътя си. Като се натрупали много коне, започнали да се ритат и да се препират помежду си кой да бъде по-близо до нея, а с това се вдигнал много голям прах. Воловете започнали да се бодат с роговете си и да се борят кой от тях да е по-близо до нея. Пчелите започнали да се жият, осите също. Дигнал се страшен шум и бой и животните едно по едно започнали да падат мъртви на земята. Царската дъщеря, като гледала всичко това, разбрала колко криво схващала живота във вселената, хванала се за косите, отишла при сестра си и ѝ рекла: — Сестро, помогни ми, понеже извърших голямо престъпление.

Питам ви: Ако между вас се яви такава една царска дъщеря и предизвика толкова ритания и борби между вас, и ако всички хора се хванат за косите и започнат да се бият, тази царска дъщеря дала ли ви е смисъла на живота? — Не. Ако вие сте раздвоени и не можете да намерите смисъл в живота, ще търсите причината в това, че сте онеправдали душата си. Кра-

сивата царска дъщеря, това е нашето тяло, за което ние всичко в живота си жертвуваме. Философи, писатели, политици, проповедници, всички живеят само за тялото си, защото най-важното нещо за нас в живота е да угодим на тялото си — какво ще ядем или прием, как ще бъде сготвено яденето и от какво, дали от месо или растителна храна, печено ли ще бъде или варено и т. н., в името на което се събираме на банкет и казваме: Това е философията на живота! Отговарям: Това е философията на стомаха. Кажват: Да уредим обществения живот. Да, да уредим обществения стомах — това вие мислите. Разстрои ли се стомахът ви, разстройват се общественият и политическият живот. Питайте някой лекар, като се разстрои стомахът на някого, има ли възможност да философствува и политиканствува. Видях преди години в трамвая, връщайки се от с. Княжево, един banker и чувам го да се оплаква на своя приятел, че от известно време не му давали да яде нищо, освен да пие по малко мляко. Другарят му го пита: — Ами защо така, нали ти си господар на себе си? — Да, но разстроен ми е стомахът. — Е, като е така, ще носиш последствията. Като чува, че стомахът го боли, отстъпва пред всякаква друга философия: Стомахът е, който дава направление на мнозина в чувства и действия.

Космичната обич е един велик закон, който разпределя действията на всички сили в нашето съзнание тъй хармонично, че на всяко нещо, което създава, му дава и съответна храна, която му е необходима: на ума съответни мисли, на сърцето съответни желания, на волята съответни действия. Но обичта може само майката да я преподава: когато майката съгражда организма на детето си, тя му дава обич чрез своята обич на самопожертвуване. И само онзи, който се самопожертвува, живее, защото усеща една радост, която го съживява. Много някогашни богати българи не живеят вече, а Ботев, Раковски и др., които са се самопожертвували, са преживели, защото те са научили закона на обичта. Но ще ми възразят някои: Да, но Ботев не е бил вярващ. Не е важно, че той не е вярвал като нас; важното е, разбирал и прилагал ли е закона на самопожертвуването за своите ближни. То е важното и необходимото за нашето досъграждане.

Когато ми кажат за някого, че не вярва, че има ексцентрични възгледи, аз запитвам: Тези възгледи повдигат ли го, повдигат ли обществото? Ако да, тогава е безразлично, макар да минава в очите на хората за невярващ. Ако аз нося запалена свещ, а друг носи незапалена, питам ви: Кой от двама ни е правоверен? — Правоверни са ония, които носят запалени свещи. Когато видите, че някой носи незапалена свещ, кажете му да си запали свещта; тогава той ще стане правоверен. Казвам и на свещеници, проповедници, граждани, социалисти, комунисти, на всички да запалят свещите си, за да станат правоверни. Запалете свещите си всички, от най-големия до най-малкия, да не остане някой с незапалена свещ, защото светът се нуждае от светлина! Като блесне светлината, ще дойде и топлината в сърцето, а с това всичката омраза, която сега съществува, и стремлението да станем малки и големи ще изчезне. В космичното съзнание ние разрешаваме въпроса не от гледището на един народ, а от гледището на онзи велик закон, който ни дава подтик и осмисля нашия живот. Всеки баща и всеки учител, който обучава деца, трябва да прилага сполучливо новите методи на възпитание и образование, за да може да помогне на питомците си. Бащите и майките, които пращат своите деца на училище, пращат ги не само да събират знания, но и да могат да приложат тези знания практически. Учителите трябва да учат децата най-напред как да се хранят, какво да ядат, какви са свойствата и качествата на храната, кои храни са най-полезни в здравословно отношение; след това трябва да ги научат как да дишат, за да възприемат чистия въздух. Под „въздух“ аз разбирам всички мисли, каквито и да са те, стига да дават стимул и благороден подтик на човешката душа. Не мислете, че искам да ви направя правоверни. Свободни сте да мислите и действувате както щете. Аз искам само да ви дам нови методи в живота, за да не се намерите някога в противоречие. Положението, в което се намира съвременното общество, аз уподобявам на положението на гъсеница, която се храни с листа. Но настанал е периодът, когато тази гъсеница трябва да се превърне в пеперуда. Как ще се храни тогава? — Вече няма да се храни с листа, а ще се учи на изкуството да си

направи крилца, за да хвъркне и вади сокове из цветовете. Съвременното общество по закона на еволюцията минава от едно състояние в друго. Не мислете, че вие ще живеете така постарому. Не, Господ ви е лишил вече от листа — така е писано в Божествения закон. Бог не позволява вече да се храните с листа, когато е настанал за вас периодът на пеперудите, да хвърчите и събирате сокове — когато вече трябва да употребите своя хобот. С други думи казано, хората трябва да се научат да обичат. Това учение носи новата култура, която ще създаде и новата раса, за която съвременното човечество даже няма представа. Хората, които ще дойдат, ще бъдат велики във всяко отношение: по добродетели, по справедливост, по любов, по мъдрост, по истина. Вие ще отворите къщите си за тях, ще стоите без страх пред тях, няма да има нужда да ви пазят стражари и войски; те няма да ви натрапят насилствено своите убеждения, та няма да има и сегашните противоречия. Нова култура ще бъде тогава. Едни от вас ще се удостоят да влязат в тази култура, а други ще останат в положението на гъсеници, ако ходят още с този ум. С това не ви укорявам, но ви казвам да знаете, че туй е един велик закон, който природата прилага безпощадно, защото тя в своите действия е напълно справедлива. Когато постави човека в известна фаза на развитие, тя иска резултати и няма тя да го чака, а той трябва нея да чака.

Като ви говоря така, не мислете, че е от желание да ви направя адепти на това учение, но ви казвам, че за вас иде голяма катастрофа; че, ако вие се залъгвате и останете още десет години в положението на гъсеници, за вас няма да останат листа. Съветвам ви 10 дни по-рано да се превърнете на пеперуди и да започнете да се храните вече по другия начин. Ако оставите една болест да напредне много и кръвта по цялото ви тяло се строви, какво ще рече лекарят? Късно е вече, трябваше да ме повикате по-рано. Много политици сега забавляват българския народ с това, което не му трябва в дадения момент. Разберете, че всеки народ има предопределена мисия, която, ако не извърши както трябва, той е загубен — нищо не може да го спаси. Всеки индивид също има своя определена

мисия. Ще ми възразите: Ние да си вземем Македония, Тракия, Добруджа, нищо не ни трябва друго. Не, хора, хора са необходими, за да управляват както трябва тази страна! Като ви говоря това, не казвам, че всички трябва да се втурнете към дадена партия. Аз гледам на живота много отшироко. За мене човешкият и общественият живот представят едно голямо дърво, а дървото само един лист, един цвят ли има? Не, хиляди клончета, големи и малки, хиляди листа, големи и малки, хиляди цветове, големи и малки, а също и хиляди плодове. Ако бих имал време, щях да ви говоря подробно на какво прилича всяка една партия. Всяка една партия със своите възгледи и желания съответствува на едно клонче, лист и плод от едно голямо дърво. Колко може да живее един лист от това дърво без клонче? Дойде есен, увехне, или дойде вятър, отнася го. Падналите листа наистина пак живеят, но вече живеят по силата на вятъра — подухне ги, мръднат.

Питам ви сега, как искате да живеете, горе на дървото или долу на земята? Казват за някого: Този човек живее! Живее той, но долу на земята и по волята на вятъра. Човек, който има живот в себе си, е всякога жизнерадостен. Когато някой каже, че не е разположен, то значи, че е паднал от дървото долу. Той е паднал, за да се обнови, да се изсмучат соковете му от корените на дървото и отново да се прероди като нов, млад лист. Това е прераждането, от което мнозина се смущават и оспорват. Христос е казал: „Ако не се родите изново, няма да видите Царството Божие“. Това значи: Ако не се преродите, няма да влезете в новата култура, няма да станете членове на тази велика раса, която носи условия за развитие и живот на всички. В тази култура е Царството Божие. В това Царство няма да има умрели, опиявания, гробове, паметници, а всички хора ще са радостни. Всички Паисиевци, Ботевци и други велики хора ще се явят в тази култура, ще донесат нови възгледи — ще бъдат носители на ново учение. Казват: Ботева го наистина няма, но духът му е тук. Где е духът му? Какво трябва да се разбира под дух?

Известен е основният закон на Лавуазие, че нищо в природата не се губи, затова всяко нещо, което се е

проявило, живее. Някои неща може да се проявят за едного, а за другия да не се проявят, но значи ли, че ако аз не видя нещо, то не съществува? Ред богослови, философи разглеждат този въпрос: съществува ли Бог, или не — един отвлечен въпрос. За мене има Господ — Той е обичта, която аз виждам навсякъде, и която много добре разбирам. Не само аз, но всеки, който служи на Господа, ежедневно Го вижда и се разговаря с Него. Този Господ живее у вас. Няма човек, у когото да не живее Господ. Вие за мене не бива да казвате нищо лошо, нито аз за вас, защото у мене и у вас живее Господ, против Когото не може да се говори лошо. Ако у вас нямаше тази обич, аз не бих дошъл да ви говоря. Туй, дето сте дошли да ме слушате, показва, че Господ е дошъл с вас.

Това, което ви говоря, не е нещо ново, вие го имате в себе си от векове. Някои казват: г-н Дънов проповядва ново учение. То е ново само за времето, през което се проявява. Пътувам например с трен от София до Търново и предметите летят бързо пред моите очи. Едни от тях стават минали, други — настоящи, а трети — бъдещи. Нима тези предмети не съществуват едновременно? Ето защо миналото, бъдещето и настоящето съществуват едновременно и представят една реалност в света. Онези, които са се поминали, тези, които сега живеят, и онези, които ще дойдат в бъдеще, също са една реалност. Ще оставя този въпрос, него вие има 350 000 години да го разрешавате и вярвам, че ще го разрешите. След толкова години аз пак ще дойда и ще видя как сте го разрешили. Сега няма да го разрешаваме, защото, изглежда, че не е съвременен и че иска много хиляди години за разрешение.

Съвременни въпроси са тези, че сега хората са лишени от хляб, дърва, сол, захар, хигиенични жилища и т. н. За да се задоволи обществото и да се вразумят други, някои мъдруват, че трябва да се обесят виновниците, да се бият жените, които създават раздори и други пакости, да отворим войни на неприятелите, за да им отмъстим. Нима досега жените не са бити, нима досега не е имало кланета, бесилки, войни? — Да сменим съдиите. — Нима новите съдии ще са по-добри? Има нещо друго, което куца. Ако аз се

напия и виждам нещата по-особено, то е защото моя личен свят е такъв, пиянски, а не защото всичко в света върви по моите стъпки. Ние приличаме, на оня българин Иван, който отишъл на гости на едно място и му предложили да пие. Пил той, колкото могъл, но по едно време почнали да го карат да пие и за хатъра на майката, на големия син, на голямата дъщеря, и Иван пил за хатъра на всички и се напил дотолкова, че едва отишъл до чешмата да напои коня си. Когато конят пил вода и престанал, Иван настоял: — Пий за мой хатър. Ала конят се отдръпнал и застанал настрана. Тогава Иван му казал: — Ти по-добре разбираш от мене живота — за ничий хатър не пиеш повече. Като Ивана постъпваме и ние: съберем се някъде, че хайде за хатъра на някоя партия, за хатъра на някое женско движение, за хатъра на жената и т. н. правим отстъпки след отстъпки, докато заприличаме на пияния Иван и след това казваме, че нищо не сме разбрали.

Съвременният човек трябва да разбира задачите си към обществото, да му служи както трябва. Като попитат някого: Ти българин ли си? Отговаря: — Да, защото говоря един и същ език както всички българи и изповядвам една и съща вяра с тях. Не се познава по това българинът. Според мене той трябва да бъде честен и справедлив, умен и добър. Има ли тези четири качества, той е българин, няма ли ги, не е българин. Някой казва: Той е свещеник. Питам аз: Честен ли е, справедлив ли е, умен ли е, добър ли е; ако има тези качества, свещеник е. Може някой да е адвокат, майка, баща, учител или какъв и да е, трябва да отговаря на тези четири качества, защото те са една безусловна необходимост в обществения живот. Бих желал всички българи да са такива и ако са такива, ще ги поздравя. Всички да са облечени отвън и отвътре светло — телом и духом чисти, както природата краси цветята с пъстрота и чистота.

Казах: Ние трябва да бъдем честни и справедливи, умни и добри в пълния смисъл на тези думи именно по душа, ум, дух и сила. Трябва да имаме и силно влечение да си помагаме. Космичната обич вие може всякога да имате в себе си. Нещастни сте, детето ви умряло или изгубили сте имане. Защо сте нещастни? —

Защото космичната обич у вас не работи. Някой полудял, друг се обезсърчил. Защо? — Защото са изгубили космичната обич. Когато дойде тази обич у нас, ние ще станем мощни да вършим всичко. Човек, у когото действа тя, не се обезсърчава, а казва, че всички несполуки, всички нещастия са сенки в живота. Не се плашете от тези сенки. Нещастията в живота аз уподобявам на следното: Представете си едно голямо дърво с хиляди листа, които си живеят мирно и тихо; дойде буря и те започват да се бутат и да се карат. — Защо си толкова груб, че се буташ? Премине бурята, те заживяват отново тихо и мирно. Тук причината за тяхното скарване е външна. Ако това дърво разбираше великия закон на космичната обич да избягва скарването, то щеше постепенно да се превърне на животно и животното, ако разбираше космичната обич, щеше да се превърне на човек, човекът — на ангел. А когато човек се сблече в тази по-висша форма, той ще може да владее природните сили и да се справя лесно с всички нещастия. Вие трябва да се научите на този закон от вашите малки деца. Какво правят те, когато искат от майка си нещо? Прегръщат майка си, започват да я милват, да я целуват и да казват нежно: Мамо! А това прегръщане какво означава? С лявата си ръка детето внася своята обич, а с дясната — своя ум. По този начин то внася в майка си своята сила и тя е готова да направи за него всичко. Затова децата са обични. А възрастните казват: Дали да целуна, няма ли да се заразя? Децата не философствуват. Ако трябва да целунат някого, целуват и нищо повече. Ако моята целувка ще бъде в състояние да излекува някого, ще го целуна; не може ли да стори това, няма да го целуна. Всяка целувка трябва да носи със себе си известно благо.

Когато някой стива да посети някого, не бива да отива с празни ръце, а трябва да му занесе дар. Когато ще посетите някоя бедна жена, не пълнете кесията си с банкноти, а напълнете торбата си с хляб и плодове. Така трябва да правят и благотворителните дружества. А сега някои взимат оттук-оттам пари и с тях правят добрини. Не, приятелю, с чужда пита помен не става, с чуждо в новата култура не се живее. Благотворителни дружества ходят да разнасят па-

ри на бедните, а после искат и на тях да се плати за труда. Не, не трябва да се плаща нищо. Когато служа, ще трябва да служа с обич. Когато дойдете дома, ще ви приема добре, ще ви нахраня, ще ви омия ръцете и краката, ще ви дам всички средства, ще ви окажа всички услуги като на приятел. Това изисква новата култура. А сега, като дойде някой от път, отива за един ден на гости някъде, но после трябва да си вземе стая в хотел. „Хан ери, баба ери“ — казват турците. Хотелджиите са добри хорица, те стоят по-високо от обикновените хора. Започват много добре, само че, като си излезеш, веднага те улавят и ти казват: Трябва да платиш. Знаете ли в какво положение се намираме ние, съвременните хора? Ще ви представя това пак с пример. Един дервиш отишъл на баня, изкъпал се добре и излизайки от банята, поглежда, че няма пет пари в джоба си да плати. Тогава той се обърнал към баняджията и му казал: — Благодаря — и си заминал. — Чакай, ами пари? — го пита баняджията. — Нямам. — Тогава защо си дошъл? Дервишът се видял в чудо, отправил се с мисълта си към Бога и казал: — Боже! Или ми дай пари, или събори тази баня. В този момент се чува голям шум, банята се съборила и баняджията притърчал да види какво става. И дервишът си заминал спокойно. Като вървял по-нататък, той видял един ходжа, че се моли и му казал: — Аз зная за какво се молиш — за пари. Съвременното човечество страда все от желание за много пари. И България сега напечатала толкова много пари, банкноти, но где е ефективът? Трябва ефектив. Това обаче, което природата дава, е ефектив. Има ли жито, плодове, картофи, има култура; без тях няма култура.

Културата се обуславя от космичната обич, която ни се изпраща отгоре. Не мислете, че Слънцето и другите планети не взимат участие в нашия живот. Слънцето най-много се интересува за нас и всяка година изпраща милиарди кредит на България. Ако отидете на Слънцето, ще видите, че тамошните жители имат много милиарди енергия за културата на България, за обич, за религиозни вярвания и за повдигане в пътя на истината. А сега, насочим телескопа и казваме: Слънцето е огън. Аз оспорвам това, защото

огънят е слаба енергия. На Слънцето има енергия, но не е огън. То е нещо по-силно, което няма думи да се изрази. Слънцето не е горящо тяло, а тяло на грамадна енергия. Няма да се спирам на вътрешната страна на тази енергия, да обяснявам как се е развила тя и т. н. Па и дали ще повярвате, ако ви кажа нещо за Слънцето, което е на толкова голямо разстояние от нас? Вие не вярвате в мене, доколкото съм искрен. Питате се, дали нямам задни цели, а ще повярвате за Слънцето! Че Слънцето е добре разположено към нас, това се вижда от енергията, която изпраща на земята, от добрините, които повседневно ни приготвя, защото без тази енергия животът е немислим. Слънчевата енергия е жива, съзнателна. Ако започнем да мислим така за нея, ние ще можем да всмукнем в себе си тази енергия и тя ще произведе в нас един съзнателен и правилен процес на растене.

И тъй, космичната обич казва: Работи за своето сърце и всаждай в него добри желаниа, защото всяко добро желание дава хубав плод. Всаждай в ума си добри мисли, защото всяка добра мисъл е едно плодно дърво. Всаждай добри действия със своята воля, защото всяко добро действие е плодно дърво. Космичната обич казва още: Не се съмнявай в себе си, защото всяко съмнение е проказа. Космичната обич довършва: Бъди смел и решителен в живота и в борбите, които ти се явяват, и не считай борбата като нещастие, а като процес на труд, да разбереш вътрешния смисъл на живота, да намериш ония закони, по които тялото е съградено, законите, на които се подчиняват стомахът, дробовете, мозъкът и т. н., за да може да ги организираш правилно. За да се прояви обичта в нас, трябва да имаме подходящи за това условия. Тези условия ние ги имаме в живота, те ни са дадени. Ако не ги използваме, ние не ще можем да се избавим от лоши последици. Странанията показват, че ние сме изгубили енергията на своя живот. Ще страдаме дотогава, докогато се възстанови изгубеното равновесие. Ще ви приведа един пример, който показва, че нашата вяра или безверието произвеждат два противоположни резултата. В Рим живял велик художник. В ума му се зародила мисъл да нарисува идеалния образ на Христа. Тръгнал да се разхожда из града, да намери су-

бект, който да изрази тази идея. Намерил един младеж 22—23-годишен и започнал да го рисува. Образът излязъл доста сполучлив. След 3—4 години у художникът се породила мисълта да нарисува и Юда Искаротски. Тръгнал пак из града да търси подходящ образ; намерил най-после такъв и му предложил да го рисува за Юда. Младежът учуден се обърнал към художника и му казал: — Господине, има нещо много чудно в тази работа. Вие преди четири години ме викахте да рисувате по мене Христа, а сега искате да ви служи като модел за Юда. Този младеж през последните 3—4 години живял толкова порочен живот, че изопачил своя образ дотолкова, че художникът не могъл да го познае. Да, човек спрямо себе си и спрямо народа си може да бъде едновременно и Христос, и Юда. Ние създаваме характера си и ние трябва да бъдем господари на себе си и да не очакваме спасение отвън. Спасението ни стои вътре в самите нас, и то не е нищо друго, освен преодоляване на всички лошавини, които ни обезсърчават и преча на нашето повдигане.

Майките са, които вербуват членовете за разните съсловия и среди. Казах вече: Докато майката е още бременна, докато детето е още в утробата ѝ, тя може да създаде онова, което иска; от нея зависи да създаде добри или лоши членове на обществото. Ако майката е заченала и не гради с космичната обич, тя не може да създаде онова, що желае. Ако тя в периода на бременността посещава балове, концерти и прекарва времето си в леки удоволствия, тя ще бъде причина за създаване на типове като Юда и после сама ще се чуди кой е причина за извращение на детето ѝ. Майката е причина. Тя не е създала условия за съграждане на нещо добро. Ако децата са способни и благородни, то е, защото майката е разбирала добре космичния закон и е дала с време възможност на детето си да го използва. Характерът и силата се предават от бащата, а умът — от майката; честността се предава от бащата, а справедливостта — от майката. Само бащата може да направи сина или дъщеря си честни; само майката може да направи сина или дъщеря си справедливи. Някога се срещат деца честни и умни, но не справедливи и добри. В такива случаи казвам, че един от двамата родители е сгрешил. Ако всички

четири качества се срещат в някое дете, това показва, че майката и бащата са работили съобразно космичната обич и са вложили тези качества в детето си.

Космичната обич е една отлична работница и каквото ѝ се даде, такова изкарва, такава вълна изприда и казва: -- Това ми дадохте, това направих. За пояснение на мисълта си ще направя едно сравнение със следния разказ. При един богат търговец слугувал млад човек на име Стоян. Слугата работил честно, но едно -- всичко, което изкарвал, 60 лв. месечно, раздавал на бедните. Господарят му, като виждал какво върши слугата, постоянно му правил бележки да скъта и за себе си нещо, защото ще дойдат старини и не ще има кой да се погрижи за него. Стоян премълчавал на тези бележки или казвал: „Добър е Господ“. Един ден господарят заспал дълбоко и видял много жив сън: Разхожда се из красива местност и всред разкошна природа забелязал чудесна вила. Запитал някои от присъстващите там: -- Чия е тая вила? -- На твоя слуга -- му отговорили. -- Ами той е беден, от где взе толкова пари, да си купи такава хубава вила? -- Той е беден наистина, но каквото изкара на земята, всичко изпраща тук и с него е съградил тази хубава вила. Като се разхождал по-нататък господарят минал към по-сухи, пустинни места, видял една малка, бедна колибка и пак запитал: -- Чия е тази колибка? -- Тази е твоята, защото нищо не си помогнал на нуждаещите се -- му отговорили. Този разказ е верен в това отношение, че колкото и каквото майката даде в този свят на децата си, толкова и ще вземе и ще си съгради в разумния свят или хубава вила, или малка колибка. Ако тя е щедра в своята обич към детето си, ще има палат. Под палат аз разбирам човешкия характер. Ако внесем в съвременния живот този нов закон, много нещастия ще изчезнат.

Ще завърша беседата си с още един пример, за да изтъкна от какво имаме нужда. В турско време при един майстор грънчар се учил млад българин. Учил той грънчарство много години и като помислил, че ще може самостоятелно да работи, казал на господаря си, че иска да се отдели от него. Господарят му се съгласил и той се отделил. Българинът започнал работа, правил грънци; слушал ги на слънце и ги поставял най-

после в пещ, но щом ги изваждаш из пещта, те се пукали. Работил така известно време и се отчаял, защото всичките му гърнци се пукали. Отишъл пак при майстора си и му се оплакал: — Не знам каква е моята работа, гърниците ми се пукат, щом ги извадя из пещта. Майсторът му рекъл: — Ще ти кажа изкуството, но ще работиш при мене още три години. Младият човек се съгласил, но следял какво прави господарят му и видял че като вадел гърнето из пещта, духвал във всяко гърне: „Ху!“ Слугата тогава си рекъл: — Е, за едно „ху“ аз трябваше да работя още цели три години! Всички сте турени в пещта и ако ви извади от нея майстор, никаква повреда с вас няма да стане, но ако ви извади новак, вашето гърне ще се пукне. Гърнето, това сте вие. Пещта представляват мъчнотиите в света. Майсторът, това е вашият дух. Стоян или Иван, това е вашата душа, която се учи да гради.

Следователно, ако не научите вашата душа да духа, да свива юмрука си, нищо няма да излезе. Да свивате юмрука си, това значи, да дадете възможност на вашата воля да действа по всички правила на закона. Всеки от вас да застане пред пещта и да каже на майстора: Моля ти се, духни. — Духането е обич. Ако се внесе космична обич във вас, вашият дух ще преобрази тялото ви. Тогава ще бъдете достойни членове на новата култура, на новата раса.

Бих желал всички да ви поздравя с тази нова култура като нейни членове, да ѝ служите с радост — да бъдете носители и работници на космичната обич. Само така един народ ще може добре да завърши своята мисия; само така България ще може да се повдигне като народ и държава. Бъдете уверени, че ако възприемете космичната обич, всичко ще се разреши във ваша полза. С България няма да стане нищо лошо, промените ще станат без катастрофи и катаклизми. Новото ще дойде, ще има преливане на енергия от нечистото гърне в друго, чисто, и ние като хора на новата култура ще заживеем без омраза, без злоба. Обичта и любовта нека бъдат двете пътеводни звезди, които да направляват нашия живот на земята.

*

Учителя е изнесъл тази беседа на 24 август 1919 г., неделя, в гр. Търново по случай срещата на учениците от Бялото братство.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	5
Два велики закона за развитие	28
Външни условия на живота	54
НОВОТО ЧОВЕЧЕСТВО	65
НОВИЯТ ЖИВОТ	89
МИРОВАТА ЛЮБОВ	114
КОСМИЧНАТА ОБИЧ	133

НОВОТО ЧОВЕЧЕСТВО

Петър К. Дънов

Отговорен секретар на изданието — Георги КАЛАГЛАРСКИ

Редактор Емил ЕЛМАЗОВ

Художник Станислав МИЛУШЕВ

Технически редактор Добринка МАРИНКОВА

Коректори Паулина ПЕНЧЕВА, Мая ЛЪЖЕВА

Формат 84×108/32. Дадена за набор м. септември 1990 г. Подписана за печат м. ноември 1990 г. Печатни коли 9,50. Издателски коли 7,98. УИК 8,20. Цена 4,80 лв.

Приложение на в. „Надежда“
ДФ „Бряг-принт“ — Варна